

CVRAE SED DELICIÆ
Ex Bibliotheca Tidoniana

TAYLOR INSTITUTION
DOMI NUS ILLU MINA TIO MEA

THEODORI

BEZÆ VEZELII

POEMATA.

BEZÆ EFFIGIES.
Ficquet sculp

THEODORI
BEZÆ VEZELII
POEMATA.

LUGDUNI BATAVORUM.

. M DCC LVII.

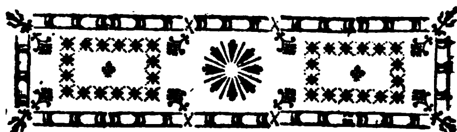
Ficquet sculp

THEODORI
BEZÆ VEZELII
POEMATA.

LUGDUNI BATAVORUM.

M DCC LVII.

LECTORI
BENEVOLO.

THEODORUS Beza Vezelius quis et qualis fuerit, quantumque in promovenda nova Calvini reformatione fidelis ejusdem assecla ardensque assertor insudarit, nemo ignorat.

Scripsit ille, vir eruditus simul et humanioribus litteris expolitus, Poëmata varia Latina lingua expressa, non sane invenusta, satisque probata, utpote quæ Poëtarum veterum optimorum lepores non inscite redoleant, Catulli præsertim atque Ovidii, quos sibi præcipue proposuerat imitandos : quæ quidem carmina, cum mores pudicos quandoque minus sapiant,

Juvenilia quidam inscripsere, tanquam a Beza scilicet juvene nondumque maturo per lasciviam factitata; cum tamen, in editionibus præsertim recentioribus, plura extent, quæ constat, ipso Beza teste, eumdem jam senem factum composuisse.

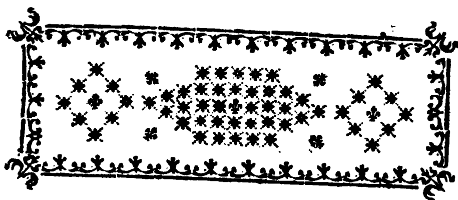
Poëmatum porro istorum variæ circumferuntur editiones, tresque præ cæteris summo omnium plausu ab orbe litterato comprobatæ, hodieque in primam librorum rarissimorum classem referendæ: quarum quidem est antiquissima prima, quæ Parisiis prodiit anno 1548. eodem videlicet, quo annum agens ætatis vigesimum nonum, Beza desertor avitæ religionis in castra adversariorum transfuga nunquam rediturus excessit; emendatissima, ut aiunt, altera, quanquam et ipsa mendis non paucis aspersa, quæ nec anno, nec Typographi nomine apposito, calva humana in fronte insignitur; istis vero multo auctior tertia, quæ anno 1599. est excusa, et ab ipso

Beza tunc admodum sene forsitan recognita, utpote quæ, cum vario carminum genere locupletata sit, quæ desunt in editionibus anterioribus, pluribus interim careat minus castis, quæ in illis reperiuntur: unde conjectari licet, ab ipso auctore jamtum capulari sene posteriorem hanc forsan fuisse castigatam.

Ut ut sit, priores illæ editiones cum jam rariores evaserint, omnesque sint minus eleganter expressæ, recentiorem hanc nostram exhibemus tibi, Lector benevole, charta purissima typisque nitidioribus excusam, et ad anteriorem illam præcipue, quæ calvam humanam in fronte præ se fert, summa fide atque diligentia recensitam: quam tamen operæ pretium duximus expurgare mendis, et novis etiam poëmatibus aliquot ex editione tertia desumptis adaugere; ne quid eorum in hac nostra desideraretur, quæ aut elegantiam spectent, aut requirant emendationem.

Tu porro, Lector benevole, nostrum in hoc studium, qualecunque sit, æqui bonique consulas velim, nostroque in rem litterariam amori pergas bonus indulgere. Vale.

THEODORI BEZÆ

POEMATA.

EX SYLVARUM LIBRO.

***DEVOTIO** P. Decii Patris, qui se Cos. devovit pro legionum salute, bello cum Latinis ad Veserim gesto. De quo Livius lib. 8. ab Urbe conditâ.*

SYLVA PRIMA.

JAM Romana acies verti, jam cedere lævo
Cœperat in cornu virtus Romana, nec ullũ
Subsidium est, retroque omnis spes lapsa referri:
Cum geminas Decius tendens ad sidera palmas,
Quo ruitis? dixit, quò virtus prisca recessit?
Unde fuga hæc? unde iste timor? vos cedere notis
Hostibus, & toties victis dare terga Latinis?
At moveat jurata fides, sanctique Senatus
Imperium; moveantque foci, moveantque penates.

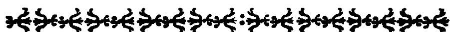
Imbre oculos, lachrymisque genas implevit obortis.
At licet assiduis exercita turba periclis,
Inviti lachrymas nautæ tenuêre, diuque
Obnixi sævos pelagi transcendere fluctus,
Omnia laxârunt iratis carbasa ventis,
Et tandem incolumem statuerunt littore proram.
Descendit mœstus Cicero, multoque labore
Membra trahit confecta senex; simul undique magna
Circunstabat herum servorum turba, periclis
Nec nimium stupefacta suis, nec tempore duro
Pollicitam fractura fidem : pars apparat enses,
Pars domino assistit, cæcaque ambage viarum
Lecticæ impositum ducunt, si fallere sævos
Antonî possint gladios, turbæque sequentis
Evitare minas. Sic ibat Tullius ille,
Tullius ille togæ princeps, magnique Senatus;
Cum procul adventare viros, inimicaque signa
Conspicit, et stricto mortem procul ense minantē
Poppilium, cujus quondam servaverat ipse
Fortunas vitamque rei, cum libera Roma
Olim illum audiret, mirareturque tonantem.
Jam quoque sævus adest, et poscit Herennius hostē,
Quid faciat ? num forte manus protendat inermes,
Aut mercede petat veniam ? num flectere verbis
Defensi quondam conetur militis iras ?
Hæc ætas virtusque vetant, et pectore in alto
Fixus amor patriæ, Romæque cadentis imago,

Vertite, ait, currus; plenis curratur habenis
Immeritam in mortem: me pridem nuncia Phœbi
Poscit avis, cæloque novum conjungere civem
Juppiter exoptat. Bruti Cassîque beatæ
Vivite vos animæ: quod si non omnia nobis
Fata nocent, forsan nec nos moriemur inulti.
Jam vixi mihi, Roma; satis; me vita vereri
Acta vetat nigræ damnosa oblivia mortis.
Occidite: at noscent venturi cuncta nepotes,
Æternamque dabunt morienti hæc funera vitam.
Immo (aut fallor ego, et frustra tibi, Roma, creatus
Augur eram quondam,) non semper amica favebit,
Antonî, Fortuna tibi, civesque peremptos
Tempus erit victrix à te quo Roma reposcat.
Me juvet interea speratum invisere cælum.

Desierat, jugulumque parans, immota tenebat
Ora senex: illum properantem in fata nec ipsi
Aspiciunt equites læti; positoque furore,
Ut nudum videre caput, canamque senectam,
Vix tandem inviti lachrymas tenuêre cadentes,
Et pene è manibus gladii cecidêre cruentis.
Unus torva gerens truculentus Herennius ora;
Degeneres quid statis? ait; simul ense superbo
Colla secat, nec adhuc satiatur cæde: scelestum
Adjunxisse scelus sceleri juvat; ergo disertis
Ausas Antonî vitam signare tabellis
Cædit et ipse manus. Morientem vidit ab alto

Consortem agnoscit sese, natumque tuetur
Ante pedes, nasci quem vixdum senserat ipsa
Parturiens pariensque simul, virgoque parensque.
At vos interea spatiosa per atria reges,
Aut mèdios inter lusus, turpique luparum
Immixti turbæ, infœlix traducitis ævum,
Aut saturo efflatis pigros è pectore somnos,
Progenies indigna polo, quibus ipse recusat
Committi Dominus nascens, et natus abhorret.
Fœlices tenebræ, quantumvis clara diei
Lux collata quibus, non lux, sed opaca videtur
Nox potius; nam certa diem sua tempora claudunt,
Et vicibus certis Phœbus surgítque cadítque.
Est quoque cum ingratæ vicinus ab orbe sororis
Sic premitur, nigra ut tectus ferrugine vultum,
Quod reliquis præbet, lumenque jubarque requirat.
At vobis, tenebræ, qui præbet lumina Titan,
Phosphorus ipse sibi est, et non finitur horizon.
Sed cur postremo Patres te mense locârunt,
O nox, cui primæ acceptam referre salutem
Et decet et fas est? cur non hæc inchoat annum
Nox, quæ fœlicis spem nobis reddidit ævi?
Scilicet exactos quæ nox finire labores
Spondet, et æternæ promittit munera pacis,
Jure etiam exactum finire hæc debuit annum.
Adde quod hoc primum redituri tempore Phœbi
Spem capimus, ductore Capro; jure ergo revectos

Uno mense duos olim memorare Vetustas
Instituit soles : jure, ô Nox fausta, piorum
Relligione Patrum toto vigilaris in orbe,
Applausuque sonas; sed non tamen orgia qualem
Edere consuêrant, ebrio cum sacra Lyæo
Insanæ facerent matres, atque æra sonarent
Semiviri quondam ad Cybeles altaria Galli:
Sed qualem decet esse virûm, queis pectore in alto
Mens habitat, cæli patrium quæ spirat amorem.
Ipse equidẽ tibi sacra feram, Nox sacra, quotannis,
Solennesque preces addam, ô nox optima, nostris
Materies nimium fœlix inventa Camœnis.

PRÆFATIO POETICA
in Davidicos Psalmos, quos pænitentiales vocant.

FORTE pererratis cælo, terraque, marique,
Ales amor sacras Judææ callidus urbes
Visebat, pharetraque minax, flammataque gestans
Tela manu; jamque hospitium, sedemque petebat
Venturæ nocti : dumque acres undique versat
Sæpe oculos, dubitatque etiam qua sede moretur,
Tandem ad Bersabês convertit lumina formam;
Et mox tam raras mortali in corpore dotes
Miratus, viridesque oculos, frontemque patentem,
Purpureasque genas, pulchri et discrimina nasi,

Os roseum, et flavos per eburnea colla capillos,
Marmoreumque sinum, porrectaque brachia longe,
Et teretes digitos; hæc dum notat omnia, fertur
Attonitus tacita secum sic voce loquutus:

Quid vos cælorum formam, celeresque rotatus,
Sydereosque ignes adeo, matrisque Diones
Laudatis, Superi, vultus? cum barbara cæli
Luminibus Virgo officiat: me ludere in istis
Fas oculis; juvet hinc acres vibrare sagittas:
Hæc est digna Deo sedes; procul ergo pharetræ
Este graves; sint arma procul: namq; ista ministrant
Lumina tela mihi, lunataque porrigit arcum
Umbra supercilii. Hinc regum Mavortia corda,
Fallor ego, aut infans olim vicisse Cupido
Credar, et hæc varias spargetur fama per urbes.

Dixerat: et subito, pharetraque arcuque relictis,
Aëreum sumit corpus (mirabile dictu)
Corporeis tam rarum oculis, ut cernere nemo
Mortalis possit, quantumvis cernat acute.
Sic indutus amor formosam hinc inde puellam
Observat tacitus furtim, tandemque repertis
Sese oculis infert, claroque in lumine condit.
Illa Deum sensit venientem, et læta recepto
Hospite, nil præter Veneris jam cogitat artes;
Omnibus arridet pulchræ sibi conscia formæ:
Nunc sinit impexos extrema in fronte capillos
Ludere, nunc varia discriminat arte vagantes:

Jam celaré sinum simulat, mammasque coërcet,
Et super objectat tenuis velamina telæ:
Jam cunctas ostentat opes, colloque superba
Nudato, pulchra mentitur imagine divam.
Interdum extultis illi qui stabat in hortis
Marmoreo insignis labro, se fontis in unda
Nuda lavat, celeresque oculis jaculatur amores.

Hanc igitur casu, vitreo cum fonte lavaret,
Judæis David qui tum regnabat in oris,
Aspexit, vir nec cuiquam pietate secundus,
Nec quoquam inferior vates, seu fundere dulce
Ore melos, digitis seu tangere plectra juvaret.
Quid non audet amor? Regis doctique piique
Protinus excusso violavit lumina telo.
At pavidus tanto caligat lumine David:
Ecce irrumpit amor dominus, sparsisque veneno
Sensibus, humenti jam calfacit ossa calore,
Et victor tandem infligit sub pectore vulnus:
Mens quoque victa labat, flãmisq; oppressa fatiscit.
Ipse sui oblitus cæcas sub pectore flammas
David alit; nec jam studiis incumbit honestis,
Nec sibi jam quærit sese quibus artibus ipse
Asserat: hoc unum noctuque diuque labore
Sollicitus volvit magno, qua callidus arte
Efficiat, forma ut tandem potiatur amata.
Quid faciat? blandis adjungit munera dictis.
Paret Bersabe, tantoque authore peracta

Culpa placet : favet inccœptis Fortuna nefandis.
Nec mora longa fuit : tumido mox addita ventri
Sarcina ; sed nondum David sua gaudia credit
Plena satis : res ipsa placet, crimenque probatur ;
At metuit famam, dicique recusat adulter.
Adde opus ignaro conceptum conjuge ; quippe
Forte aberat longe Urias, et tempore in illo
Pro patriæ afflictæ rebus, publicaque salute
Tractabat gladios miles : revocatur in urbem
Principis imperio ; paret, castrisque relictis,
Jussus adest. Illum nec formosissima conjux,
Nec nati traxere domum ; sed principis aulam
Ingreditur properans : simulato plurima vultu
Inquirit David, quam tandem exercitus urbem
Obsideat, quibus inclusus sit mœnibus hostis,
Eventu quonam pugnatum : singula pandit
Ille, nec infœlix novit quàm dira parentur.
Quippe, licet mensa exceptum, vinoque madentem,
Conjugis ut sprevisse thoros, aulaque manere
Assiduum vidit David, jam censet apertum
Omne scelus, jam facta palam sua crimina credit.
Vis igitur, sed tecta placet, capitique parantur
Conjugis insidiæ. Tam magnum est numen Amoris !
Scilicet ignorat leges cum matre Cupido.
Jam nil jura valent, nil magni jussa Tonantis,
Expertusque favor Divûm : jam victus amore
Ipse odit sese. O semper nocitura voluptas,

Ut transversa rapis mortalia pectora tecum!
Nox erat, et late carpebant omnia somnos;
At vigil insano fraudes in pectore David
Mille parat; calamum tandem poscitque tabellas,
Et se de patriæ rebus dum scribere multa
Versutus simulat, versa in contraria mente,
Imperat ut pugnæ statuatur in ordine primus
Urias, primusque ruat moriturus in hostes.
Ergo ut prima dedit venientis signa diei
Lucifer, Uriam mox in sua castra reverti
Rex jubet, inscriptasque duci perferre tabellas,
Lætus at ille volat, nec se sua fata tenere
Clausa manu novit: tandemque in fronte locatus,
Immeritam infœlix petiit per vulnera mortem,
Hæc pater omnipotens ex alto singula cælo
Cernebat, jam tum iratus, cum cedere fœdi
Imperio insanum regem spectaret amoris,
Ut vero insontem cecidisse agnovit amicum,
Et fuso hostiles gladios tinxisse cruore;
Tum demum infremuit totus, vultumque serenum
Iratus posuit: tremuerunt omnia late,
Terribilique procul sonuerunt astra fragore.
Protinus exorto compleri murmure cælum
Turbato cœpit Domino, veniuntque frequentes
Aligeri fratres; quæ tanti causa tumultus
Inter se rogitant trepidi, quæ litis origo,
Quos hæc ira notet: num totas fulmine terras

Perdere forte paret, num cœli extrudere cives,
Aut priscum revocare chaos. Quippe affore tempus
Audierant, ipsos olim quod verteret orbes
Cælorum, et totum flammis misceret olympum.
Cælorum in medio, qua se super omnia tollit
Sublimis moles mundum complexa rotundum,
Stat thronus, et gemmis totus conflatus et auro.
Hîc Divûm residet princeps, hinc singula cernens,
Temperat æterno componitque omnia nutu.
Hunc geminæ circum dicuntur stare sorores,
Justitia, et placido lenis Clementia vultu.
Altera districto cunctis velut ense minatur,
Turbatisque oculis testatur pectoris iras.
Altera blanditurque oculis, similisque precanti
Vertere commoti memoratur numinis iras.
Huc igitur postquam convenere undique Divi,
Tum pater iratus: Quænam hæc dementia, quænam
Improbitas, inquit? nostrum contemnere numen
Mortales audere viros, et pectore ferri
Indomito authorem contra? quid plurima fando
Commemorem? terræque datas totius habenas 1?
Et maris imperium, liquidoque volantia cælo?
Mentem ego divinam tribui, quæ libera mortem
Despiceret, quæ me, quæ cœli edisceret orbes 2.
Hoc cunctis commune bonum: quid propria natis
Commoda nunc referam toties concessa Jacobi?

1. *Gen.* 1. 2. *Psal.* 8.

Vos meministis enim regis contusa superbi
Pectora 1, vos medio incedentes æquore turmas;
Deletasque acies scitis, partosque triumphos.
Scitis ut in terras spreto descendere cælo
Ausus ego 2; ut leges illis et jura tuendæ
Tradiderim vitæ. Nostri quoque testis amoris
Phœbus erit, sueto vetitus descendere cursu 3;
Et scissæ Jordanis aquæ, sonituque tubarum
Captæ urbes, pulsique sua ditione Tyranni 4.
Hæc illis igitur tribui: quid maxima vero
Tot bona commemorem Jessæo præstita vati 5?
Illi ego pastori memini tribuisse coronam,
Ereptoque pedo sceptrum donasse ferendum 6;
Mox etiam manibus vasti eripuisse gigantis 7:
Cumque graves urgere minas, odiumque Saülis
Sensissem, tutum ipse dedi (miseratus egentis)
Exilium 8, et placida florentia regna quiete.
Nunc tamen antiquos mores imitatus avorum,
Oblitusque mei, nec cæli spernere leges,
Nec crudele scelus sceleri junxisse veretur.
Hinc leges, hinc jura tacent violata sacrati
Conjugii; hinc noster non digna morte peremptus
Vindictam petit Urias: nunc ergo superbum
Ulciscar regis pectus, populumque ferocem

1. *Exod.* 14.
2. *Ex* 19. *et deinceps.*
3. *Jos.* 10.
4. *Jos.* 3. *et* 6.
5. 1. *Reg.* 16.
6. 1. *Reg.* 16.
7. 1. *Reg.* 17.
8. 1. *Reg* 27.

Delebo iratus, nostri monumenta doloris.
Desierat, toto exoritur cum murmur olympo:
Sunt qui dicta probent, scelerumq; exposcere pœnas
Fas æquumque putant; pars quamvis ultima regem
Commeruisse sciant, blandis tamen omnia dictis
Emollire parant, justumque arcere furorem.
Præcipue blando lenis Clementia vultu
Conqueritur lacrymans: nec enim si plectere dignis
Suppliciis homines placeat, jam fulmina posse
Sufficere, aut animas deinceps captura nocentes
Tartara, desertum fore mox sine civibus orbem.
Frustra igitur toties miseris mortalibus olim
Est promissa salus, 1 nec crescere virga sinetur
Expectata piis? Sua sunt stata tempora pœnæ,
Integra cum mundi peritura est machina flammis.
Ne, Genitor, ne te crudelem nomine dici,
Quæso, sinas: tua nota satis sunt numina mundo.
At si pœna placet, si res tam sæva probatur,
Hoc unum rogito supplex, hoc pectore toto
Flagito, fas ut sit sceleris monuisse peracti
Davidem 2: feret ille preces, tandemque furore
Deposito, scelus hoc illi noxamque remittes.
Vix bene desierat mitis Clementia blandas
Ferre preces, cum deposita Pater optimus ira,
Conceptum penitus dilabi corde calorem
Sensit, et hæc tandem sedato pectore fatur:

1. 2 *Reg.* 2. 2. 2 *Eccl.* 2.

Ergone

Ergone nata meis conatibus obvia semper
Non sinet irati res tandem ut verba sequatur?
Sed miseros servare juvat. Sic fatus, abire
Imperat aligero divorum ex ordine lectum
Cæsarie insigni juvenem, cui candida circum
Ludebat stola longa pedes, variæque micabant
Distinctæ veluti gemmis rutilantibus alæ:
Qualis ab Eoo vehitur qui Psittacus orbe,
Aut nubes inter qualis nitet Iris aquosas.
Hunc igitur propere Solymorum invisere terras
Imperat Omnipotens, culpæque monere peractæ
Davidem, simul et pœnas mortemque minari.
Ille abit, et liquidum variis secat æthera pennis.
Forte et tempus erat, tacito cum victa sopore
Cuncta silent, claroque micant nitidissima cælo
Sidera: conspecta tunc nuncius arce quievit,
Et mox humanam (dictu mirabile) formam
Induitur, vatisque latet sub imagine Nathan,
Iratis ardens oculis, vultuque minaci,
Sic medios inter somnos reprehendere crimen
Visus, et ingratæ scelus exprobrare senectæ:
Tene, ait, ô regum rex pessime, tene quietem
Ducere, quē ad pœnā poscunt pro immanibus ausis
Tartara? sic igitur turpem traducere vitam
Amplexus medios inter? geminone nocentem
Crimine, cælorum fas est convexa tueri?
Qui Divos, qui te, patriamque, tuosque scelestus

THEODORI BEZÆ ELEGIÆ.

AD LECTOREM, ELEGIA. I.

TU quem naturæ nobis consensus amicum
  Fecit, et è simili sidere natus amor;
Quisquis eris, nisi vel locuples te curia totum
  Possidet, et rauci sollicitudo fori:
Aut nisi te Hippocratis retinent, pia cura, medelæ,
  Aut totum asservit pagina sacra sibi:
Vel nisi te Pallas studiis melioribus aptum,
  Et Venerem, et Veneris tangêre scripta vetat:
Aspice quam misere insano consumar amore,
  Quam lateat nostro pectore sæva Venus.
Si bene te novi, cum legeris omnia, dices,
  Non erat hic tali dignus ab igne coqui.
Attamen hoc frustra: nam talia fata Sorores
  Nondum etiam nato constituere mihi,
Ut quamvis nil ipse habeam quod possit amari,
  Experiar Veneris tempus in omne faces.
Quodque magis mirum, cum nos potiamur amica,

Qua non est flammis dignior ulla meis,
Perpetuæ tamen exagitant mea pectora curæ,
Et premit insomnem sollicitudo comes.
Sive graves obscura mihi nox clausit ocellos,
Tunc quoque cum jaceam semisopitus, amo.
Seu vigilo, præter nostras nil cogito flammas.
Candida luminibus proxima sola meis.
Hei mihi, quæ nuper nobis insomnia misit
Ille puer, quantis lusit imaginibus!
Nec piguit nostrum populo narrare furorem,
Et Phœbum in somnos sollicitare meos.
Quippe etiam hæc nobis nevêre incommoda Parcæ,
Nequitiæ fiam testis ut ipse meæ.
Id tamen exemplo liceat fecisse Tibulli:
Sic Nemesis flammas, culte Tibulle, canis.
Cynthia sæpe tibi sic est cantata, Properti;
Sic est Nasoni dicta Corynna suo.
Hi tamen æternum meruerunt carmine nomen:
Dî faciant, possim post mea fata legi.
Scilicet hoc unum nostros solatur amores;
Hoc facit ut placeat, quæ mihi flamma nocet.
Sive autem id nobis veniens concesserit ætas,
Seu me quæ vulgum fata severa manent:
Sic saltem vixisse mihi, te teste, placebit,
Exemplo ut fieres cautior ipse meo.
Quippe, aut fallor ego, aut nostros cum legeris ignes,
Et mea cum fuerit sors bene nota tibi,

Et placidi ruris dulcior aura placet.
Forsitan in sylvis nostros meditaris amores;
Et tuto velles omnia ferre loco.
Ibo igitur; nec me quicquam retinebit euntem;
Donec sis aliquo sola reperta loco.
Interea manuum serves, collique colorem,
Et fieri nigras ne patiare genas.
Tecta incede caput: nam te si cernat Apollo,
Ardeat in vultus ustus et ipse tuos.
In sylvis lauri vestita est cortice Daphne:
Hei mihi, si de te fabula talis erit?
Calisto in sylvis summo est compressa Tonanti:
Ne rogo, ne placeat Juppiter iste tibi.
Heu! quid non timeo? latronū hic regna teguntur:
Quisquis es, hinc aufer, prædo cruente, manus.
Actæon doceat violati numinis iras:
Dictynna certe non minor ista Dea est.
Quid loquor? ô nostræ pars maxima, Publia, mentis,
Non poterunt aures ista ferire tuas.
O utinam præsens verba observare legentis,
Et frontis possem signa notare tuæ!
Optima tunc nostro spes addi posset amori,
Et possem mecum dicere, lenis erit.
Perveniam certe quacunque moreris in urbe;
Sive aliquo potius, Publia, rure lates.
Perveniam; et si non mea per se forma loquatur,
Fortunæ fiam nuncius ipse meæ.

Quod

Quod si surda preces ausis contemnere nostras,
  Nempe meæ subito conscia cædis eris.
Attamen hoc media nobis in morte placebit,
  Quod tu causa meæ, Publia, cædis eris.

ELEGIA IV.

Si tibi sinceri nomen bene quadrat amici,
  Cur mihi quæ tota est candida, nigra tibi est?
Cur quoties caleo dixi, tibi frigus in ore?
  Cur mihi quod gelidus Caucasus, Aetna tibi est?
At saltem si visa prius tibi nostra fuisset,
  Si conspecta foret, quam violata, prius;
Vel me fallit amor, vel si tibi visa fuisset,
  Essemus forma captus uterque pari.
Quod si tam pulchris non esses captus ocellis,
  At levius poteras tunc tamen esse malus.
Perfide, quis nostros unquam accusavit amores?
  Candida quo tandem judice facta rea est?
Actor es et judex idem: succurrite jura;
  Lædit Romanum perfidus iste forum.
Parce tamen, verbis uti si cogor acerbis;
  Hei mihi, quod sic est imperiosus amor!
Nunc faveo, Lodoïce, tibi; nunc urit amica;
  Et fidei memorem me jubet esse meæ.
Utrique est juratus amor, dominæque, tibique:

Nunc, Cytheræa Venus, dic mihi, cujus ero?
Cur transversus agor? duplici cur uror ab igne?
Ah, fuerat nobis unica flamma satis!
Rectus amor, Lodoïce, tibi me fecit amicum;
Nescio cur placeat causa pudica minus.
Scilicet insani merito creduntur amantes:
Quisquis amas, juris non potes esse tui.
Quod tamen est mirum, justa est insania nobis;
Et videor demens cum ratione mihi.
Nam mea, si nescis, (sed nescis, arbitror,) una est,
Quam velit ipsa sibi præposuisse Venus.
Sic caput erectum, sic frons exurgit aperta:
Sic virides oculos umbra decora tegit;
Sic oculi geminis radiant hinc inde Smaragdis:
Quæ fero, sunt hujus vulnera prima loci.
Utraque sic pulcher conjungit lumina nasus,
Purpureis sic est conspicienda genis.
Sic geminis roseus color emicat undique labris;
O labris toties labra petita meis!
Hîc habitat quæ me tandem servabit, opinor,
Nunc in perniciem lingua diserta meam.
Quid caput auratum memorem? quid eburnea colla?
Binaque quæ niveo pectore mala latent?
Cætera quid referam? quæ si non omnia novi,
Quis tamen esse suo corpore digna neget?
Et tamen hanc audes maculare & dicere nigram.
Desine: habet certe numen et ista suum.

Quæ nisi sit precibus nostris lenita, veremur
Ne discas læsæ quam gravis ira Deæ.
Nunc revoces quæ scripta tibi : sit fœdere juncto,
Candida quæ nobis, candida & illa tibi.
Certe digna meis una es, mea Candida, flammis ;
Dî faciant possim dicere, tota mea es.
Tunc licet insanus tota designer in urbe,
Dum mea sis, nihili nomina vana moror.
At tua qui nigra violârit nomina fama,
Hic hostis nobis, hic inimicus erit.
Illius efficiam, faveat modo notus Apollo,
Crimina deridens vulgus in orbe legat.
Tuque iterum noſtrum si lædas forte furorem,
Haud equidem vanas experiere minas.

ELEGIA V.

QUISQUIS amas (aiũt cũcti) fuge corpus amatũ,
Vivere si cœco liber ab igne cupis.
Hei mihi, te quoties fugi, mea Candida ! fugi :
Semper at in nostro pectore regnat amor.
Ecce iterum, fateor, fugi te, Candida : verum
Et potui, et possum dicere semper, amo.
Sive abeo in sylvas, nobis succurrit Adonis,
Et fit triſtitiæ conscia sylva meæ :
Sive placent horti, quot florum hîc millia cerno,

Tot stimulis captum me premit asper amor.
Narcissũ hinc croceũ video, hinc flẽtesHiacynthos;
Hinc miser ante oculos pulcher Adonis adest.
Magna quidem nostræ fateor medicamina flammæ:
Sed me qui vincit, vincit et ille Deos.
At si prata juvant, ô quantas sentio flammas!
Ardeo tunc flammis totus amoris ego.
Hîc videor Cereris fugientem cernere natam;
Hîc videor furvi cernere Ditis equos.
Littora si specto, vitreas tunc cogito Nymphas,
Fervidaque in medio numina sæpe mari.
Quo magis evado montes sublimis in altos,
Hoc propior Veneris fit puer ille mihi.
Si placeant urbes, vis ut semel omnia dicam?
Illic cum videam plurima, nulla placent.
Illius nunc carpo oculos, nunc illius ora:
Hæc capite, hæc pedibus displicet, illa genis;
Denique materies si desit, crimina fingo;
Et quæcunque aliis candida, nigra mihi est.
Quid prodest fugisse igitur, cum Candida præsens,
Atque adeo lateri sit comes usque meo?
Umbræ igitur merito quadret tibi, Candida, nomen;
Tale tamen nomen non decet iste color.
Humanum potius debes deponere nomen,
Una simul gemino quæ potes esse loco.
Parce, rogo, quæcunque Dea es: subjecit et ipsa
Anchisi sese, res bene nota, Venus,

Ecce fugam fateor; veniam ne, Diva, negato:
Sæpe mihi veniam Juppiter ipse dedit.
Ipse quidem prima mox ad te luce revertar;
Quasque voles pœnas, si patiare, feram.

****

ELEGIA VI.

SI te, diva Venus, genuerunt æquora quondam,
Si Veneris surdo numina nota mari:
Ne me, ne pelago jactatum desere, Diva:
En madidus raucis undique vincor aquis.
Quæris ubi fluctus, ubi sint sæva æquora? nusquam:
Sed mare, quo vexor, terra dat ipsa mihi.
Me miserum! quamvis liquidis sejunctus ab undis,
Auferor a ficto naufragus ipse freto!
Hei mihi, quid ficto dixi? verissima nobis
Unda nocet; fictum res habet ista nihil.
Nusquam undas video; circumstant attamen undæ:
Scilicet in sicco curro, natoque mari.
Ecce iterum, sicco cur dixi? nempe sepulta
Ingenii vis est quantulacunque mei.
Hinc toties cogor mentem mutare priorem;
Musàque dissidiis ingeniosa mea est.
Vos, oculi flentes, præbetis flumina puppi:
Hoc volat infelix flumine vecta ratis.
Nec venti desunt; ventos suspiria præbent:

Hæc laceram ducunt in sua damna ratem.
Quid tacitos dicam stimulos, cæcumque furorem?
Dant stimuli remos, dat mihi vela furor.
Spes miseræ est cymbæ clavus: spes optima Divũ;
Spes medicina malis una reperta meis.
Anchora sunt humili deprompta e pectore verba,
Vix tamen iratas hæc remorantur aquas.
Firmus amor ratis est malus; sunt dona rudentes:
Fune carina regi, munere sueta Venus.
Navis es, ô anima insano correpta furore:
Te miseram cæcus navita ducit Amor.
Tempestas scopuli: nempe ira odiumque timentur.
Dî faciant ut sint ira odiumque procul!
Fulmina quæ vereor, sunt verba minantia nobis:
Ah, procul a nostro sitis amore minæ!
Si frons læta minus, si non, velut ante, serena,
Tunc madidis cedit fessa carina Notis.
Sæpe igitur ventis currunt mea vela secundis:
Sæpe mihi forti carbasa pulsa Noto.
Ut tamen est visum littus, portumque subire,
Jam paro, conspecti captus amore soli.
Auferor infœlix, quamvis multumque diuque
Coner in adverso figere vela solo.
Tunc faciem littus mutat, positoque nitore,
Sidera pallescunt ignibus orba suis.
Clamo tamen, liceat saltem mihi cernere ripas;
Redde diem misero, Candida, redde diem.

Hæc ego dum gemino, referunt mea carbasa venti;
Et ruit in nostrum multa procella caput.
Spirant cuncta minas, crebrū micat æthere fulmen,
Mox oculis abeunt littora visa meis.
Quod tamen est mirum, stat recto pondere malus,
Et nequeunt sævo cedere vela freto.
Quem tot turbæ agitant, hunc, ô Cytherēa, negabis
Sentire insanī cunctá pericla maris?
Aut igitur totum moveas, Neptune, furorem,
Ut bibat insanas obruta puppis aquas:
Aut facias tensis intrem mea littora venis:
Ah, volui velis dicere! parce, Venus.
Parce, Venus: mea culpa levis, si culpa vocari
Mutatæ debet littera syllabulæ.
Si sit culpa tamen, fateor, Venus, hæc mihi culpa:
Hæc, inquam, nobis optima culpa placet.

ELEGIA VII.

HEI mihi, quæ terrēt pavidū mala sōnia pectus!
Eheu, quæ trepido somnia visa mihi!
At tu quisquis amas, nec speres luce quietem,
Nec tacitas noctes pollicēare tibi.
Vespere colla domum referunt leviora juvenci,
Et tacitæ requiem commeditantur aves.
Vespere nunc stertit fusca cum conjuge Pastor;

Nunc venerem exercet, lætus et ipse, suam.
Sol quoque postremas postquam pervenit ad undas;
Fertur in ardentis Thetidos ire sinus.
At nos perpetuis exercita turba periclis,
Quos insana trahit post sua terga Venus:
Sive dies præbet magno sua lumina mundo,
Nostra latent tenebris pectora cæca suis;
Seu nox nigra sua terras amplectitur umbra,
Semper adest noctis sollicitudo comes;
Ingressusque toros, menti se callidus infert
Pulicis exiguo corpore tectus Amor.
Quisquis es exemplum a nobis qui quæris, habeto;
Alterius damno cautus ut esse queas.
Nox erat, et variis vexatus pectora curis,
Credideram molli languida membra toro.
Necdum prima quies oculos bene clauserat, ecce
Jam parat insidias sanguinolentus Amor.
Agmina cernebam, armatasque instare catervas;
Et, nisi fallor ego, vix puto, somnus erat.
Agnovi procul ipse acies, fulgentiaque arma;
Denique vera oculis agmina visa meis.
Expecto trepidus, nec enim fugisse licebat:
Audio clamores, verbera sæva, minas.
Aspicio; en mediis mihi Candida cernitur armis,
Et laniata genas, et laniata comas.
Talis erat Paridi quondam cum rapta Lacæna est:
Thisbe, te extincto, Pyrame, talis erat.

Ille comam, ille togam flentis frustraque rogantis
Diripit; ille, mea est, clamat, et ille, mea est.
Dirigui, ut solus viso prædone viator,
Ut stupet aspectis agna relicta lupis.
Quid facerem? jubet ira loqui, pietasque, fidesque:
At monet aspecta morte tacere metus.
Ira metum vincit: medios moriturus in hostes
Tendo, nec cesso dicere et ipse, mea est.
Illa, ut me aspexit, miser, ah miser, inquit, abito:
Non tua tam misero tempore digna fides.
Ah, fuge; sic levius moriar. Nec plura locuta,
Voce mihi visa est deficiente mori.
Protinus exclamans, incuso hominesq; Deosque,
Nec cesso vacuas ingeminare minas.
Illi adsunt, strictoque mihi mucrone minantur;
Nec miserum cessant figere tela caput.
Tandem igitur cunctis unus congressus inermis,
Ipse meæ visus proximus esse neci.
Jamque cadens, charæ tangebam corpus amicæ,
Esset ut extremo tempore notus amor.
Ecce abit ex oculis tenues hic somnus in auras.
Territus, et vitæ vix bene certus eram.
Non aliter sævi si quando dentibus hostis
Eripuit pavidam pastor amicus ovem:
Illa, licet servata, tamen stupefacta periclo,
Vix tandem posito discit abire metu.
Talis eram; sudorque omnes manabat in artus,

Sensimus et rigidas undique stare comas.
Talem, quisquis amas, tibi pollicea re quietem:
Talia spectabit somnia, quisquis amat.

ELEGIA VIII.

LUDOVICO VALIDO.

Ut stupet emisso si quis Jovis igne petitus:
Ut stupet insanis navita raptus aquis:
Sic stupui, postquam dira te febre retentum
In mœsto didici corpus habere toro.
Quid facerem? nec erat nobis ars nota medendi;
Nec, si tota foret cognita, tuta satis.
Sæpe ego, cum vitæ medicus spem redderet ægro,
Vidi inter medicas membra labare manus.
Ergo, quod licuit, cælum superosque precatus,
Has cœpi pavida fundere mente preces:
Humanæ si quem tangit miseratio sortis;
Si qua potest hominum tangere cura Deos:
Quisquis ades Superûm, justæ miserere querelæ:
Crede mihi, venia res bene digna tua est.
Non ego divitias posco, Crœsive talenta,
Non peto formosæ conjugis esse virum:
Hoc peto, si qua pii vos cura attingit amoris,
Reddatur Valido pristina vita meo.

Ille est, qui Superûm coluit studiosus honores:
Nunc jacet in tristi pallidus ille toro.
Quid dixi ? magnis immo vult sæpe querelis,
Quod meruit nullo crimine, posse mori.
Juppiter, et tu olim, non est hoc crimen, amasti:
Si scelus hoc, sceleris sidera plena tui.
Causa tamen nobis melior, quo castior hæc est:
Causa pudicitiæ pondere nixa suæ.
Quid potuit sceleris Validus patrasse ? quis illum
Audiit ullius criminis esse reum ?
Decipit ebrietas humanam sordida mentem:
Hinc scelerum nata est prodigiosa cohors.
Ergo ut vitaret Validus tua crimina, Bacche,
Non puduit lymphas præposuisse tibi.
Captivos hominum ducit Venus improba sensus:
Hinc scelerum nata est prodigiosa cohors.
Fallor ego, aut si qui Validum tetigistis amores,
Una laboranti Pallas amata fuit.
Ergo insontem animam ne sævus tollito, neve
Tela geras tanti sanguine tincta viri.
Ecquid enim prodest rarum tribuisse colorem,
Tam color iste brevi si periturus erat?
Ingenium infudisse sagax quid profuit illi,
Si vetet ingenio mors inopina frui ?
Quod si certa manet mortis sententia fatis,
Si petit hoc etiam Parca scelesta caput:
Hoc facite, ô Divi, quæ nunc mihi vita superstes,

Ut Valido prosit, prosit et illa mihi.
Non insueta precor: Ledæos fama gemellos
Dividua inter se vivere morte refert.
Sic nos attoniti Superos, Lodoïce, precamur:
Dî votis faciant pondus inesse meis!
Dî faciant mox ut nobis reddamur uterque,
Et posito cantet musa dolore jocos!

ELEGIA IX.

AT pereat quæcunque meas extinguere flammas,
Quæ te cunque mihi tollere tentat anus!
Improba, læna, procax, mœcha, invida, dic age, curnā
Lædi visa mea est digna puella tibi?
Vel quod tam castam non possis ferre puellam,
Et tibi tam constans non bene quadret amor.
Vel cum nulla meum turbarent jurgia lectum,
Displicuit placido pax in amore tibi.
Fallor ego, aut virtus potuit tibi neutra probari,
Dissimilemque tibi ferre scelesta nequis.
Sic premitur forti mitis clementia bello,
Sic lupus in placidas it violentus oves.
At vos, qui nostris vicinas jungitis ædes,
Siene decet justa credulitate rapi?
Scilicet audaces plectit Respublica fures:
Criminibus merito pœna reperta sua est.

Non tamen indicta plectuntur crimina causa:
Hoc Latii prohibent optima jura fori.
Nos vero insontes jam dicimur exules esse,
Quis tamen audivit criminis esse reos?
Cujus nocturno turbavi somnia cantu?
Cujus ego inveniar vi petiisse fores?
Anne ego cujusquam mœchus connubia læsi?
Candida sola mea est, Candida tota mea est.
Nimirum una anus est, quæ nos incusat amoris.
O Venus! an scelus est numen amare tuum?
Si scelus hoc, cælum fas sit vocitare scelestum,
Atque iterum in sanctos bella movere Deos.
Hoc, Divi, prohibete nefas; mœchæque scelestæ
Ignea in invisum vertite tela caput.
Tene ego perpetiar misero mihi, Candida, tolli,
Aut Veneris dici numen inane feram?
Nec contra obsistam iratus, magnoque furore
Præcipites istos pulverulentus agam?
Tunc igitur gladios acuam, tunc bella movebo,
Tunc invicta dabit vimque, animumque Venus.
Interea peragent vindictæ carmina partem:
Sic ulta est Vates sæpe Camœna suos.
Ecquis enim Archilochi rapidos non novit Iābos?
Tu quoque, anus, nostras experiare minas.
Tisiphone quamvis tecum collata, videri
Jure oculos possit pascere digna Jòvis:
Macra licet tibi sit facies, licet undique turpes;

Undique deformet pellis arata genas:
Emineat quamvis dens unus et alter ab ore,
Sordeat et canis tempus utrumque comis:
Te precor insani rabies exedat amoris,
Et turpi inclusum pectore vulnus alas.
Digna tibi tamen interea videaris amari;
Te tamen immenso nullus in orbe probet.
Sint nigro frustra demissa monilia collo;
Frustra oneret macras instita longa nates.
Displiceas merito cunctis, sis fabula vulgo,
Nil nisi perversam fama loquatur anum.
Te mater teneræ demonstret sæpe puellæ,
Et jubeat mores sæpe cavere tuos.
Atque ita bis centum cum tandē impleveris annos;
Tunc cupias frustra, pessima mœcha, mori.
Sæviat in macrum nodosa podagra cadaver,
Atque diu infirmis ludat in articulis.
Dira lues passim putres distorqueat artus,
Fœdus ut absentem prodere possit odor.
Teque notet, velut invisum sis omen, Aruspex:
Horreat ad vultus fœmina, virque tuos.
Nec tamen hæc quisquam medicari vulnera curet;
Nec manus auxilium porrigat ulla tibi.
Te potius ridens hinc indeque turba jacentem
Oderit, invisum devoveatque caput.
Atque ita ter centum cum tandē impleveris annos;
Cedat ab infami corpore vita procul.

Silva rogum invideat, nec det tibi terra sepulcrum
  Funeribus desint ultima vota tuis.
Inferias peragant vulpesque, canesque, lupique,
  Et si qua effuso sanguine gaudet avis.
Interea invisos jubeat discedere Manes
  Porticor, et Stygias tangere nolit aquas;
At tu deserto studeas in litore mœsta
  Infernum precibus solicitare Jovem.
Atque ita millenos cum tandem impleveris annos,
  Sis tandem Furiis addita quarta tribus.
Hoc facite, ô Divi, si castæ vota puellæ,
  Si possunt casti vota valere viri:
Hujus ut exemplo venerari discat Amorem,
  Quæ juvenum flammis invida turba nocet.

ELEGIA X.

DIC age, cur vanæ juvat indulgere querelæ?
  Cur juvat immites dicere, stulta, Deos?
Nempe doles periisse comam, flavosque capillos
  Tam subito glabrum destituisse caput.
Desine, stulta, queri: nam quod periisse videtur,
  Tempora reddiderint non ita longa tibi.
Sic tibi sæpe thymum, sic et tondetur anethum:
  Mox tamen in frondes surgit utrumque suas.
Sic cum sæpe rosas toto collegeris horto,

Purpureas idem oras dabit hortus opera.
Fer modo et hæc, quamvis possit jactura videri
Magna, feras parvæ tædia parva moræ.
Nec tamen interea plores periisse capillos :
Quàm periisse putas, credito, salva coma est.
Quippe hujus radios nuper miratus Apollo,
Siderea dignam credidit esse domo.
Scilicet hinc ficto Berenices nomine tecta,
Junctaque nocturnis ignibus illa micat.

ELEGIA XI.

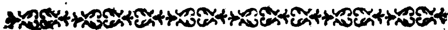
Ecce iterum Jani nobis rediere Calendæ,
Hei mihi! quos luctus, funera quanta ferunt!
Roma Tito quondam celebrata est maxima magno,
Est quoque Nasonis carmine dicta sui.
Quæ te, Naso, tulit, quæ te, Tite, sustulit orbi,
Inter funestos est numeranda dies.
Non adeo infelix, quæ infames sanguine Cannas
Lux videt, et Latio tristia cuncta foro.
Nullum igitur munus nunc expectetis, amici :
Munera temporibus sunt minus apta malis.
Fas mihi sit Patrum priscos contemnere ritus;
Fas mihi consuetas mittere jure preces.
Cernite nunc tristi ploretur ut undique cœlo;
Mersaque demisso terra sub imbre natet.

Ecce

Ecce Venus pullo vestita incedit amictu,
Dilaceransque genas, dilaceransque comas.
Et pharetræ oblitus, luctuque immersus acerbo,
Nasonis cantat carmina mœstus Amor.
Ipse suas Janus damnatque, oditque Calendas;
Et sua de fastis tollere festa parat.
Flet quoque Neptunus, flet raucisona Amphitrite;
Et patrio plorat gurgite mersa Thetis.
Pelignæ lachrymis implent rura omnia Nymphæ,
Et querulus Patavi permeat arva Padus.
Tune igitur lachrymas retinebis, Roma, cadentes,
Nec poteris cæli questibus esse comes?
Hei mihi, quid te olim, demens Auguste, coëgit
Nasonis sacrum sic violare caput?
Julius hoc olim non fecit avunculus, ille
Qui dedit Italiæ sceptra secunda tibi.
Et te jam merito clementem dicere quisquam,
Ingeniumve potest dicere mite tibi?
Quæ nunquam Augusti potuit lenire furorem,
Scivit inhumanos flectere musa Getas.
Namque Tomitanis exul lugetur in oris,
Nasonique parat barbara turba rogos.
Lugete, ô miseri vates, totumque jubete
Parnassum alternos ingeminare sonos.
Flentibus en aderit Phœbus, Pallasque favebit,
Et peraget partes numen utrumque suas.
Vos quoque, quos cæli dignissima cura fatigat,

Ne, rogo, ne quinta quærite luce lyram.
Illa etenim lumen cælo, terrisque negabit,
Lætaque cum charo tartara vate colet.
At vos, ô Manes, quorum nec longa vetustas,
Nobile nec delet nomen avara dies:
Vos, inquam, solos Jani gaudere Calendis,
Vos, dare lætitiæ mutua signa, decet.
Quippe Titum vobis lux addidit ista peremptum;
Hæc quoque Nasonis lux dedit arte frui.
Ergo, occurristis, Manes, venientibus illis,
Totaque in amplexus mortua turba ruit.
Ennius inde pater medium complexus utrumque,
Hic, ait, est Latii gloria tota soli.
Mox Varro et Cicero properant, tersusq; Catullus;
Mox quoque cum Nemesi, culte Tibulle, venis.
Et tu qui dubium fecisti nomen Homeri,
Cui vitam debent rus, pecus, arma suam.
Quid reges memorem priscos, fortesque Quirites,
Quoscunque exoriens Roma, vetusque dedit?
Scilicet ista Titum venerata est undique turba;
Hannibal aspecto surgit et ipse Tito.
Vos, ô vos Manes, æternos ducite lusus:
At nos perpetuo cura dolorque prement.
Has ego quotannis luctu celebrabo Calendas,
Et ficto injiciam thura, merumque rogo.
Deinde isti versus tumulo ponentur inani;
Dî faciant, illos postera turba legat:

Quisquis ades, vacuũ Nasonis cerne sepulchrum:
Quisquis ades, magni cerne sepulchra Titi.
Orphei quod precibus Plutonia regna dedere,
Hoc Titus, et magnus Naso dedere sibi.

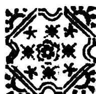

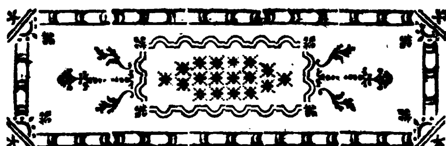
ELEGIA XII.

Helis quod speculo multumq; diuque retẽta
Sacratum Veneri sic remoratur opus,
Fallor ego, aut justa certe ratione movetur;
Nec levis est tantæ causa reperta moræ:
Namque nec ornatos componit rite capillos,
Cui non jussa suo stat coma flava loco:
Nec Tyrio fucare genas credenda colore,
Cui medias intra purpura nata genas.
Aut igitur creta collum mentitur eburnum,
Aut labris spargit rubra venena suis:
At collum natura illi concessit eburnum,
Et minio jussit labra rubere suo.
Cur vero tenues oculorum depilet arcus?
Cur jubeat patula cedere fronte comas?
Cui geminos talis testudo exornat ocellos,
Qualis Apellæa linea ducta manu?
Et cui lunatæ tam larga est area frontis,
Ut sit tam patula fronte nec ipsa Venus.
Scilicet hæc emptis implerit dentibus ora,

Nativum esse probat cui gelasinus ebur.
At vero inflatum pectus, mammasque cadentes,
Et mollem magna colligit arte sinum.
O Dî, quam tuta est a tali crimine virgo,
Cui tumet æqualis semper utrinque sinus!
Quid gestus, cultumq; loquar, moresque decoros?
Talis erat, malum cum Cythærea tulit.
Ergo Helis speculum non sic remorata tuetur;
Helis enim speculi non eget arte regi:
Ipsa sed in facie dominæ crystalla morantur,
Et raras gaudent cernere delicias.
Helida cur ergo absentem sic, turba, requiris;
Nec pergis potius, dum procul Helis abest?
Quippe absens Helis nullum retinebit euntem:
Si veniat, cunctos quod remoretur, erit.

ELEGIARUM FINIS.

EPITAPHIA.

D. P. STELLÆ, LL. DOCTORIS CELEBERRIMI.

MUNDUS ut assidua gauderet luce, suoque
Vivere Sol posset liber ab officio:
Lucifer in terras cælo migrare relicto,
Atque hominis faciem sumere jussus erat.
At mox ut Stellæ discessu clara Deorum
Perpetua cœpit regia nocte premi:
Pœnituit mandasse Jovem, Stellamque vocavit;
Et Solem antiquas jussit obire vices.

D. IO. VALENTIS, REGI A CONSILIIS.

Extincto nuper Respublica mœsta Valente,
Visa mihi secum sic gemebunda queri:
Sæpe alios flevi, dum sic raperentur, alumnos:
Causa tamen nunquam justior ulla fuit.

ADVOCATI CUJUSDAM.

O rerum varias vices, et ingens
Fortunæ paradigma sævientis!
Clamosissimus omnium virorum,
Qui verborum operam omnibus locabat,
Nunc raptus Rhadamantium ad tribunal,
Conducit miser, ante quæ locabat.

GULIELMI BUDÆI, VIRI NOSTRÆ ætatis doctissimi, qui Lutetiæ obiit anno M. D. XL. XIII. Cal Septemb.

Ὅστις Βουδαῖον γλώσσης ὀνομάσσατο Φοῖβον
Ἀμφοτέρας, ὄρθως Φοῖβον ἔειπε μάλα.
Οὐκ εἶπεν δ' ἱκανῶς, μείζων γὰρ χ' ἠελίοιο,
Ὃς θνητοῖσι φάος ᾗ κάταδυς περέχει.

EJUSDEM.

Unus Budæus terramque, poloſque, hominesque,
Devinxit magna providus arte sibi.
Cælo animum, terræ corpus donavit habendum:
At cerebri nobis dona superba dedit.
Sic decessit inops; nam nil sibi liquerat ipse:
Verum hæc paupertas unica vincit opes.

EJUSDEM.

Budæum flevere homines, ploravit et aër;
Budæus gelidis est quoque fletus aquis.
Sic flevere homines, ut plena volumina mœstis
Carminibus quivis Bibliopola terat.
Sic aër luxit, consumptis undique nimbis,
Ut jam quas plueret non reperiret aquas.
Flumina sic flerunt, ut qua modo navis abibat,
Currat inoffensis sicca quadriga rotis.
Restabant cælum et tellus, communis ut omni,
Quamlibet immenso, mœror in orbe foret:
Sed cum cælum animam Budæi, terra cadaver
Possideat, quæso, qua ratione fleant?

NICOLAI BEZÆ PATRUI, QUI REGI A CONSILIIS FUIT.

Marmore de Pario nullas hic stare columnas,
Æra nec artificis vivere jussa manu,
Nec tumuli cernes operosam surgere molem,
Qualia Mausoli fama sepulchra canit.
Scilicet hos titulos, hos quærere debet honores,
Qui nil, quo melius nobilitetur, habet.
Hic autem magni quondam pars magna Senatus,
Aut nullo, aut solo Beza Catone minor:
Quem sic eripuit virtus ter maxima morti,
Vivat ut extincto posthumus ipse sibi.

Mortuus e tumulo famam cur captet inanem ;
  Illi quam vivo vita peracta dedit ?
Immo (si verum fas nobis dicere : sed fas,)
  Dignus, qui tumulo non tegeretur, erat.

CATHARINÆ TEXEÆ
AURELIENSIS.

Isto quis jaceat loco sepultus
Forsan scire cupis, benigne lector :
Atqui id dicere perlibenter optem.
Sed quo nomine debeat vocari
Quicquid hoc tumulo latet sepultum ;
Scire judico quemlibet sagacem
Nullum, et quemlibet omnium peritum.
Nam si ex corpore judicare sexum
Decet, Virgo latet sepulchro in isto.
At quanam ratione nuncupari
Debet fœmina, quam timore nemo
Turbatam nimio, aut dolore vidit ?
Nemo prosperiore sorte abuti ?
Loqui nemo, ubi fœminæ tacendum ?
Nemo, cum decuit loqui, tacere ?
Choros nemo sequi parum pudicos ?
Nemo ornare comam parum pudenter ?
Nemo accersere pharmacis colores ?
Hinc vibrare oculos et inde nemo ?

Nemo

Nemo verba loqui petulca vidit.
Ergo vir fuit. At virum vocare
Qua decet ratione, cui virilis
Illa corporis est negata forma?
Ergò utrumque fuit. Fuisse vero
Cur utrumque putem, quod esse neutrum
Probatum satis est, superque nobis?
Diva ergo fuit, altera aut Minerva,
Quæ, cum fœmina sit, tamen virili
Intus est animo, ut ferunt poëtæ.
Sed est nota satis cruenta Pallas,
Et insana Deûm libido nota.
Ergo quid superest, nisi ut putemus
Quiddam hoc in tumulo latere, quod sit
Fœminisque, virisque, Dîsque majus?

ANTONII PRATENSIS CANCELLARII GALLIÆ, OMNIUM OBESORUM OBESISSIMI.

Amplissimus vir hic jacet.

EOBANI HESSI POETÆ EGREGII.

Venerat exutus mortali corpore nuper
Hessus, ut infernis exciperetur aquis:
Quem torve intuitus squalentis portitor Orci,
Hic ait, hic gratus Manibus hospes erit.
Tune Syracusii calamos impune poëtæ,

Mæonidæque tubam, pessime, surpueris?
Dixerat; et media vates jam puppe sedebat,
Cum vetuit nautam pergere Mercurius.
Ne sævito, Senex, inquit: nam vendicat istum
Juppiter, et Superûm cætera turba, sibi.
Extinctis aliis potuit qui reddere vitam,
Ditis in hunc possunt jura severa nihil.

MACUTI POMPONII, CUM FALSO NUNCIARETUR IN ALPIBUS OCCUBUISSE.

Vos nunc advoco, flebiles Phaleuci,
Vos voco, ô numeri severiores:
Adeste, obsecro, dum meum Macutum,
Meas delicias, meamque vitam,
Morte lugeo pessima peremptum.
Unde, Pierides, loqui auspicabor?
Dicamne ut patria bene instituta
Natus ille meus Macutus, omnes
Vita vicerit integra et pudica?
Dicamne ut patria bene erudita
Natus ille meus Macutus, omnes
In hac vicerit eruditiores?
Traxit carminibus suis opacas
Sylvas, et juga montium comata;
Undarum et domuit rapacitatem
Orpheus; sed superavit hunc Macutus,

Mutis non modo doctus imperare,
Sed pacare hominum potens furorem,
Et lenes itidem incitare mentes;
Nec solum digitos movere doctus,
Sed lingua pariter loqui diserta.
  Pericles potuit tonare quondam;
Sed Græcus tonuit suis Athenis.
Lingua Tullius eloquens Latina,
Romanis tonuit suis Latinus.
Natus sanguine Gallico Macutus,
Et Græce tonuisset, et Latine,
Hoc si Roma foret Latina seclo,
Et nunc Græcia Græca personaret.
  Apelli Cytheræa picta quondam,
Nec tota attamen, immo inabsoluta
Mille autem Veneresque Gratiasque
Expressit lepidus meus Macutus,
Aut vicit potius: nec id colore;
Sed docta lepidaque scriptione.
Apelles manui, at meus Macutus
Debet ingenio perennitatem.
  Ægyptum penetravit usque in imam
Magnus Pythagoras, Platoque magnus;
Et venit, Scythico gelu relicto,
Athenas Anacharsis eloquentes.
Vidit Italiam meus Macutus,
Visurus pariter mare atque terras,

Doctrinam ut faceret suam auctiorem,
Cœpti si bona sors boni fuisset,
Aut si quid reperisset, absoluta
Vir quod disceret eruditione.
  Vos interrogo, quæ caput tenetis
Nascentis Rhodani superba saxa,
Cur sævos homines fovetis illos,
Macutum mihi qui meum abstulere?
  Vos, Nymphæ, rogo, quotquot hinc vel inde
Lemani vitreas tenetis undas,
Cur pati potuistis hunc cruenta
Scelestaque manu virum interire,
Cui Nymphæ usque adeò fuere cordi?
  Dic mihi, Cytheræa, dic, Apollo,
Dic, Hermes, mihi dicite, ô Camœnæ,
Cur nostrum, rogo, cur meum Macutum
Passi estis perimi? An minus remoto
Ut possetis eo frui, in Deorum
Adjuncto numerum et beatitatem?
Tali dignus eras: Olympe, cive,
Tali dignus eras domo, Macute.
  Habetis, Superi, mei Macuti
Nunc divinam animam; at relicta terris
Moles corporea, illa quam Macuti
Divinum ingenium incolebat olim.
Vos curate animam, Dii, Deæque:
Nobis corporis est habenda cura.

Hoc dicamus ei sepulchrum inane :
Hei, cur non licet apparare verum !
Audi nunc, ubicunque sis, Macute ;
Sive cum Jove nunc jocaris una,
Ut cæli novus incola, et colonus ;
Sive te potius novem Sorores,
Parnassusque tenet bicornis, audi.
Te vivum mihi sustulere fata,
Extinctum quoque sustulere fata.
Quod unum licet, his tuo quotannis
Pares inferias dabo sepulchro,
Ut meo Pyladi, meoque Achati.
Sic qui finis erit mihi loquendi,
Deflendi mihi finis est futurus
Te, meum Pyladem, meumque Achatem.

SIMONIS GRINÆI VIRI LONGE ERUDITISSIMI, BONARUM ARTIUM IN ACADEMIA BASILEENSI PROFESSORIS.

Ecquid ad extincti Grinæi funera, Nymphæ,
Tingitis imbre genas largo, Rhenumque per omne
Turbatæ, magno repletis littora planctu?
Ecquid ad extincti Grinæi funera, Phœbe,
Sublatum esse genus, quem par tibi cura sodalem
Fecerat, et simile adjunctum cognomen utrique?
Ecquid nunc jaculatur aquas nimbosus Orion,
Et madidam fundit lachrymosus Aquarius urnam ;

Cæteraque obscuro radiantia sidera cælo,
Illustres tingunt nigra ferrugine vultus?
Ecquid ad extincti Grinæi funera, Vates,
Dejecti mœrore oculos, lachrymantia verba,
Et mœsto alternos trahitis de pectore versus?
O rerum sortes variæ, properataque doctis
Semper fata viris! I nunc, et cura latentes
Sit tibi, quisquis eris, naturæ inquirere causas.
Scilicet hæc stultos mortales fallit inanis
Spes vitæ: doctis eadem indoctisque minatur
Mors tamen, et magno finem impositura labori,
Desidiæ et magnæ. Nunc, si sapis, ergo, viator,
Vive tibi: namque ipse tibi moriere, nec unum
Progrediere diem, lethi cum advenerit hora.
Non tamen usque adeo pietatis nescia corda
Sunt, Grinæe, mihi, quin doctos carmine Manes
Prosequar, et cura memet consoler inani.
Ergo agite, ô Manes, ô mens super æthera pridem
Vecta, pium, quæso, a nobis hoc accipe carmen:
At tu, summe Deûm, vasti qui pondera cæli
Dirigis, et vastus cui sese accommodat orbis,
Grinæum insontem dilectis orbibus infer.

IN CERATINUM, PSEUDOMONACHUM.

Flete agedum, flete, ô fratres : extinctus abivit
 Ille unus vestræ relligionis honos.
Ridete, ô reliqui; risu dignissima res est:
 Hæc sunt perpetuis funera digna jocis.
Quippe hujus quondam mendacibus omnia fucis
 Perdere, sola diu curaque mensque fuit.
At dum cuncta tegit, dum fraudibus omnia velat,
 Mors simulatorém non simulata rapit.

IO. QUELINI, SODALIS CHARISSIMI.

Ille, Calliope, Quelinus ille,
Et tuus simul, et meus Quelinus,
Ille, inquam, in media senex juventa
Aquis interiit miser sub illis,
Non quas fonte tuo hauserat, nec illis
Quas secum fluvii trahunt sonantes:
Sed quas, dum vigiles terit lucernas,
Collectas aluit scelestus hydrops.
Sic tuus periit tibi Quelinus,
Sic meus periit mihi Quelinus.
Ergo hunc, Calliope, fleamus ambo,
Ut illum propriis aquis peremptum

Servemus lachrymis, aquisque nostris,
Ut vincantur aquis aquæ, et putetur
Ille, qui periit mihi, tibique,
Servatus studio tuo, meoque.

JACOBI BELNENSIS, SUMMI TRIUM GALLIÆ REGUM THESAURARII. 1527. AUGUSTI XII.

Hunc sibi Belnensis tumulũ, quem cernis inanem,
Struxerat; invidit cui laqueus tumulum.
Debuerat certe, sors si foret omnibus æqua,
Tardius hic fieri, vel prius ille mori.

RENATI GENTILIS, ITALI TORTONENSIS, IN SUPREMA GALLIARUM CURIA PRÆSIDIIS ILLAUDATISSIMI. 1538.

Fracto gutture stare quem revinctum,
Impellique vides et huc et illuc,
Quondam purpureo sedens Senatu,
Primas Parhisio in foro tenebat.
Verum (proh facinus, scelusque grande!)
Dum lucri studio impotente captus,
Bonos non minus ac malos coercet,
Justo numine sic jubente Divûm,
Vivus qui male sederat tot annos,
Stare nunc male mortuus jubetur.

GULIELMI LANGÆI INSUBRIÆ PROREGIS, BELLI ET PACIS ARTIBUS CLARISSIMI.

Langæus ille magnus hic jacet, Lector,
Unus Minervam colere doctus, et Martem;
Quo nemo melior pace vixit aut bello.
Vitæ genus habes: mortis en genus disce.
Ætate consumpta laboribus multis,
Suis suorumque omnium fere exhaustis
Bonis in usus Galliæ suæ, tandem,
Cum plus Milone et Curione deberet,
Interiit. Ergo pauper occidit, dices:
Immo locuples, cui patria debuit tantum.

STEPHANI DOLETI AURELII. 1546.

Ardentem medio rogo Doletum
Cernens Aonidum chorus sororum,
Charus ille diu chorus Doleto,
Totus ingemuit; nec ulla prorsus
E sororibus est reperta cunctis,
Naïas nulla, Driasve, Nereisve,
Quæ non vel lachrymis suis, vel hausta
Fontis Pegasei studeret unda,
Crudeles adeo domare flammas.
Et jam totus erat sepultus ignis;

Jam largo madidus Doletus imbre
Exemptus poterat neci videri:
Cum cælo intonuit severus alto
Divorum pater; et velut peregre
Hoc tantum studium ferens sororum,
At cessate, ait, et novum colonum
Ne diutius invidete cælo:
Cælum sic meus Hercules petivit.

IO. DAMPETRI, MONIALIUM APUD MAGDALENAM AURELIÆ RECTORIS, POETARUM IN SCRIBENDIS HENDECASYLLABIS FACILE PRINCIPIS.

Clausus cœnobio latebat olim
Ille Dampetrus, optimus virorum,
Princepsque Hendecasyllabôn poëta.
Et clausus pariter latebat idem
Mole corporea, haud quidem, fatemur,
Obesa nimis aut tenebricosa,
Verum corporea, et proinde tali,
Ut divinum animum velut quibusdam
Nexum compedibus tenere posset.

At nunc cœnobiique, corporisque
Vinclis Dampetrus exolutus exit,
Doctorumque volat per ora liber:
Qui tamen moriens, suis amicis
Heu quot millia lachrymationum,

Heu quot attulit anxios dolores!
Ergo haud occidit ipse, quod putaram,
Occidit potius suos amicos.

NOBILISS. PRINCIPIS, FRANCISCI BORBONII, DUCIS ANGUIENNENSIS, POST INSIGNEM ADVERSUS MARCHIONEM VASTHI IN PEDEMONTE VICTORIAM, IN LUDIS AULICIS INFŒLICISSIME CŒSI.

Cum nuper gladios, et fortem evaseris hostem,
Hic, Francisce jaces; nec tamen ense jaces.
Sed nec in hostili potuisti occumbere campo;
Nec fortis forti victus ab hoste cadis.
Sedibus at patriis, belli simulachra cientem
Missa infœlici sustulit arca manu:
Arca olim, ut credo, Stygia compacta cupressu,
Arca, eheu, quanta nobilitata nece!
Arca, in qua Partam Mavors absconderat ipse,
Audiit ut factis æmula facta suis.
Sic igitur, miserande, cadis; nec cernere longum
Illa tua licuit parta trophæa manu.
At si nobiscum vis, ô fortuna, jocari,
Cur istis mors est seria mixta jocis.

FRANCISCI VALESII, I. CHRISTIANISSIMI FRANCORUM REGIS, P. P. ET BONARUM LITTERARUM ASSERTORIS, VINDICISQUE.

Nobile, quisquis ades, Regis venerere sepulchrũ,
Regis sepulchrum nobilis.
Nec pigeat mecum Francorum incommoda flere,
Dum multa paucis explico.
Corporis ac animi florentem dotibus, atque
Re facile primum, ut nomine,
Franciscum hunc Regem vidit Fortuna, simulque
Invidit, ut bonis solet.
Illum igitur ficto interdum demulsit amore,
Et inclitis victoriis:
Reppulit irata interdum, vultuque minaci
Tradidit in hostium manus.
Sed nec sors illum melior sic extulit unquam,
Ut esset immemor sui;
Nec Fortuna animos illi sic fregit acerba,
Quin victus illam vinceret.
Ergo suos cernens vanos Fortuna labores,
Et irritos omnes dolos,
Auxilium poscit supplex a Morte: roganti
Mors paret illi protinus,
Et regis primum e natis truculenta peremit,
Cui tertium mox addidit,
Heu! juvenes ambos, ambos nil tale timentes,
Et non mori dignissimos.

Tandem etiam, ô facinus! parta jam pace fruentem
Aggressa patrem sustulit.
Sublatum ingemuere oēs, sed præ omnibus, illæ,
Illæ Camœnæ nobiles,
Hebrææ, Græcæ, et Latiæ, quas ille fovebat,
Ut filias solet pater.
Quæ nunc, ut referant illi quæ præmia possunt,
Fovent vicissim mortuum,
Et quantum in sese est, a cæca mortis opacæ
Oblivione vindicant.

FRANCISCI VALESII, FRANCISCI REGIS FILII, ET GALLIARUM DELPHINI, PROPINATO APUD AVENIONEM VENENO PRODITORIE SUBLATI.

Hunc etiam juvenē extinctū, rogo, cerne, viator,
Hei mihi, cur vivum dicere fata vetant?
Hic est, quo niti regnum debebat avitum,
Spes patriæ nuper, spes quoque prima patris:
Pro quibus intrepidus fortē dum fertur in hostem,
Ipse illum Mavors vidit, et obstupuit;
Aggressusque dolo, et crudelis fraude veneni,
Sustulit. Heu magnis fraus bene nota viris!
Macte tamen, Princeps: nam te mors ipsa fatetur
Non aliter vinci quam potuisse dolo.
Nempe erat hoc reliquum, Pellæi ut principis acta
Æquares, simili te quoque fraude mori.

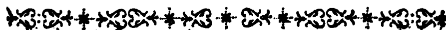
CAROLI VALESII, FRANCISCI REGIS FILII, ET AURELIORUM DUCIS.

Gallia fœlici fœlix mihi patria nuper,
Idem etiam nuper rexque paterque fuit.
Ingenium (nisi me assentatrix turba fefellit)
Cæleste, et summis æmula forma deis.
Jamque mihi externos Fortuna parabat honores;
Jam poteram magni Cæsaris esse gener:
Quando ferox blanda pro conjuge Parca reperta est,
Quæ mihi pro thalamo sterneret hunc tumulum.
Nec tam erepta movent tamẽ hæc me cõmoda vitæ,
Quam doleo abruptum nobile pacis opus.
Sed quanquam haud potui pacem componere vivus,
Quis scit ab interitu surget an ipsa meo?

IN MORTEM FRANCISCI VALESII, I. FRANCORUM REGIS, ET DUORUM EJUS LIBERORUM, FRANCISCI CAROLIQUE, ALTERIUS GALLIARUM DELPHINI, ALTERIUS AURELIORUM DUCIS.

Aspicis infœlix tres Regum Gallia mortes,
Heu vicina nimis funera funeribus!
Aspicis efferri, quantaque potes pietate
Prosequeris facibus, prosequeris lachrymis.
Nec mirum: digni siquidem natique paterque,
Quorum elementa necem muta vel ipsa gemant.

Crudeles Superi, ut sit mors matura parentis,
(Debuerat princeps si tamen iste mori)
At cur tam subito ternis ex fratribus unum
Servastis, rapuit Mors violenta duos?
Nam potius, digna ut virtutis præmia ferrent,
Condendus triplex fratribus orbis erat.

ICONES.

Hercules OEteus.

Certavit mecum virtus, superataque cessit;
Hac volui victa, victor et esse mei.

Dido rogum conscensura.

Funere Didonis sapientes este puellæ:
Sunt nulla hospitii pondera, nulla thori.

Hector.

Hectoris incolumis mansisti, patria, dextra;
Hectore quid mirum si pereunte, peris?

Pithagoras.

Laudent vitam alii suam loquendo:
Virtutem ipse meam probo tacendo.

Xenophon.

Pallada dilexi; pariter me Pallas amavit;
Et literas Pallas, et dedit arma mihi.

Alexander Magnus.

Post Persas fusos, quæsitasque orbis habenas,
Armis non potui cedere; cedo dolis,

Democritus.

Omnia Democritus ridebat: tu quoque, lector,
Democriti ride, si sapias, tumulum.

Demosthenes.

Magnũ opus est, hominũ regere et cõponere mẽtes:
Sed tamen hic magnum præstitit illud opus.

Spartana filium interfectura.

Ergo ubi sunt comites? tun' es Lacedæmone natus?
At peperit matrem terra Lacæna tibi.

Sappho.

Auxit Musarum numerum Sappho addita Musis:
Fœlix, si sævus sic voluisset amor.

Lucretia.

Pollutum est corpus, mansit mens integra nobis:
Et non ex isto corpore casta fugis?

M. Brutus, Cæsaris interfector, seipsum interfecturus.

Divitiis uti licuit cum Cæsare partis:
Ferre necem possum, non potui dominum.

Cato Uticensis.

Vicisti Magnum; Cæsar: sed quidlibet aude,
Unus dicetur se superasse Cato.

Camillus.

Romanam, fateor, construxit Romulus urbem;
Capta ego restitui mœnia: major uter?

P. Virgilius Maro.

Et tu, docte Maro, es sublatus orbi.

Mori

Mori numina posse quis putasset?

Juppiter Phidiacus.

Ut tali sese cognovit imagine pictum,
Tandem etiam geminus Juppiter, inquit, ero.

In eundem.

Quantum hic a vero distet Jove Juppiter audi:
Nempe hic est castus, priscus adulter erat.

Venus.

Me Paris, et natus nuper, Pallasque salutant,
Hæc Venerem, matrem natus, at ille deam.

In eandem.

Nunc demum cœpi Venus esse venustior: olim
Quæ fuerant sociæ, contineo Charites.

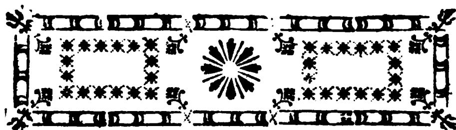
In eandem.

Falluntur, qui me cohiberi posse negarunt:
En basis hæc Venerem sistere parva potest.

T. Livii.

Tumulum Tito nuper parabam Livio;
Cum sic Apollo jussit ut desisterem:
Hæc mortuos, inquit, decent; vivit Titus.

THEODORI BEZÆ

VEZELII

EPIGRAMMATA.

AD LECTOREM.

SUNT qui Lectori longo fastidia libro
Longa ferant: fas sit scribere pauca mihi.
Iste tamen poterat, Lector, liber esse, libellus;
Pendere sed versus, non numerare decet.

AD EUNDEM.

Non convitia, nec latrationes,
Nec ronchos timeo, calumniasve,
Nec ullos obelos severiores.
Non quod judicio meo Poëta
Sim tantus, nihil ut queat reprendi:
Sed quod judicio meo Poëta
Sim tam ridiculus, parumque doctus,
Ut nullum fore judicem eruditum,

Meos carpere qui velit labores:
Nam quis Æthiopem velit lavare?

DE GEMINIS SOLIBUS VISIS LUTETIÆ PARISIORUM, ANNO 1539. EXEUNTE, CAROLO CÆSARE KAL. JAN. ANNI 1540. URBEM INGRESSURO.

Aspiceres nuper geminos cum, Gallia, Soles,
Mirata es Soles, Gallia tota, duos.
At nunc mirari potius tua commoda disce,
Quæ spondere tibi sidera bina vides.
Sol est Franciscus, sol est quoque Carolus: istos
Nimirum Soles astra benigna notant.
Quod si concordes fœdus conjunxerit ictum,
Eclipsis fuerit nulla timenda tibi.

IN CLAUDIUM.

Non cessas veteres, Claudi, incusare Poëtas
Claudo ausos Venerem jungere Mulcibero.
At Divos ego non cesso vocitare furentes,
Uxor quod claudo sit data bella tibi.
Attamen hoc nostrum cœpit lenire dolorem,
Quod tua nunc Martem cœpit habere Venus.

Legisti ? An retices ? nec id fateri
Vis ? personam igitur tuam ipse sumam,
Et satisfaciam mihi roganti,
Et quanta potero intonabo voce:
Non vidi insipidum magis poëtam.

DE AMICITIA CUM TRUCHIO INITA.

Heu, vos advoco, vos acres Sophistas,
Fallaces, querulosque homunciones,
Qui noctes teritis, diesque totos,
Quærendo insidias locutionum.
Vos, inquam, advoco, vos acres Sophistas;
Qui posse hoc fieri simul negatis,
Ut quis victitet in locis duobus.
Tandem vera loqui, ô tenebriones,
Discite, et fieri videre posse,
Posse quod fieri simul negatis.
Cum sim unus, tamen in locis duobus
Vitam vivo simul, velutque nostra
In partes geminas secata mens est:
Apud me altera vivit, altera autem
Vivit in Truchio meo. Ergo nobis
Palmam ceditis, ô tenebriones.

IN SAPIDUM.

Dum sese egregium Sapidus putat esse poëtam,
  Desipit, et Sapido nil magis insipidum.

DE THEOCRENI, REGIORUM SUB FRANCISCO I. LIBERORUM PRÆCEPTORIS, EPIGRAMMATUM LIBELLO.

Arva Maro laudare docet spatiosa colonos,
  Idem parva docet rura colenda Maro.
Qui volet, hic terram centenis vertat aratris:
  Plus juvat hic parvus, sed bene cultus ager.

IN PHILÆNUM.

Nil non egregie facit Philænus,
Tersus, integer, elegans Philænus.
Testem si petis, en tibi, Phileno
Teste, hæc omnia perficit Philænus.

AD BIBLIOTHECAM.

Salvete, incolumes mei libelli,
Meæ deliciæ, meæ salutes.
Salve, mi Cicero; Catulle, salve.
Salve, mi Maro, Pliniûmque uterque,
Mi Cato, Columella, Varro, Livi.

Salve, mi quoque Plaute, tu Terenti.
Et tu salve, Ovidi, Fabi, Properti.
Vos salvete etiam, disertiores
Græci, ponere quos loco priore
Decebat, Sophocles, Isocratesque.
Et tu, cui popularis aura nòmen
Dedit, tu quoque, magne Homere, salve.
Salve, Aristoteles, Plato, Timæe;
Et vos ô reliqui, quibus negatum est
Includi numeris Phaleuciorum.
Cuncti denique vos mei libelli,
Salvetote, iterumque, tertiumque,
Atque audite meam precationem.
Hoc ergo precor, ô mei libelli,
Ut ne longa mihi mora illa (senis
Nam a vobis procul abfui diebus)
Obsit, quominus undiquaque tali
Sitis in me animo et favore deinceps,
Quali, dum proficiscerer, fuistis,
Nimirum facilique candidoque.
Quod si istam mihi supplicationem
Vos concesseritis, mei libelli,
Id vobis quoque pollicebor ipse,
Non me unam hebdomadam procul, quid? immo
Non diem procul unicum abfuturum.
Quid diem? immo nec horulam, immo nullum
Punctum temporis, ut libet pusillum.

AD

AD SODALES, DE MELCHIORIS VOLMARII, PRÆCEPTORIS CHARISSIMI, ADVENTU IN GALLIAM.

Audite, ô lepidi mei Sodales,
Ter suavem atque hilarem locutionem.
Ille Volmarius, mei ô Sodales,
Integerrimus omnium virorum,
Ille Volmarius modo est reversus.
Hunc ergo, ô lepidi mei Sodales,
Diem cantibus, oro, transigamus.
Procul mœstitiæ, molestiæque,
Procul tristitia, atque solitudo,
Procul sint gemitus, procul dolores.
At tu, lætitia, adveni; tuumque
Adducas comitem, optimum Deorum
Lyæum, et Cererem optimam Dearum,
Io, mi bone Bacche, mi Lyæe,
O Ceres mea; ne mihi negetis,
Quæso, istam exiguam petitionem:
Advolate, rogo, Deis relictis.
Hîc nulli tetrici deambulones,
Hîc rixosus erit, Sophista nullus;
Sed convivæ aliquot boni poëtæ,
Nempe Rillerius, Jobertiusque:
Tertius quoque Claudius futurus,
Locum post alios tenebo quartum.

At tu, Melchior, in loco supremo
Sedens, Mercuriique Apollinisque,
Et vices Charitum suplebis unus.
Quod si forte tua eruditione
Audita, (quis enim tuam negarit
In cælum quoque transiisse famam?)
Facundus veniat nepos Atlantis,
Aut Phœbus, Charitesve: tunc manebis
Suprema nihilominus cathedra,
Et tacentibus omnibus loqueris.
Nam quis (ni penitus caret cerebro)
Phœbo, Mercurioque, Gratiisque,
Neget Volmarium eruditiorem?

IN L. JUNII COLUMELLÆ LIBROS DE RE RUSTICA.

Orphea mirata est Rhodope sua fata canentem,
  Si modo Virgilii carmina pondus habent.
Tu vero, Juni, sylvestria rura canendo,
  Post te urbes ipsas in tua rura trahis.
O Dî, quos olim nutrivit Roma Quirites,
  Quæ tam facundum viderit agricolam!

DE ALDO MANUTIO, ROM.
OMNIUM QUIDEM AUTHORUM, PRÆCIPUE VERO POETARUM, EXCELLENTISSIMO TYPOGRAPHO.

Didonis cecinit rogum disertus
Maro : Pompeii rogum Lucanus :
Et diserte adeo hoc uterque fecit,
Ut nunc vivere judicetur illa,
Nec jam mortuus hic putetur esse :
Immo sint redivivi, et hic, et illa.
Ergo credere fas erit poëtas
Divos, ut pote qui loquendo possint
Vitam reddere mortuis : quod ipsis
Est divis proprium et peculiare.
Quod si credere fas Deos poëtas,
Vitam reddere quod queant sublatam :
Quanto est justius æquiusque, quæso,
Aldum Manutium Deum vocare,
Ipsis qui potuit suo labore
Vitam reddere mortuis poëtis?

DE CANDIDA.

Defessus medio thoro jacebam,
Et somno grave jam caput cadebat,
Sui Candida cum miserta Bezæ,
Præsens est mihi visa dormienti

Jocos deliciasque factitare;
Et tractare manu, et notare ocellis,
Et blesa velut increpare voce.
Contra sic ego somnians loquebar.
Ni sis me mihi charior, puella,
Dissolvi cupio, et perire totus.
Vix hæc edideram, repente nostrum
Cum lux invida somnium diremit,
Et meam mihi sustulit puellam.
At tu, quisquis es, ô tenebricosæ
Præses optime cogitationis,
Seu te Morphea, seu vocare Somnum
Fas est, fac vigil ut queam videre,
Quod somno potui videre captus;
Aut, si non aliter potes mederi
Huic desiderio meo, perennem
Inducas mihi somniationem!

IN SEXTUM.

Cæcus es, et cunctos reprendis, Sexte, poëtas:
Sanum reprensor debet habere caput.

IN THAIDA CÆCAM ET PONTICUM CLAUDUM.

Thaïda cras duces cæcam, pede claudus utroque;
Convenis uxori, convenit illa tibi.

Integrum e duplici surget sic corpore corpus,
Si præstes oculos, præstet at illa pedes.
Ergo rem faciunt te dignam, Pontice, divi,
Semiviro qui dent ἡμιγυναῖκα tibi.

IN LUPUM.

Jejunus sobrium mihi Platonem
Laudabas; Sophiamque prædicabas:
Mox vero ut tibi cœna sumpta mecum,
Mutasti faciem atque opinionem.
Qui factum hoc, Lupe, tam cito ut juberes
A cœna Sophiam valere? nempe
Cœnatus, Lupe, non eras apud te.

DE FRANCISCO RABELÆSO.

Qui sic nugatur, tractantem ut seria vincat,
Seria cum faciet, dic, rogo, quantus erit?

DE HELIONORA FRANCORUM REGINA.

Nil Helena vidit Phœbus formosius una:
Te, Regina, nihil pulchrius orbis habet.
Utraque formosa est; sed re tamen altera major:
Illa serit lites; Helionora fugat.

IN ASINIUM.

Seu domi mihi, seu foris repertus,
Promissi et fidei datæ admoneris:
Tu contra velut admodum occupatus,
Has facis nihili petitiones;
Sed horam tamen inquis adfuturam,
Qua me ex paupere divitem et beatum
Reddas. En igitur tibi ipse dono
Horas quod tibi nunciabit omnes.
Tandem nunc, Asini, potes jubere,
Hæc ut hora sonet diu expetita.

DE FRANCISCI ET CAROLI INDUCIIS.

Roma olim cessit soceri generique furori;
Et cecidit gladiis inclyta Roma suis.
Quod si illi placidas junxissent fœdere dextras,
Robore staret adhuc Martia Roma suo.
Sic fratrum immitis nuper discordia pene
Funditus Europæ verterat imperium:
At quoniam jungunt concordia pectora fratres,
Servatum Europæ dicitur imperium.

DE MORBO FRANCISCI GALLORUM REGIS, SALUTEQUE MOX ILLI REDDITA.

Ægroto Pallas Francisco ægrota jacebat,
Optabat Mavors æger et ipse mori.
Illa, quod hoc tutam solo se credat alumno:
Hic, quod sit studio natus uterque pari.
Quod si Franciscum mors eripuisset, eodem
Funere Mars functus, functa Minerva foret.
Hoc Atropos mirata nefas, feritate reposta,
Tres una vetuit morte perire Deos.

AD CL. MAROTUM.

Tam docte Venerem divinus pinxit Apelles,
Illi ut credatur visa fuisse Venus.
At tantam sapiunt Venerem tua scripta, Marote,
Ut tibi credatur cognita tota Venus.

AD CANDIDAM, DE IPSIUS FACIE IN TABELLA EXPRESSA.

Quanto pulchrius elegantiusque
Picta hæc est tabula omnibus tabellis:
Tanto pulchrior elegantiorque
Hac ipsa mihi crederis tabella.

XENIUM TRUCHIO ET DAMPETRO.

Sinceris mos est nunquam neglectus amicis,
Anni sub primos mittere dona dies.
Nempe quod ut veteris renovatur circulus anni,
Fas sit ut antiquus sic renovetur amor.
Ergo cum Bezam Truchius fateatur amicum,
Nec me Dampetrus deneget esse suum:
Non temere, priscos homines imitatus, utrique
Parva quidem mitto dona, sed apta tamen.
Ambo estis Vates; ambobus carmina dono,
Carmina quæ nostri pignus amoris erunt.
Vos pridem sincerus amor conjunxit in unum:
Unum igitur decuit munus habere duos.

DESCRIPTIO VIRTUTIS.

Quænam tam lacero vestita incedis amictu?
Virtus antiquis nobilitata Sophis.
Cur vestis tam vilis? Opes contemno caducas.
Cur gemina est facies? Tempus utrumque noto.
Quid docet hoc frenum? Mentis cohibere furores.
Rastros cur geſtas? Res mihi grata labor.
Cur volucris? Doceo tandem super astra volare.
Cur tibi mors premitur? Nescio sola mori.

IN FORI MANCIPIA.

Cum sit hoc proprium fere poëtis,
Rebus omnibus ut peculiarem
Divum constituant, suumque numen:
Cur lucrum, forum, et elocutionem,
Uni Mercurio tamen sacrarunt?
Prisci scilicet hoc modo indicarunt
Futurum, ut rabiosa quisquis arma
Tractaret fori, haberet ille curam
Lucri, non minus ac locutionis.

AD MARIANUM.

Augustas, Mariane, deûm venturus ad aras,
Nulla cremas magno thura Sabæa Jovi.
Nec capis externos cultum qui spargat odores,
Nec diti tractas aspera signa manu.
Gemmatæ nunquam sudas sub pondere vestis,
Nec digitos onerat res peregrina tuos.
Sed placidam et nullo pollutam crimine mentem,
Atque sua notas a pietate manus;
Cæteraque integros domini testantia mores,
Hæc, inquam, magnis des, Mariane, deis.
Quod si rara solent merito pretiosa videri,
Nemo dedit, nemo plus, Mariane, dabit.

IN ERASMI IMAGINEM.

Illum, quo totus nunc personat orbis, Erasmum
Hæc tibi dimidium picta tabella refert.
At cur non totum ? mirari desine, lector:
Integra nam totum terra nec ipsa capit.

AD MUSAS, TINEÆ SACRIFICIUM LUDICRUM.

Si rogat Cereremque, Liberumque,
Vitæ sollicitus suæ colonus:
Si Mavortis opem petit cruentus
Miles, sollicitus suæ salutis:
Quidni, Calliope, tibi, tuisque
Jure sacra feram, quibus placere
Est unum studium mihi, omnibusque
Qui vatum e numero volunt haberi ?
Vobis ergo ferenda sacra, Musæ.
Sed quæ victima grata ? quæ Camœnis
Dicata hostia ? Parcite, ô Camœnæ:
Nova hæc victima, sed tamen suavis
Futura arbitror, admodumque grata.
Accede, ô tinea, illa quæ pusillo
Ventrem corpore tam geris voracem.
Tene Pieridum aggredi ministros ?
Tene arrodere tam sacros labores ?
Nec factum mihi denega: ecce furti

Tui exempla, tuæ et voracitatis.
Tu fere mihi passerem Catulli,
Tu fere mihi Lesbiam abstulisti.
Nunc certe meus ille Martialis
Ima ad viscera rosus usque languet,
Et quærit medicum suum Triphonem.
Immo et ipse Maro, cui pepercit
Olim flamma, tuum tamen terebrum
Nuper, ô fera ter scelesta, sensit.
Quid dicam innumeros bene eruditos,
Quorum tu monimenta, tu labores
Isto pessima ventre devorasti?
Prodi, jam tunicam relinque; prodi.
Vah, ut callida stringit ipsa sese!
Ut mortem simulat scelesta! prodi,
Pro tot criminibus datura pœnas.
Age, istum jugulo tuo mucronem
Cruenta excipe, et istum, et istum, et istum.
Vide ut palpitet, ut cruore largo
Aras polluerit prophana sacras.
At vos, Pierides, bonæque Musæ,
Nunc gaudete: jacet fera interempta;
Jacet sacrilega illa, quæ solebat
Sacros Pieridum vorare servos.
Hanc vobis tunicam, has dico, Camœnæ,
Vobis exuvias, ut hinc trophæum
Parnasso in medio locetis, et sit

Hæc inscriptio : De fera interempta
Bezæus spolia hæc opima Musis.

IN PHILÆNUM.

Aurelias vocare vespas suevimus,
Ut dicere olim mos erat nasum Atticum :
At te, Philæne, Aurelium vocabimus
Fucum, quod omnes adeo pungas frigide,
Aculeum ut interim relinquas nemini.

AD TRIPUTIUM, AURELIUM JURISC.

Doctum illum et lepidum tuum libellum,
Quo mysteria juris explicasti,
Fertur Mercurius tulisse nuper
Ima ad Tartara; protinusque doctis
Illis Manibus, ut Papiniano,
Paulo, Scevolæ, et Ulpiano, et illi
Juris quem merito vocant lucernam,
Legendum exhibuisse : deinde lecto
Sic cœpisse loqui tuo libello :
Ecquid ceditis ? At Papinianus,
Cuncti cedimus, inquit, haud gravate.

IN PHILOPATRUM.

Damnabis (fateor) nostros, Philopatre, libellos;
Et tibi non lectum despicietur opus.
Quid tum? si nostros carpas, Philopatre, libellos,
Debebunt tanto nostra placere magis.

IN EUMDEM.

Sive Palatina Philopatrus inambulet hora,
Et fatuo incessu marmor utrumque terat:
Sive fames illum locupletum quærere mensas,
Et procul e vacua jussitat ire domo:
Seu jejunus eat, seu pleno ventre vacillet,
Seu lateat solus, seu comitatus eat;
Semper habet quiddam, turpi quod garriat ore;
Quod merito possit carpere, semper habet.
Semper hiat, semper colloque humerisque laborat;
Et simulat magnum voce manuque sophos.
Sed cum te audierint multi bene multa loquentem,
Nemo bene audivit te, Philopatre, loqui.

XENIUM CANDIDÆ.

Vestes divitiis graves et arte,
Aptandumve tuo monile collo,
Aut quos India mittit uniones,
Jani nec queo, nec volo Calendis

Ad te mittere, Candida, una Bezæ
Dilectissima Candida. At quid ergo?
Ipsam nempe animam tibi dicatam,
Amorisque tui ignibus perustam:
Quæ, pridem tua sit licet, suamque
Te pridem dominam vocetque ametque,
Se rursus tibi datque dedicatque,
Inclusa his numeris Phaleuciorum.
Quod si munera raritate censes,
O Dî! quam tibi grande mitto munus!

DE TRUCHIO ET VALIDO.

Vos ego, divini Manes appello Platonis,
 Integer est cujus munere notus Amor.
Dicite, non curnam in sese moriantur amantes,
 Curve anima vivant alter in alterius:
Aut quales merito nobis dicamus amicos,
 Aut solidi verum quod sit amoris opus.
Hæc ego non quæro, nec quæ retulisse Platonis
 Sobrius ad sobrii prandia fertur amor.
Sit satis hæc dixisse semel: nunc dicite, Manes,
 Quædam animo nondum sat bene nota meo.
Mens simplex atque una mihi est: hanc attamē unā
 Pridem amor in partes jussit abire duas;
Atque ait, hanc animam divisam trado duobus,
 Dimidiam Truchio, dimidiam Valido.

Salva tamen mens est: vivo, scriboque, loquorq;,
Et tamen hæc Validi est, et tamē hæc Truchii est.
Quodque magis mirum, cum sit divisa duobus,
Utramque integram diligo amoque animam.

IN HUBERTUM SUSSANNÆUM, PERDITISSIMUM NEBULONEM.

Norunt Hubertum ganeones prodigi;
Norunt magistri cocta quos crambe necat:
In urbe tota nullus histrio latet,
Nec mœchus ullus, læno scurrave impudens,
Nec Chiromantis ullus, aut cadaverum
Molestus excitator, aut vates malus,
Cui non Hubertus iste sit notus bene.
Sed scire vis ignotus hic cui sit? sibi.

IN OLLUM.

Quamvis illa mihi forensis esset
Pridem perfidia usque et usque nota;
Nec donis ego, nec pecuniarum
Peperci cumulo, ut mihi innocenti
Præsto judicis ad Tribunal esses.
At tu muneribus meis receptis,
Me, nec id semel, Olle, prodidisti.
Sane es integer et bonus patronus,
Spem qui fallere non velis clientis.

DE JOANNE SECUNDO HAGIENSI, POETA EXIMIO.

Excelsum seu condit opus, magnique Maronis
Luminibus officere studet:
Sive leves elegos, alternaque carmina, raptus
Nasonis impetu canit:
Sive lyram variis sic aptat cantibus, ut se
Victum erubescat Pindarus:
Sive jocos blandosque sales epigrammate miscet,
Clara invidente Bilbili:
Unus quatuor hæc sic præstitit ille Secundus,
Secundus ut sit nemini.

AD FABULLUM.

Si cœnare voles, Fabulle, mecum,
(Sed cœnare voles, Fabulle, mecum)
Audi quæ tibi cœna sit parata.
Perdices gemini duas edemus:
Turtur mox aderit; nec ille solus,
Sed quem casta etiam sequetur uxor,
Hæc nos frigidulo mero, Fabulle,
Et fame hæc quoque condiemus ipsa.
Sed scis qualia vina comparavi?
Quæ si non vocites Opimiana,
At certe Optimiana jure dicas.

IN

IN PHILÆNUM.

Erasmus ille, quo fatentur plurimi
Nihil fuisse vel futurum doctius,
Tibi, Philæne, stupidus est et plumbeus;
Et quicquid uspiam ab omnibus fingi potest
Calumniarum, stulte in illum congeris.
Latra, Philæne, quandiu et quantum voles:
Hunc scire constat plura, quam tu nescias.

GENETHLIACON FRANCISCI VALESII, HENRICI VALESII GALLIARUM OLIM DELPHINI FILII, DECEM DEMUM ANNIS NATI POST CONJUGIUM CUM CATHARINA MEDICEA INITUM.

Fertur in Alcmenes venturus Juppiter olim
Brachia ter noctis continuasse vices.
Nempe quod in magni divinos Herculis ortus
Nox, hyberna licet, non foret una satis.
Sic, princeps Henrice, tuo cum e semine vellent
Alcidem Gallis gignere fata suum,
Unius in prolis conceptum currere messes
Jusserunt, magna cum ratione, decem.
Scilicet haud aliter prorsus quam pluribus annis
Formari tantus debuit iste puer.
Et (si fas homini res est aperire futuras,
Nec dici Vatum numen inane decet)

Quo deni plures ternis sunt noctibus anni,
Hoc tuus hic infans Hercule major erit.

GENETHLIACON ISABELLÆ A FRANCIA, HENRICI VALESII, GALLIARUM OLIM DELPHINI, ET ILLUSTRISSIMÆ PRINCIPIS, CATHARINÆ MEDICES, FILIÆ.

Ecce novos peperit Gallis Catharina triumphos,
Jam prole dives altera;
Natorumque loco fœlicem crescere turbam
Avus nepotum conspicit.
En vixdum nata in cunis Isabella videtur
Vagire quiddam regium;
Moxque jocos blandæ tenero cum fratre sororis
Spectabit Henricus pater.
At Gallus primis jam nunc miratur in annis
Suos futuros principes;
Et quamvis teneræ, magnum jam frontis honorem
Notasque regias colit:
Donec paulatim, illorum crescentibus annis,
Spes patriæ adolescat simul:
Francisco ut domitos forti, victosque pudico
Isabellæ amore blandulæ,
Gallica conspiciat venerari lilia pronos
Orbis superbos principes.
Illi etenim nullus poterit par viribus esse:
Odisse nullus hanc volet.

DE FŒLICI INAUGURATIONE HENRICI II. CHRISTIANISSIMI FRANCORUM REGIS.

Francisco postquam sublato Gallia sensit
Cujus lene foret mox subitura jugum,
Finiit, ut potuit, gemitus, animisque receptis,
Istæc fassa fuit damna lucrosa sibi.
Ergo age, quamprimum fac hujus, Sequana, Regis
Ad gelidas Arctos nuncia fama volet.
Hæc, Liger, Hesperiis, Rheni, Mosa, dicito ripæ:
Hæc, Rhodane, ambustos perfer ad Æthiopas,
Gallorum Henricum fœlicia sceptra tenere,
Ingentem ingenti de genitore satum:
Nec regem esse tamen; dubium quia feceris ipse,
Rex Gallis dici debeat, anne pater.

D. QUELINO SENATORI PARISIENSI, CUM UXOREM DUCTURUS ÆGROTARE CŒPISSET.

Seu Dea, seu Deus est, qui tē tam læta parantem
Conjugia, e tristi vix sinit ire thoro:
Illa Deæ, iste Dei privari numine dignus,
Dignus qui Superûm cedat ab arce procul.
Nam tua vel virtus, vel castæ vota puellæ,
Materies justi plena favoris erat.

Perge, Queline, tamē, nec tā bene cœpta morere:
Finem etiam morbis Di statuere suum.
Perge, puella, simul: namque, ægrotante Quelino,
Vix alius toto sanior orbe vir est.

AD PONTICUM.

Nostras, Pontice, somniationes
Narro cum tibi, tunc moves cachinnos,
Et hæc plena putas ineptiarum.
Atqui, Pontice, somniare nuper
Sic mî contigit, ut mihi viderer
Omnes divitias opes, talenta,
Pactolique, Tagique, possidere.
Esse hæc somnia vera tun' negabis?

DE VICTORIA PARTA ADVERSUS MARCHIONEM VASTI, ANNO 1544. APUD PEDEMONTEM.

Francorum victas acies Insubria vidit:
Vidit, sed Franci robore freta ducis.
Namque velut quondā Romā oppressere Quirites,
Sic est pene sua Francia versa manu.
At nunc eversas Aquilas Insubria cernit,
Et colubris rursus lilia juncta suis.
Ergo seu vincat, seu cedat Francus, utrinque
Virtutis laudem quod mereatur, habet.

AD GERMANUM VALENTEM.

Ergo Germani vultus violabit amœnos
Barba, licet lenis flavaque, dura tamen?
Dura equidem, nobis quæ tam cito præripit illas,
Illas quas Phœbus vellet habere genas;
Et mediam nobis faciem quæ surripit illam,
Quam lepos incoluit, cumque lepore jocus.
Istos barba decet, quibus est sic acta juventus,
Ut canæ tuti sint sub honore comæ.
At quid non didicit primis Germanus ab annis,
Quem vicena videt bruma peracta senem?
Cede igitur, lanugo, procul; nisi cesseris, ecce,
Quod queat invitam cogere, tonsor habet.

DE PACE INTER FRANCISCUM I. GALLIARUM REGEM ET CAROLUM V. CÆSAREM INITA.

Vidimus, heu, fratres in mutua bella paratos:
Vidimus accensas Martis ubique faces.
Nunc tamen, ô Superi, placidis allabitur alis
Aurea perpetuos pax habitura dies.
Quis porro tanti tibi, Gallia, muneris author?
Gallia, quo tandem vindice facta tua es?
Scilicet hic Superûm favor est, hæc munera Divûm:
Non sunt hæc cæli munera tota tamen.

Quippe etiam partem doni sibi vendicat hujus,
Et Rex, et Regis natus uterque tui.
Roma igitur patriæ Patres numeraverit olim:
Nos patriæ Patres, et numeremus avum.

IN PAULINUM.

Paulino quoties condixi, Testile, cœnam,
Nunquam, cum taceat cætera turba, tacet;
Nec nisi depositis dapibusque meroque quiescit.
Ergo satur, dices, non abit: immo venit.

IN CÆCILIUM.

Quandocunque sibi parare amicos
Optat Cæcilius fideliores,
Hos solo probat æstimatque censu;
Nec quenquam colit ut suum libenter,
Virtus unica quem facit beatum:
Sed cujus titulos superbiores
Triplex linea vix notare possit,
Hunc suum vocat, hunc colit libenter.
Sic servitur, avare, non amatur.

IN POSTHUMUM.

Sæpe quidem verbo solvis, re, Posthume, nunquã.
Quod toties solvis, jam, rogo, solve semel.

IN BERGEDUM.

Audes (ô facinus) censoris sumere normam,
Et semper mœsti verba sonare senis.
Audes, ô mores, ô tempora dicere, cum sis
Socraticos inter gloria prima canes.
Sic tamen, ô demens, sic, inquã, Bergede, ploras,
Quale rudit vector, pande Silene, tuus:
Quale gemunt calami crasso tractante bubulco,
Quale gemis viridi fulta quadriga rota.
Denique sic ploras, ut qui tua carmina ridens
Non legat, inventus sit, puto, nullus adhuc.

AD JANUM.

Aureolos Paulo vicenos, Jane, dedisti:
Credita nam qui non reppetit, ille dedit.
Sed quamvis dederis, quamvis nil inde reposcas,
Aureolos reddet bis tibi, Jane, decem.
At quando? dices; Græcorum nempe Calendis:
Cum dederis nummos, credere verba potes.

IN DÆDALUM.

Seu te seria, seu joci morantur,
Seu lites medio foro tueris,
Seu vicos teris otiosus urbis,
Seu potes, reciteste, rideasve,

Cuncta accepta tuo refers parenti:
Quid si, Dædale, posthumus fuisses?

DE FRANCISCO VALESIO GALLIARUM REGE E PICARDIA, SOLUTA LANDRISII OBSIDIONE, REVERSO.

Quod, Francisce, tibi jamdudũ spondet Olympus,
Id sors obtulerat nuper amica tibi.
Scilicet ut posset victorem agnoscere Francum
Excusso alterius terra beata jugo.
Tu tamen hæc (quamvis et magna et certa) tuorũ
Non es dilecto sanguine passus emi.
Ergo quod illæsos, ô Rex, servaveris hostes,
Nemo metum credat, sed pietatis opus.
Pugnabas etenim nolens pugnare, tuique,
Tunc cum hostem nolles vincere, victor eras.

IN ZOILUM.

Brevem, Zoile, dicis hunc libellum:
O si possit idem omnibus videri!

AD AMICOS.

Hunc, quanquam illepidum et malum libellum,
Vos ô perlepidi mei Sodales,
Quæso, sumite blandiore vultu;
Deinde perlegite usque ad umbilicum.

Nam

Nam vos id rogat ille Beza vester,
Cujus vos animamque, corculumque,
Idque me hercule jure, possidetis.
Sed sic perlegite, ô boni Sodales,
Ut nec fàlsa aliqua eruditionis
Nostræ opinio, nec mei tuendi
Cura nominis ulla vos moretur.
Figatis potius vel hinc, vel illinc,
Stellulisque, obelisque, virgulisquè,
Cultu splendidus ut decentiore
Testetur titulo tenus parentem.
Id vero mala turba zoïlorum
Damnabit, fateor; nihilque dicet
Hîc, præter titulum, meum videri:
Sed clamet licet usque, et usque, et usque,
Sit totus volo vester hic libellus,
Cum vester quoque sit Poëta totus.

IN PHILENEM.

Parvus ille deus minutulusque,
Cui vates tribuunt et arcum et alas,
Nuper Gallica permeabat arva;
Illam cum subito aspicit Philenem:
Illam tam tetricam et malam Philenem,
Quæ nostras toties precationes
Contempsit rigido superba vultu;
Quæ Cupidinis, et faces, et arcum,

Sprevit hactenus, et sibi negotî
Cum Cupidine nil fore asserebat;
Atque perfidiæ suæ invocabat
Testem Castora, fratre cum gemello.
Sed postquam ille deus, Cupido parvus,
E gravi pharetra unicam sagittam
Deprompsit, subito suam Philene
Mutavit tetricam severitatem.
O potens amor, ô levis Philene!

IN POARDUM.

Illam Dorida, bellum illud ac amabile
Scortillum, et totius lupanaris decus;
Illam Dorida Poardus ille deperit;
Senex, vietus, edentulus, calvus, putris.
Hinc urbis omnes visit angulos miser,
Uno Poardus nec potest stare in loco.
Rem scilicet curat Poardus publicam.

AD CANDIDAM.

Es quoties vicina mihi, tunc æstuo totus,
Ut cum sulphureis ignibus Ætna fremit.
A te discessi quoties, tunc frigeo totus,
Ut cum Caucaseus sub nive anhelat apex.
Ergo fas alium te, Candida, dicere solem,
Utpote quæ facias æstum, hyememque mihi.

DE EADEM.

Nuper Candidulam meam salutans,
Salve, inquam, mea mens, mei et lepores,
Corculumque meum. Illa tunc, disertam
Cum sese cuperet mihi probare,
Salve, inquit, mea mentula. O disertam
Et docto bene fœminam cerebro!
Nam si dicere corculum solemus,
Cur non dicere mentulam licebit?

DE EADEM.

Dicite cur arcum, vates, tribuistis Amori:
Exiguus non est aptus ad arma puer.
Nempe supercilii nobis sic forma notata est,
Sæpe quod hinc primus concilietur amor.
Ergo mirari nunc desino, Candida, cur te
Depeream: sensi tela supercilii.
Dî facite, ut postquam læsit nil tale merentem;
Tandem etiam telum sentiat esse mihi.

AD CHLORIDEM, CUM FALSO NUNCIATUM ESSET, MACUTUM POMPONIUM IN ALPIBUS OCCUBUISSE.

Amabo, Chloris, ô Chloris Macuto
Sic dilecta meo, velut Catullo
Quondam Lesbia, sic Macuto amata,
Nasoni veluti fuit Corinna,
Si demas animum parum pudicum:
Amabo, Chloris, ô Chloris Macuti
Magnæ delitiæ, attamen pudicæ,
Jube ad te veniam ipse lachrymatum.
Adferam tibi quicquid undiquaque
Latet tristitiæ, atque tædiorum,
Mœrorisque, molestiæque, curæ
Ægritudinis, infacetiarum.
Nam noster periit Macutus ille,
Amatus pariter mihi, tibique.
Fleatur pariter mihi, tibique.
Fleamus, Chloris, ô Chloris, fleamus
Tam dure graviterque, ut et nepotum
Audire has lacrymas queant nepotes;
Tam largumque oculis pluamus imbrem,
Ut communibus obruamus undis
Alpes, Italiamque ter scelestam,
Quæ meum mihi sustulit Macutum,
Et tuum tibi sustulit Macutum,

AD FIBULAM CANDIDÆ.

Quæso, fibulula illa, fibula illa,
Quæ pectus dominæ meæ coërces,
Quæ sinum niveum, measque flammas,
Illos quæ globulos duos rubentes
Intra cæca jubes manere claustra:
Quæso, fibula, ne mihi misello,
Istis ne miseris meis ocellis
Thesaurum hunc niveum invidere pergas.
Nam quid commeruisse, quid patrâsse
Pectus hoc niveum, sinusque candens,
Dignum carcere, vinculisque possit?
Non cernis, rogo, non vides ut illæ
Mammæ, isti globuli duo laborent
Luctantes avide, suoque pulsu
Testentur, sibi non placere claustra?
Non times, rogo, fibula, ista ne nix
Liquatur, nimio calore cocta?
Pergis, fibula? pergis innocentes
Intra vincula continere mammas?
Meas divitias, opes, talenta
Non vis reddere, fibula? at jubebit
Hoc tandem Venus ipsa: quippe et illam
Ausa es, pessima, vulnerare nuper,
Cum Martem cuperet suaviari.
Hæc illa est Cytheræa, quæ jubebit

Thesaurum hunc oculis meis patere,
Thesaurum hunc manibus meis patere,
Quem nunc invidia premente celas.
Tunc tu, fibulula illa, fibula illa,
Quæ pectus Dominæ meæ negabas,
Ipsis sordida sordibus tegeris.

AD CANDIDAM.

Ergo desinitis micare, ocelli?
Ergo desinitis tumere, mammæ?
Ista quis vetuit rubere labra?
Quis istas vetuit genas rubere?
Ubi illæ faculæ duæ micantes?
Ille ubi tumor est papillularum?
Ubi purpura, quæ genis sedebat?
Illa ubi rosa, quæ labris nitebat?
Febris pessima, sanguisuga febris
Tibi hæc, Candida, sustulit, mihique:
Sic ut, candida quæ prius fuisti,
Jure pallida debeas vocari.
At vos, ô Medici, quibus tuendos
Nos dat Juppiter, otiosus ut sit,
Ferte pharmaca, quotquot undiquaque
Mos est transvehere ultimis ab oris:
Ferte pixidas omnium universas,
Ferte emplastica, ferte potiones,
Clysteresque, bolosque, cum trochiscis,

Butyrumque, oleumque, mellis, fungos,
Gummi, lac, adipesque, cassiamque;
Nec desit crocus, et fragrans amomum:
Adsint thura, rosæque, cinnamomumque;
Adsit denique quicquid aut colorem
Amissum dabit, aut dabit cruorem.
Quod si quæritis istius laboris
Vobis præmia quæ futura? dicam.
Primum hæc gloria, lausque magna vobis
Erit, pharmaca dum admovetis uni,
Conservasse duos, medendo et uni,
Vitam restituisse sic duobus.
Mille præterea dabo phalæucos,
Dabo mille elegosque, iambicosque.
Ut vos, qui miseros duos amantes
Mortis eripuistis e barathro,
Vivatis pariter labore amantum.
Rubris basia Candidæ à labellis,
Genis basia Candidæ à rubellis,
Ferent singula singuli, ut ruboris
Arte vestra operaque restituti
Ipsi commoda prima sentiatis.
Vos primi tumidis manus papillis
Admovebitis, hujus ut tumoris
Arte vestra operaque restituti
Ipsi commoda prima sentiatis.
Quod si forte oculis frui velitis,

Permitto id quoque. Sed cavete, quæso,
Ne vos flammea lumina ista fallant:
Namque in his habitant Venusque, Amorque;
Et tela hinc jaciunt Venusque, Amorque:
Nonne præmia digna, digna merces?
Ergo, Candida, nunc relinque luctus,
Et missas face lachrymationes.
Namque hæc omnia, quæ perisse credis,
Certe non periere, sed peregre
Profecta, incipient brevi reverti.
Certe restitui cito videbis
Labellis, oculis, genis, papillis,
Rosas, lumina, purpuram, tumorem.

IN LIGURINUM.

Ædilis ille, Ligurine, qui tua
Repertus a te nudus est cum conjuge,
Nil hercle fecit præter officium suum,
Qui evincere a te rem voluerit publicam.

AD PEDEM CANDIDÆ.

O pes, quem geminæ premunt columnæ,
Illæ, inquam, geminæ premunt columnæ,
Quarum ex arbitrio quiescit illa,
Quarum ex arbitrio movetur illa,
Illa Candida, cujus intra ocellos,

Illa Candida, cujus in papillis
Omnes deliciæ latent Bezæi.
O pes candide Candidæ, ô tenelle
Mi pes, dic mihi, ô tenelle mi pes,
Qui meam mihi Candidam afferebas,
Cur meam mihi Candidam abstulisti?
At saltem decuit profectionem
Nunciare mihi, ut vel experirer
An possem precibus fugam morari,
Vel tibi comes esset hic meus pes.
O fur pessime, quid tibi imprecabor?
An nodosa tibi ut podagra cunctos
Vexet articulos? an ut molestus
Sic scrupus premat, ut libido nunquam
Ulla te capiat profectionis?
At dolere nequis, scelesté, solus:
Nullos ergo tibi imprecor dolores.
Non peto quadruplum; (licet teneri,
Ut fur, hac merito actione possis)
Hoc unum peto, quod mihi abstulisti.
Redde me mihi, quæso, redde, mi pes:
Mi pes, redde mihi meos amores.
Emam mille tibi, hercle, margaritas,
Smaragdos totidem, ut superbus istis
Eas divitiis: dabo phaleucos
Qui te in astra ferant, ubi sublimis
Inter sidereos micabis ignes.

Sin minus, (nec enim genus relictum
Vindictæ est aliud) tibi nec unum
Pedem, ô pes, dederint meæ Camœnæ.

AD QUANDAM.

Qualis pruna sinus contingit sæpe gemella,
  Qualis Apellæa linea ducta manu:
Tale tibi quiddam lævem discriminat alvum;
  Tale tibi quiddam jungit utrumque femur.
Immo, fallor ego: nam nulla hîc linea prorsus,
  Inque utero pars est nulla pudenda tuo.
Aurea quanam igitur descendunt parte fluenta?
  Languidulus quanam parte quiescit amor?
Hæreo: si qua tamen tibi rimula, rimula si qua est,
  Rimula (dispeream) ni monogramma tua est.

IN GELLIAM.

  Mœchos dicere quos solemus, illos
Mavult Gellia filios vocare:
Nec id judicio meo imperite.
Nam si dicere filios suerunt
Matres, quos aliquot tulere menses:
Quos decem minimum tulit per annos,
Quidni Gellia filios vocabit?

AD CANDIDAM.

Cum nos Candida mutuis favillis,
Communique velut calore cocti,
Vitam una peragamus innocentem,
Ut cum turture turturilla casto:
Qui fit innocuos ut hos amores
Tot doli exagitent calumniarum?
Hæc est scilicet omnibus statuta
Lex mortalibus, ut perenne nil sit
Quod gratum; et vicibus suis recurrant
Voluptasque, dolorque, pax, et ira.
Ergo hæc, Candida, fortiter feramus,
Nos, inquam, quibus hæc statuta lex est.
Ille autem Deus, ille qui favillas
Nostro in pectore primus excitavit,
Nec perire potest, nec hos fovere
Ullo tempore desinet calores.
Premetur, scio, flamma nostra: quid tum?
Tanto fervidior futurus ignis.

IN AULAM.

Quid sævum damnare Jovem, magnæque Dianæ
Numina tot precibus sollicitare juvat?
Scilicet incusas sterilis commercia lecti,
Et tumidi velles cernere ventris onus.

Erras si sterilem te credis: quippe tulisse
  Ut pueros nequeas, at potes, Aula, viros.

AD CANDIDAM EX ICTERO CONVALESCENTEM.

Vidit te nuper Venus, ô mea Candida, vidit;
  Inviditque tibi mox inimica Venus:
Et se questa Deam mortali a corpore vinci,
  Binas vicisset quæ tamen una deas,
Crudelis tandem nati crudelia poscit
  Tela. Neget matri tela rogatus Amor?
Arma parat, cornu stridens volat acta sagitta,
  Nec tamen hæc jussum missa cucurrit iter.
Nam simul ac frontis divinum aspexit honorem,
  Cuspis, in obliquum cœpit abire latus.
Ergo servata es; sed non tamen unica, quippe
  Est jaculatori sic quoque parta salus:
Quem simul ac vultu spectasses læsa minaci,
  Aut nimis, aut esses acriter ulta satis.

AD GILLIUM.

Hoc te nomine prædicas beatum,
Gilli, quod facili fruare amica,
Et benigna adeo, ut rogata nondum
Mox supina cadat, pedesque tollat.
Sed erras nimium, miselle Gilli;

Nam quæ nil penitus negare nescit,
Opus, non homines, amat puella;
Et quæcunque nimis cadit libenter,
Surgit ista nimis quoque illibenter.

AD CANDIDAM.

Formosas videam cum, Candida, sæpe puellas;
Sæpe mea est, fateor, sollicitata Venus.
Sed tua, vel peream, castum me reddit imago;
Et quamvis cupiam, Candida, nolo tamen.

AD EANDEM.

Cum te nunc dicat populosa Lutetia civem,
Inter me numeres, Hedua terra, tuos:
Cum nos tam longum disjunxerit intervallum:
(O Martis semper damna timenda feri!)
Quæris an absentem te, Candida, sæpe requiram;
Non ego te quæro, Candida, sed video.
Ipse licet terris involvat Juppiter astra,
Absit ut unquam absit, Candida, quisquis amat.

AD EANDEM.

Attonitos inter populos cum Cæsaris esset
  Absentis præsens nuper ubique metus,
Saturnique sequens propius vestigia Mavors,
  Iras in toto promeret orbe suas:
Concordes soli, mea Candida, viximus ambo;
  Nec fuit hic ulla lite diremptus amor.
Fallor, an idcirco Martis tibi sæva pepercit
  Ira, quod es Marti, Candida, visa Venus?

AD EANDEM.

Esse quid hoc dicam, quoties sum, Candida, tecũ,
  Cur faveat pigro nullus Apollo mihi?
Discessi quoties, caleam tunc pectore toto,
  Et numeris currant singula verba suis?
Nimirum totos exposcis, Phœbe, poëtas:
  Sed totum præsens me mea flamma tenet.

AD SEQUANAM, DE EADEM CANDIDA.

Ecce iterum navem prægnans conscendit amica.
  Et dominam, et dominæ, Sequana, perfer onus.
Perfer, ut incolumes ambo sua littora tangant,
  Sive utero lateat fœmina, sive puer.

Sic et Yona tibi, et concedat Matrona nomen;
Et victis Isaræ sic dominere vadis.
Fallor an in dominam video sævire procellas?
O res plena malæ suspicionis amor!
Mergas, si libeat, nostras, ô Sequana, flammas:
Mersa tamen mediis flamma resurget aquis.

AD EANDEM CANDIDAM.

Ex quo disjuncti, mea Candida, viximus ambo,
Nec tua luminibus sidera visa meis:
Hora diem, mensemque dies, annumque moratus
Mensis, jam canos pene dedere mihi.
At simulac nobis iterum reddemur uterque,
Teque mea potiar, meque fruere tuo:
Hora die, Lunaque dies numerabitur una,
Quique aliis annus, vix mihi mensis erit.
Sic tempus prærepta mihi mea tempora reddat;
Hæc eadem ut reddam, Candida chara, tibi.

IN ANDRÆAM TIRAQUELLUM, SENATOREM PARISIUM, ALTERUM NOSTRI SECLI VARRONEM.

Est tibi natorum quæ computat agmina conjux,
Est tibi quæ natos Bibliotheca parit.
Fortunate senex! te nulla oblivio mortis,
Te nunquam totum tollet avara dies.

Namque alia ex illis mox est ventura propago.
Ex his est pridem gloria nata tibi.
Ut vero pereant illi, illorumque nepotes,
Hæc tamen incolumis cum patre neptis erit.

IN SPURINNAM.

Tollendæ cupidus Spurinna prolis,
Altæ dum superat jugum Pyrenes,
Divo porrigat ut preces Jacobo:
Inde Alpes quoque præterit nivosas,
Petri ut limina visat atque Pauli:
Et mox Hadriacum in sinum reflexus,
Divæ offert sua vota Lauretanæ:
Inde per medii maris pericla
Sacram perveniens ad usque Idumen,
Sacratum Domini petit sepulchrum:
Nec contentus adhuc, latrocinantum
Arenas Arabum siticulosas
Gibbo permeat insidens cameli,
Sublimem properans ad usque Sinam,
Et divæ juga sacra Catharinæ:
Quid profecerit hoc labore quæris?
Tres natos reperit domum reversus.

CALLARTIO

CALLARTIO JURISCONS. AURELIENSI.

En senos tibi mitto pippiones,
Ruris munera rusticana nostri:
Nostri non penitus tamen, sed olim
Futuri, nisi forte me fefellit
Patronus, mea jura qui tuetur;
Jura tanta quidem, ut nec his ferendis
Terga sufficiant onusta muli.
Hos ergo tibi mitto pippiones;
Obtestorque simul deos deasque,
Ut senis tibi messibus peractis,
Fas sit ex lepida tua puella
Tot natos numerare vagientes,
Quot fœtus tibi mitto pippientes.

IN BASIUM CANDIDÆ.

Vos teneri rores, calathos quibus aurea gaudet
Venus rosarum aspergere:
Te cannis incluse liquor, qui dulcia condis
Mensis secundis fercula:
Et vos deliciæ patrum, cælestia mella,
Testes apum solertiæ:
Vos ego, vel vobis quicquam si dulcius usquã est,
Et suxi, et hausi, et imbibi,

Hesterna fœlix nuper cum nocte putarem
　　Me basiare Candidam.
Vos etenim pariter spretis cannisque, rosisque,
　　Et alvearium favis,
Intra verna meæ constat sedisse labella
　　Tenellulæ puellulæ.
Hei mihi ! quis nobis hos somnos interrupit ?
　　Quis gaudii tantum abstulit ?
Ah Venus, hæc postquã prohibes me carpere vera,
　　At somniare me sinas.

THEODORUS BEZA, DE SUA IN CANDIDAM ET AUDEBERTUM BENEVOLENTIA.

　Abest Candida : Beza, quid moraris ?
Audebertus abest : quid hic moraris ?
Tenent Parisii tuos amores,
Habent Aurelii tuos lepores,
Et tu Vezeliis manere pergis,
Procul Candidulaque, amoribusque,
Et leporibus, Audebertuloque ?
　Immo, Vezelii, procul valete,
Et vale pater, et valete fratres :
Namque Vezeliis carere possum,
Et carere parente, et his, et illis :
At non Candidula, Audebertuloque.
　Sed utrum, rogo, præferam duorum ?

Utrum invisere me decet priorem?
An quenquam tibi, Candida, anteponam?
An quenquam anteferam tibi, Audeberte?
Quid si me in geminas secem ipse partes,
Harum ut altera Candidam revisat,
Currat altera versus Audebertum?
At est Candida sic avara, novi,
Ut totum cupiat tenere Bezam:
Sic Bezæ est cupidus sui Audebertus,
Beza ut gestiat integro potiri:
Amplector quoque sic et hunc et illam,
Ut totus cupiam videre utrumque,
Integrisque frui integer duobus.
Præferre attamen alterum necesse est.
O duram nimium necessitatem!
Sed postquam tamen alterum necesse est,
Priores tibi defero, Audeberte.
Quod si Candida forte conqueratur:
Quid tum? basiolo tacebit imo.

PONTICUS CORNELIO, DE UXORE NON DUCENDA.

Cum velis uxorem, Corneli, ducere: quæro
Conjugium placeat qua ratione tibi?
Scilicet ut deinceps vivas fœlicior: atqui
Fallor ego, aut non hac lege beatus eris.

Uxor enim aut deformis erit, (tune, obsecro, talis
Si tibi sit conjunx juncta, beatus eris ?)
Aut forma mediocris erit: modus iste, fatemur,
Optimus; at subito deperit iste modus.
Aut formosa, ideoque viris obnoxia mille,
Et de qua nequeas dicere, tota mea est.
Ut sit casta tamen, (nemo si forte rogarit),
Mille feret natos, tædia mille feret.
Aut sterilis tecum tardos sic exiget annos,
Nullus ut e multis sit sine lite dies.
His addas caput indomitum, mentemque tenacem,
Cæteraque a multis quæ didicisse potes.
Desine sic igitur vitam sperare beatam:
Sit potius cœlebs et sine lite thorus.
Hîc etenim si qua est fœlicis semita vitæ,
Fœmineas juxta non latet illa nates.

CORNELIUS PONTICO, DE UXORE DUCENDA.

Uxorem cupiam cum ducere, Pontice, quæris
Conjugium placeat qua ratione mihi?
Deformem nolo, formosam excopto: placebit,
Si nequeo pulchram, quæ mediocris erit.
Formosam, dices, alii mox mille rogabunt;
At nulli, quamvis sæpe rogata, dabit.
Forma perit subito mediocris: id ille queratur,
Qui præter formam nil muliebre probat.

Si dederit natos, natos spectare juvabit:
Si sterilis, quid tum? sarcina nostra levis.
Cætera, quæ narras, certe sunt magna, fatemur;
Est animusque tenax, indomitumque caput.
Sed sua sunt cunctis conjuncta incommoda rebus:
Ipsa etiam damnis commoda plena vides.
Et me miraris vitam sperare beatam,
Si mihi sit deinceps fœmina facta comes?
Semita virtutis stricta est, si vera loquuntur.
Hæc quoque quã quærõ, Pontice, stricta via est.

DE PHILLIDE ET DAMONE.

Bis senas hyemes accensus Phillide Damon,
Pertuleratque faces, pertuleratque gelu:
Quam tamen ut vidit crudeli funere raptam,
Attonitus fertur conticuisse diu;
Et tandem lingua singultibus interrupta,
Dixisse hæc multis paucula cum lachrymis:
Fœlix Damon eras, hæc si tibi fata dedissent
Vivere vel viva, vel moriente mori.
Dixit, semianimisque cadens perfecit, ut ambo
Corpora sint uno pene cremata rogo.

IN ITALIAM.

Cur Italas urbes Phœbus torrentior urat,
Si quæras fieri qua ratione putem?

Nec, vicina magis quia Phœbi semita, dicam,
Dicere nec mendax quæ solet Astrologus.
Verum aliud dicam, quod si vis teste probari,
Hoc tibi vel gemino teste probare licet.
Nulla magis tellus pulchris fœcunda puellis
Italia, nulla est terra beata magis.
Hi sunt nimirum, quos Phœbus dum videt, ignes,
Credibile est ignes multiplicare suos.

DE COMA CANDIDÆ, AD ZEPHYRUM.

Aura nec nimio æstuans calore,
Aura nec nimio rigore frigens,
Sed verno comes ire sueta Phœbo:
Aura frigidula, aura mollicella,
Quæ sic lacteolæ meæ puellæ
Crines aureolosque, crispulosque
Audax exagitasque, ventilasque:
Ecquid, obsecro, dum per universum
Læta perstrepis et vagaris orbem,
Cernis candidula mea puella
Tenellum mage delicatulumque?
Sed, quæso, mihi dic et istud, Aura,
Dum tu sic temere hanc comam pererras,
Cincinnique agis hinc et inde nodos,
Non times, rogo, ne vel hinc vel illinc
Veloci miser impliceris ala?

Nam qui tam tenues tibi capilli,
Quæ molles adeo comæ videntur,
Non sunt, crede mihi, comæ aut capilli:
Sunt plagæ potius, quibus scelestus
Irretit miseros Cupido amantes,
Ut tela tenui sagax Arachne
Incautas solet occupare muscas.
Sic me, sic miserum Cupido cepit;
Sic tu, ni caveas, peribis, Aura:
Sed quam suaviter, ô dii, peribis!

IN VIRUM MORE TURPISSIMO γυναικανερμῶντα, AD POSTHUMUM.

Cincinnatulus ille, cui undulati
Propexique humeros gravant capilli,
Qui tersa cute, blæsulaque voce,
Qui pætis oculis, graduque molli,
Et pictis simulat labris puellam,
Heri, Posthume, nuptias parabat;
Cum nequissimus omnium sacerdos,
Urbanus tamen et facetus hercle,
Utra sponsus erat, rogare cœpit.

COMPARATIO AMANTIS CUM VENATORE.

Dum leporem nuper nemorosa per avia sector,
Antiquæ in mentem mî rediere faces.
Nec mirum, studio cum delectentur eodem,
Cui Dictynna placet, cui Cytheræa placet.
Ille etenim leporem sectatur, et iste leporem.
Res fugitiva lepus, res fugitiva lepos.
Venator casses, et casses tendit amator,
Quos sæpe incassum tendit uterque tamen.
Ex æquo pluvias et ventos spernit uterque:
Damnosos nutrit multus uterque canes.
Attamen hoc distant, quod cum fera sternitur, alter
Præmia sollicitî justa laboris habet:
Tum demum vero infœlix superatur amator,
Cum similis victæ præda supina jacet.

IN NUPTIAS JANI GARNERI, ET MARGARETÆ URANIÆ.

Redde tu mihi, Margareta, redde,
Redde, inquam, mihi, tu puella, Janum,
Janum quem violenta surpuisti.
At istis male sit genis rubellis,
Et istis quoque blandulis ocellis,
Et vobis quoque, vesculæ papillæ,

Et

Et vobis quoque, crispuli capilli,
Meum qui mihi amiculum abstulistis.
Margaretula, tene, tene deinceps
Janus delicias suas vocabit,
Et hunc delicias tuas vocabis!
Totus ergo tibi, puella, Janus
Deinceps et vigilabit et quiescet!
Et si quando fores adibo Jani,
Non confestim aderit, velut solebat;
Sed prodibit anus scelesta tandem,
Herum quæ procul hinc abesse jures,
Intus cum foveat suos amores!
At Janum interea foris requiret
Frustra tota cohors amiculorum;
Cum Janus tamen aut Iabella bella
Miretur simul et suavietur;
Aut tractet lepidæ salax puellæ
Audaci teretes manu papillas;
Et quantum quoque distet hæc ab illa
Forsan discere curiosus optet.
At Jani interea ad fores sedebit
Frustra tota cohors amiculorum,
Cum fruare tuo, puella, Jano:
Et tanquam jocus hic sit insuavis,
Lucteris simul, et suavieris,
Mineris simul, atque blandiaris;
Donec deposito furore tandem

Janum suxeris, ô puella nequam,
Audacemque tamen tuum esse Janum
Voce deficiente conquereris.
At saltem, improba Margareta, fœdus
Hac tecum liceat ferire lege:
Janum fas tibi sit, puella, toto
Possidere die; frui in tenebris
Mî saltem liceat, puella, Jano.
Fallor, an tibi plus placent tenebræ?
Immo vis pariter diem atque noctem;
Et dat ille tibi diem atque noctem.
Nocte sit tuus ergo, sitque luce,
Dum, Jani unius in locum, quotannis
Des nobis alios, puella, Janos.

IN PETRI BEMBI PATRITII VENETI HISTORIAM VENETAM.

Claræ urbi Venetum debes natalia, Bembe:
  Urbs eadem clara est munere, Bembe, tuo.
Tu patria felix, felix te patria cive,
  Bembe: tamen debet patria plura tibi.
Nam mortale fuit patriæ quod munus habebas:
  At, quam das patriæ, vita perennis erit.

IN EAM CUI MORTUÆ ET JAM TUMULANDÆ VIVUS FŒTUS NATUS EST.
EX *VALERIO MAX.*

Prægnante infelix amissa uxore maritus,
  Unas dum geminis apparat exequias,
Extinctæ (dictu mirabile) matris ab alvo
  Salvus et incolumis prodiit, ecce, puer.
Salve, infans, elate prius quam nate, sepulchrum
  Cui cunas, vitam mors properata dedit.
Mortua tu vero, superata morte, triumpha,
  Post tua nimirum funera facta parens.
Denique tu cunctos inter celebrère maritos,
  Uni cui sobolem mors homicida dedit.

IN EBRIOSOS.

Belidas fingunt pertusa in dolia Vates
  Mox effundendas fundere semper aquas.
Nomine mutato narratur fabula de te,
  Ebrie, qui meias quæ sine fine bibis.
Quin etiam hoc in te quadrat, turba ebria, quod sint
  Corpora quæ fuerant, dolia facta tibi.

CARINO ADMODUM NASUTO.

Quod quacunque venis, fuga est, Carine,
Ceditur que tibi velut Tribuno,
Tandem desine, quæso, gloriari:
Naso, non tibi, ceditur, Carine.

P. MELISSO SCHEDIO.

Mellitissime, quæso, mi Melisse,
Quo mellita magis nec ipsa mella,
Nec ipsi lepidi magis lepores,
Nec est ipsa Venus magis venusta:
Quisnam hoc nomine te beavit augur?
Fallor, an tibi vel novem Camœnæ,
Vel ipsæ Charites tibi hoc, Melisse,
Præsagæ puero dedere nomen?
Sed ô parcite vos mihi, Camœnæ,
Et vos ô Charites. Melissus iste
Quorsum? Nam potius vel est mel ipsum,
Vel est ipsa opifex *μελίσσα* mellis,
Vel certe ipsius officina mellis.

FINIS.

MURETI EFFIGIES
Ficquet sculp.

MARCI ANTONII

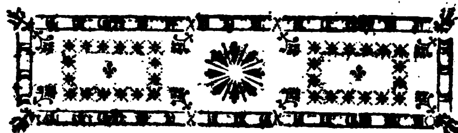
MURETI

JUVENILIA.

LUGDUNI BATAVORUM.

M DCC LVII.

MARCI ANTONII

MURETI

In librum juvenilium ad clarissimum virum Janum Brinonem in senatu Parisiensi consiliarium Regium

PRÆFATIO.

SÆPENUMERO sum admiratus, Jane Brino, vir illustrissime, quo tandem fato contigerit, ut cum e Gallia nostra pene innumerabiles extiterint in omni genere scientiæ præstantes viri, poetarum tamen magna semper a nobis fuerit inopia laboratum : idque eo admirabilius videri potest, quod quæ ad poetas efficiendos plurimum valere dicun-

tur, ingenii bonitas, linguarum peritia, et multarum magnarumque rerum comprehensa cognitio, ea in perplurimis nostrorum hominum, nihilo cæteris nationibus, ne quid arrogantius dicam, inferiora reperiri queunt. Neque vero illud dicere possumus, graviorum artium scientiæ addictos homines Gallos operam ponere in his levioris operæ studiis noluisse : eorum enim qui ad versus faciendos animum adjecerunt, quædam prope infinita vis facile non tam voluntatem eis, quam eventum defuisse declarat. Quod si id nobis Græco tantum, aut Latino sermone contigisset, forte causam illius paucitatis in earum linguarum peregrinitatem rejicere liceret : nunc vero cum idem in eo contigerit, quem a nutricibus, una cum ipso, ut dicitur, lacte combibimus, aliam omnino causam necessario cogimur suspicari. Scio, hoc quod dicturus sum, quantopere nonnullorum animos mordeat : sed tamen et verissimum est, et mehercule jam notius,

quam ut negari amplius possit. Qui se vernaculo nostro sermone poëtas perhiberi volebant, perdiu ea scripsere, quæ delectare modo ociosas muliercúlas, non etiam eruditorum hominum studia tenere possent. Primus, ut arbitror, Petrus Ronsardus, cum se eruditissimo viro Joanni Aurato, in disciplinam dedisset, eoque duce, veterum utriusque linguæ poëtarum scripta, multa et diligenti lectione trivisset; transmarinis illis opibus sua scripta exornare aggressus est: cujus postea exemplum insecuti J. Antonius Baïfius, J. Bellaïus, aliique permulti, brevi tempore tantos fecere progressus, ut res vel ad summum pervenisse jam, vel certe haud ita multo post perventura esse videatur. Idem in lingua Latina multum abest, ut dicere liceat: in qua cum ex veteribus ab Ausonio, ex recentioribus a Salmonio, et aliis duobus forte, aut summum tribus discesseris, ut Græci proverbio dicunt esse multos qui-dem qui boves stimulent, sed raros aratores

res : ita dicas, licebit, multos quidem esse qui versus faciant, sed raros, planeque ἐναριθμήτους poëtas. De iis loquor, qui scripta sua in publicum edidere : scio enim et alios esse sat multos, et inprimis eum quem supra nominavi, Joannem Auratum, qui vel solus, vel præcipue, si quando sua emiserit, effecturus est, ne ulterius suos Jovianos, Actios, Molsas, Flaminios Italiæ invideat Gallia. Cum igitur, ut ad institutum redeam, in tanta ingeniorum bonitate, in tanto doctissimorum virorum proventu, in tanta adolescentum poëtices studiosorum æmulatione, quasique rivalitate, tantam poëtarum raritatem animadverto ; nihil fere aliud comminisci possum, nisi esse quandam, ut cæterarum rerum, ita studiorum quoque tempestivitatem : statisque quodammodo cœli conversionibus fieri, ut modo in hac, modo in illa facultate certi homines præstantes et egregii existant. Quod si est, bona spes me tenet fore, ut sub Henrico rege Christianis-

simo, tanquam olim sub Augusto, poëtarum ingenia excitentur. At de his quidem satis nunc: tempus est, ut de meipso tibi dicere aliquid incipiam qui cum etiam puerulus, et a teneris, ut Græci dicunt, unguiculis admirabili quodam poëtices amore flagrassem, multa etiam pene in omni genere carminis, veteres, quoad per vires licuerat, imitatus conscripseram: quorum, paulo grandior factus, nonnulla Tardipedi, ut ait Catullus, Deo dicaram, nonnulla projeceram, nonnulla etiam, ut fit, penes me retinueram. Ea igitur cum haud ita pridem amicis quibusdam meis, quibus ego plurimum in hoc genere tribuo, communicassem, non eis solum illi calculum suum adjecere, verum etiam auctores mihi fuerunt, ut edenda eorum saltem aliqua parte judicia hominum experirer. Assensus sum, ut quod verum est, ingenue fatear, non admodum gravate: tum quod res non magni periculi videretur; tum quod facile confiderem fore me, si non, ut ait Hora-

tius, extremum primorum, at certe extremis usque priorem. Subsecivis igitur horis, aliquod mihi tempusculum a philosophiæ, et juris civilis prælectionibus, quibus assidue occupatus distineor, ad hæc exscribenda, et in ordinem utcunque redigenda sumsi: nam perpolire et limare accuratius neque magnopere libebat, neque per eas, quas modo dixi, occupationes licebat. Feci autem, quod locupletes interdum œnopolæ solent, qui multa hospitibus vini genera gustanda proponunt, electuris quod ad palatum maxime fecerit: nam ita et nos multa poëmatión genera proposuimus, ut si forte in aliquo lectoribus fecissemus satis, in eo plura porro emittere pergeremus. Hoc autem quicquid erat libelli, Juvenilia inscribere placuit, ut si quid forte interdum lascivius dictum esset, ipsa nos apud severiores excusaret inscriptio. Ac initio quidem decreveram eum nemini cuiquam dicare, ut qui tanti esse non ducerem: quod consilium cur

postea mutaverim, intelliges. Cum jam in eo excudendo librarii essent, forte díe quodam accidit, ut ex studiorum laboribus pejuscule me haberem. Venere ad me, pro nostra familiaritate Comes Alsinous, J. Antonius Baïfius, Stephanus Jodellus, ut alloquio suo et partem meæ molestiæ allevarent, et paulatim eximerent diem. Ibi multis ultro citroque habitis verbis, tandem de his etiam nugis injectus est sermo: primusque Baïfius rogavit ex me, eccuinam librum meum dicare meditarer; tum ego, id quod res erat, nemini. Ibi tum Comes valde hortari me cœpit, tibi ut eum inscriberem: pergratum id tibi, perque acceptum fore: simulque nactus dicendi campum, cum alia multa de te honorificentissime commemorare cœpit, tum ea quæ tu in Ludovicum Querculum hominem optimum, et doctissimum, institutorem olim tuum, benignissime et fecisti, et quotidie facis: quæ etsi omnes optime noveramus, nemo tamen erat, qui non in Comitis de

tua laude dicentis oratione libenter acquiesceret. Quid quæris? Cum aliquandiu reluctatus fuissem, veritus ne parum decorum videretur ista tam pusilla in tuo tanti viri nomine apparere, ad extremum tamen me persuaderi passus sum: quod eò dico, ut si forte mea tibi parum probabitur audacia, Comes ipse mecum culpæ sustineat partem. Valde autem te oro, vir illustrissime, ut dum tibi alia graviora molimur, hoc, qualecunque tandem est, æqui bonique consulas. Tibi quidem integrum est, hujus veluti glebæ apprehensione totum agrum, uti optimus, maximusque est, si collibuerit, vindicare. Quod ut facias, vehementer te etiam atque etiam rogo. Vale. Lutetiæ, 8. calend. Decemb. 1552.

M. A. MURETI

ELEGIARUM

LIBELLUS.

ELEGIA PRIMA.

NON ego Cadmæos meditor cõmittere fratres,
Quorum inimicitias ipsa locuta pyra est:
Non veteris Trojæ lacrymosa reponere bella,
Bella canenda aliis, bella cavenda mihi.
Hoc aliis per me liceat decurrere campo,
Illa meis non est versibus apta seges.
Me Venus, et Veneris certo puer improbus arcu
Enervant, numeros attenuantque meos,
Nec, præter dominæ blandum ridentis ocellos
Carmine me quicquam concelebrare sinunt.

Forsitan ista senes culpabunt scripta severi :
  Quid faciam ? res est imperiosa decor.
Quẽ non ille hominũ, quem non movet ille Deorũ ?
  Sæpe etiam cœlo diripit ille Jovem.
Me quoque Margaridos decor admirabilis urit,
  Et sibi devinctum magna sonare vetat.
Nec vero Aonides vestro me excludite cœtu,
  Si qua ego virginibus non satis apta canam.
Nempe etiam e vobis juvenili capta decore
  Œagro teneram subdidit una latus.
Si nulla e vobis ullum sensisset amorem,
  Unde foret, quæso, dicite, natus Hymen ?
Sanctus Hymen, qui seductas a matre puellas
  Abripit, inque viri collocat ipse sinu.
At tu, quæ in me oculis nimium violentibus usa,
  Nunc spolia e nostro sanguine opima refers,
Hos numeros hilari (quid enim vetat?) accipe vultu,
  Et vide, ut in speculo, quid tua forma queat.

ELEGIA II.

PRIMA meæ quisquis deliramenta juventæ,
  Et specimen tenuis respicis ingenii,
Sic tibi, si quid amas, semper contingat amari,
  Invidia vacuus, si legis ista, legas :
Nec tibi sit duros acuisse in carmina dentes,

Carmina quæ propriis scripsit Amor manibus.
Seu sunt grata tibi, qua fronte placentia culpes?
Seu minus, ecquis te cogit ut illa legas?
Seria si quæris, non sunt hîc seria, lector:
Scribere amatorem seria posse putas?
Nos ignes canimus, pueri nos tela volantis,
Omine non fausto cognita tela mihi,
Et dominam, cujus sub amœna fronte relucent
Lumina sidereis æmula luminibus,
Lumina materies ardoris maxima nostri,
Lumina, quæ mentem surripuere mihi.
Hæc ego sola canam, dum florida ver aget ætas;
Sit procul hinc tragico syrmate Musa tumens.
Post, mea cum multi distinguent tempora cani;
Venerit et tremulo curva senecta gradu,
Tunc mihi sit curæ Solis perdiscere cursum,
An ne, et quæ noceant sidera, quæque juvent;
Quot cœlum teneant zonæ, quot partibus orbis
Constet, et unde cadant fulmina, cur ve cadant.
Utamur, dum fata sinunt, melioribus annis,
Et tota nobis mente colatur Amor:
Dum decet et postes nocturna frangere rixa,
Nec pudor est vernis frons redimita rosis:
Dum decet et mentem leni vincire Lyæo,
Et dominæ clausas ante jacere fores.
Auferet hæc secum, velut aufert omnia, tempus;
Cernis, ut hora, dies, mensis, et annus eunt?

Qui modo vagibat, nunc est puer, inde repente
De puero juvenis, mox vir, et inde senex.
Quare florentes, aptosque caloribus annos
Quisquis agis, Veneris vive sub imperio,
Ne frustra ætatis meliori parte peracta,
Vivere tunc cupias, vivere cum nequeas.

ELEGIA III.

SCIRE cupis, quæ sit votorum summa meorum,
Et quâ præcipue vivere sorte velim?
Non ego tecta mihi Phrygiis innixa columnis,
Divitis aut auri pondera mille petam,
Non ab Erythræo repetendas littore conchas,
Aut quæ centenus jugera taurus aret;
Sed tecum longæ traducere tempora vitæ,
Securumque tuo semper amore frui.
Tunc ego purpureos possim contemnere reges,
Præque mea sors est, dicere, vestra nihil,
Si mè candidulis incinctum, vita, lacertis
In tepido teneas, confoveasque sinu,
Me nunc mellitis mulcens sermonibus, et nunc
Continuo fixis impete basiolis,
Semotum strepitu, dominæque tumultibus urbis,
Versantem valido pinguia rura bove.
Sic tecum, mea lux, vitæ traductus inerti

Vivere si possim, nil prius esse putem.
Tecum ego per montes, tecum per devia tesqua,
Et curram nullo per loca tacta pede:
Post, ubi currendo fuerit lassatus uterque,
Fessa in graminea membra repones humo,
Et rursum certamen erit linguisque, labrisque,
Quod vel Chaonias vincere possit aves:
Forsitan et quiddam post basia multa sequetur,
Multo illis quod sit dulcius et melius.
Non ego tunc loculi metuam gravioris amantes.
Servandæ bona sunt rura pudicitiæ:
Balnea non illic, non sunt populosa theatra,
Non quicquid mentes sollicitare potest,
Sed nemora, et placido currentes murmure rivi,
Demulcensque rudi carmine pastor oves.
Porro deterior nobis cum venerit ætas,
Sparserit et cana tempora nostra nive,
Tunc curare cutem, genioque litare decebit,
Dum fuerint vitæ stamina rupta meæ:
Nam mea tu, sed non longum mansura superstes,
In tumulo condes ossa minuta brevi:
Deinde ubi te pariter sæva mors impia falce
Læserit, et juris jusserit esse sui,
Quo nos, te poni tumulo mandabis eodem:
Inscriptum lapidi carmen et istud erit;
Cor fuerat binis unum, mens una, viator,
Quorum nunc unus contegit ossa lapis.

ELEGIA IV.

VIRGO oculis ipsis merito mihi carior, ac non
  Solum oculis ipsis, quin etiam ipsa anima,
Quam niveus morum candor, mens nescia fraudis,
  Plus quam majorum stemmata nobilitant,
Nobilitent licet ipsa, licetque a sanguine claro,
  Et non obscura sit tibi stirpe genus,
Quanta, putas, nostram vexarunt tædia mentem,
  Ex quo diversis cœpimus esse locis?
Mitius hostili ruerent cum Pergama dextra,
  Laomedontiadas indoluisse puto:
Mitius Electran, falsas cum tristis ad aures
  Venit Orestææ nuncia fama necis.
Scilicet haud alius campis errabat Aleis
  Excussus patrio munere Bellerophon.
O! quoties ægro suspiria pectore duxi,
  Atque ignis, dixi, quam procul hinc meus est.
O! quoties quavis libuit mihi morte pacisci,
  Possemus paucos ut simul esse dies.
Occurrunt animo ridentia lumina nostro,
  Occurrit fusco blandus in ore lepos:
Nunc molles subeunt risus, nunc gratia fandi,
  Nunc subeunt sciti, sed sine dente, sales,
Verbaq;, amarescunt mihi præ quibus omnia mella.

Ah!

Ah! me his tam longum posse carere bonis!
Improba, Persephones educta ex carcere Pestis,
Vix tua plus illi, quam mihi, tela nocent:
Falx tua non paucos letho mulctavit amaro,
Falx tua corde meo me jubet esse procul.
Illis finis adest vitæ, finisque dolorum,
At mea perpetuus pectora languor habet.
Hem! nunquāmne ego te posthac, mea cura, revisā!
Nunquamne os istud suaviloquum aspiciam!
Nunquam erit, ut veteri Sol nos de more jocantes
Conspiciat surgens, conspiciatque cadens!
Certe equidem eveniet. Viden', ut jam fulgure lævo
Firmarit nostras Jupiter ipse preces?
Spes fovet in medio jactatos æquore nautas,
Spes fovet armatos, spes fovet agricolas.
Spes fovet inclusos tenebroso carcere sontes,
Et nos in vita spes quoque sola tenet:
Hæc modo ne quando temerè concepta putentur,
Fac, fiat scriptis certior usque tuis.

Non hedera annosas complectitur arctius alnos,
  Non ulmum vitis pressius ulla tenet.
Tunc mea turgidulas tractaret dextra papillas,
  Tractarent avidæ lactea colla manus.
Longa vetant, eheu, spatio interjecta viarum,
  Quanta Hypanin vix sunt inter et Eridanum:
Nam te Pictonicæ retinent felicia terræ
  Oppida, qua Clanus pinguia culta secat.
Me vero invidiæ procul a te dentibus actum
  Fortia lunatæ mœnia Burdigalæ,
Pocula qua veteri non inferiora falerno
  Ducit ab innumeris glarea trita rotis:
Et tamen, heu, sine te mihi jam nec dulcia vina,
  Tristia nec quicquid corda levare solet:
Ipsa mihi est invisa dies, Sol ipse videtur
  Opposita vultus abdere nube suos.
Et merito, quid enim sine te non triste putandū est,
  Qua sine vel vita est ipsa molesta mihi?
O! Dî, si miseros vestrûm fovet ullus amantes,
  Vos tandem faciles in mea vota date:
Reddite me dominæ, vel si id per fata negatur,
  Finiat angores nex inopina meos.

ELEGIA VII.

AD P. CRUSELIUM MEDICUM.

DUM tu conaris Parcarum extendere fila,
  Semineces luci restituisque viros,
Conclamata novam mittens in corpora vitam,
  Atque Charonta levi currere nave jubens,
Interea quo me, Cruseli docte, putares
  Ducendos sine te fallere more dies?
Scilicet, ut semper, nostros agitamus amores,
  Quæ vitæ nobis sola terenda via est:
Et modo damnamus, toties quem sensimus, arcum,
  Nunc de crudeli conquerimur domina;
Nunc, qua placari possit ratione, rogamus:
  Omnia quæ quivis tactus amore solet.
Hæc mea laus, hæc sint famæ præconia nostræ:
  Non alio ad manes nomine notus eam:
Ut quondam juvenis telo percussus eodem,
  Quo nos, assidue carmina nostra legat,
Agnoscatque suos nostris in versibus ignes,
  Reddaturque meis cautior ipse malis.
Tu cui fatipotens artem concessit Apollo,
  Morborum pelli qua genus omne queat,
Perge salutifera miseris succurrere dextra,

Regnaque Persephones fac populosa minus
Ut tibi læta viro gratetur sospite conjux,
Et pene amisso turba minuta patre :
Ut te fama ferat candentibus aurea pennis
Hippocrati Coo, Phylliridæque parem.
At sine me, qui sum sectando natus Amori,
Inter inexhaustas vivere nequitias :
Me disperdat Amor, semper me torqueat, in que
Corde meo accensas ventilet usque faces :
Qui si te pariter certo concusserit arcu,
Hei mihi, quot curas perpetiere miser !
Tunc tandem disces, quid sit servire puellis,
Tunc tandem, excludi quid sit, amice, scies.
Nil tibi multiplices cognoscere proderit herbas,
Hunc etenim morbum pharmaca nulla juvant.
Quippe etiam Phœbum virgo Peneïa torsit,
Profuit auctori nec medicina suo.
O ! quam sæpe mihi, mallem, carissime, dices,
In gelidis Scythiæ montibus esse lapis.
Hæc te, et plura manent : sed quæ tua cunq; futura
Ingenio saltem digna sit illa tuo. [est,

ELEGIA VIII.

Basiolum blande retulit mihi Margaris ore,
  Ambrosia, et dulci nectare dulce magis,
Quale thymo aut casiae, verni sub primula Solis
  Lumina, cum blando murmure libat apis:
Inde fugit propere pedibus lasciva procervis,
  Dum sese in tenebris posse latere putat.
Sed nihil est: non sivit eam latuisse Cupido:
  Erranti faculas praetulit ille mihi.
Jam te igitur rursus teneo, formosula, jam te
  (Quid trepidas?) teneo: jam, rosa, te teneo.
Da mihi pro grata sumti mercede laboris
  Ter tria, terque tribus basia ducta modis.
Dic age, num sentis animos concurrere nostros
  Dum sibi dimidium quaerit uterque sui?
Sic age, sic mea vita! animos jungimus utrinque,
  Nulla ut eos possit dissociare dies.
Quin tandem ambiguae post jura precaria lucis
  Dulcius e gemino spiritus ore fluet.

ELEGIA IX.

MARGARI, flãmeolis quæ me comburis ocellis,
Per quos in cineres, hei mihi, vivus eo,
Dic mihi, quî facias tam multa incendia; cum sis
Candidior prima frigidiorque nive:
Nãque ea quæ penitus exest mihi flamma medullas,
A te, si qua fides, non aliunde venit:
Tu tamen, heu, tanquam glacie circumdata pectus,
Edure nostras respuis usque preces.
Esse quid hoc dicam? neq; enim potis est in eodem
Cum summo summus frigore inesse calor.
Scilicet en quæ nos fieri non posse putemus,
Cum libet, et quoties vult, perficit unus Amor.
Is tibi cor mixto concrevit de igne geluque,
Quæ possent ferri singula, juncta necant.
O! igitur glacies quovis ardentior igni,
O! ignis quavis frigidior glacie,
Aut ne me perdant tua frigora, mitius ure:
Aut ne flamma, gelu projice, Diva, tuum.

ELEGIA

ELEGIA X.

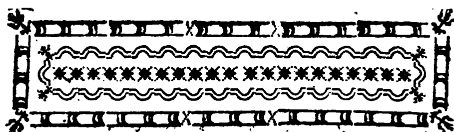
AD F. VERUM LOMENIUM.

HEI mihi, cur genio vis me pugnare, Lomeni,
Naturæque jubes vertere jura meæ?
Cur-ve parum gratas impellis durus ad artes,
Musica cui solum sacra placere vides?
Nam nec agris miles fieri, nec idoneus armis,
Cui semel arrisit rustica vita, potest;
Nec si quem placido nascentem lumine Clio
Viderit, admota contigeritque manu,
Aut bonus hostiles unquam fœdare catervas,
Aut ad sæva fori jurgia promptus erit.
Omnia sed fugiens tranquillæ inimica quieti
Exiget ætatis mollia fila suæ,
Magnarum securus opum, securus honorum,
Omnia despiciens, quæ leve vulgus amat:
Ille etiam summos audax contemnere reges,
Præque sua miseros conditione putans.
Castra juvent alios, bellique inamabile murmur,
Missaque non siccæ corpora multa neci,
Queis rapiat primæ teneros lanuginis annos,
Acceleretque suum Parca severa diem.
Gaudeat hic miseros inter clamare clientes;

Et pavidos duro terreat ore reos.
Ille adeat terras alio sub sole calentes,
Littoraque instructa plurima classe legat,
Seu ferat Herculeas animus spectare columnas;
Seu ferat annosos ire ad Hyperboreos:
Durus, qui fragili vitam committere ligno
Audet, et ignotas æquoris ire vias,
Nec timet inverso decumanos marmore fluctus,
Securusque animi squamea monstra videt.
Non sic divini mitissima pectora vates,
Æthereo quorum flamine corda calent:
Otia sectantur sed enim, tacitosque recessus,
Et sua neglectis urbibus arva colunt,
Splendidaque et multo spectanda palatia luxu
Contemnunt, humiles anteferuntque casas.
Illic et siccant generoso plena Lyæo
Pocula Bistonia frigidiora nive,
Et si nescio quid seu vultu ancilla sereno,
Seu non informis villica pollicita est,
Protinus ut capta reduces ex urbe triumphant.
O! hominum felix terque quaterque genus.
Sic ego sim: liceatque mihi, mea Margari, tecum
Non alia vitam ducere sorte meam.
At tu, quantum in te est, aliò nos ducere tentas,
Astrææque sequi numina, Vere, jubes:
Et, quid, ais, quæso, molli tibi carmine quondam
Proderit aut homines, aut cecinisse Deos?

Scilicet ut, toti fueris cum fabula vulgo,
 Cumque erit in vultu plurima ruga tuo,
Fortiter esurias, ut te mala cogat egestas
 Multa pati, forti non patienda viro,
Sectari mensas, blande appellare potentes;
 Tollere mentitis laudibus astra super.
Quod nisi desiperes, poteras in luce forensi
 Versari, et laudem quærere, opesque tibi.
Excute decepta blandum de mente furorem,
 Qui tibi, ní caveas, perniciosus erit.
Advertit tardas qui recta monentibus aures,
 Exitium demens fabricat ipse sibi.
Ergo ego ut hirsuti verbosa volumina Baldi
 Ut discam leges, Justiniane, tuas,
Dediscam teneri modulamina blanda Properti,
 Dediscam numeros, culte Tibulle, tuos!
Ah! peream prius, et sævo me fulmine tactum
 Trudat in obscuras Jupiter ipse domos.
Quam melius dulces dominæ in complexibus annos
 Ponere, et in caro sæpe jacere sinu!
Dispeream, si quicquid opum, si quicquid honorum [est,
 A genere hoc vitæ me revocare potest.

ELEGIARUM FINIS.

M. A. MURETI

AD P. RUFUM DRUIDAM

CONSILIARIUM REGIUM

Satyrarum Libellus.

SATYRA PRIMA.

Jamdudum tumido mihi bilis in hepate fervet ;
Et rumpi metuo, nisi te, Auruncane, secutus,
Inficiam tenues mordaci carmine chartas.
Tune ausis satyram conscribere, tot tibi rerum
Conscius, ut satyræ possis satis esse vel unus ?
Quidni autem ? nunquid par est audacia Balbo,
Balbo, Stentorea Christum qui voce professus,
Deinde domi cevet, tremulum crissante Lycinna ?
Et tamen hunc torvis oculis, et fronte severa,
Flammatisque genis, atque horrifico ululatu,
Dum docet, et jactat fatuæ sua dogmata turbæ ;
In mores clamare malos si videris olim,

Esse putes supero demissum ex limine Paulum.
O! mihi si effossa liceat scrobe dicere, quod mox
Efferat in vulgum foliis vocalibus arbor,
Quænam ego, vel potius quæ non ego crimina dicā,
Concitus? optari sed enim quia talia possunt,
Non etiam fieri; dicam tibi, Rufe, sed uni
(Σοὶ γὰρ ῥητὰ λέγειν, καὶ ὅμως ἄῤῥητα licebit)
Quæ mihi sive furor, sive hæc suggesserit ira.
Nam quis enim est adeo patiens (nisi forte Torannus
Deprensis solitus blandiri in conjuge mœchis,
Et piperis multo saturas offerre placentas,
Dum refugit rixas, vitandaque jurgia censet)
Quisnam inquam est usquam, qui si secli semel hujus
Vividius paulo faciem consideret, ira
Abstineat? cum jam oppresso virtutis honore,
Regnet in humanis vitiorum infamia rebus.
Improba quos ludi fecit fortuna choragos,
Visceribus reliquorum, et sanguine plebis aluntur:
Præficiuntque suis sævi rationibus, haud quos
Longa fides vitæ, vel constans fama probarit;
Verum aquilas, et vulturios, qui rodere norint
Ad vivum, atque unum ex membris augere lienem.
Ringitur interea populus miser, et prece multa,
Nequicquam surdas Divorum verberat aures.
Audisne hæc inquā magni pater Herculis? audis?
Audisne, an dormis, an nectaris ebrius haustu,
Exerces positis genialia tempora curis?

Non aliter nostri. Similes fortasse tueris.
Hæc aliquis, sacro cernens qui sulphure quercus
Nil meritas, non monstra illa exitiosa feriri,
In rabiem versus, furiisque agitatus amaris,
Insequitur veteris non sanum dogma Lucreti.
Sic alia ex aliis incommoda. Quomodo enim plebs
Ipsa colat Divos, cum vos, qui fulmine bruto
Stringitis in vestras ausos mutire tiaras,
Conspiciat Divis ipsique oppedere Christo?
Anne libet mecum rationum evolvere libros?
Centum lenoni sestertia, mille Corinnæ.
Hui! mille infami scortillo? desine. pulchra est,
Et bene sub Domino lumbos vibrare perita:
Quinetiam fessus si quando elanguit, ipsa
Insilit, et blande super illum palpitat. id tu
Quanti esse, aut potius quanti non esse putabis?
Perge age. In accipitres triginta expensa, canesq;.
(Hos domini potius pasci decuisset omaso)
Eripuit fallax plus millibus alea binis:
Unguenta, exoticique tulerunt cætera odores,
Fartoresque, coquique, et rari opsonia luxûs.
Interea quantum in viduas, quantũ in peregrinos?
Quotnã inopes pavitDomini quadra?quot studiosos?
Inscius est morum, quisquis nunc talia quærit.
Hæc fuerant sub rege Numa, sub consule Bruto.
Nunc alia est ætas. Nugalibus hisce relictis,
Curant magnanimi ventrem caudamque nepotes.

Nec gratus quisquam est, nisi cui perfricta pudorē
Frons omnem abstulerit, sic ut probet omnia, sitq;
Et bene ructanti post cœnam applaudere porco,
Et bene pedenti blandum arridere paratus.
Sed satis est. Si forte furor Phœbeïus olim
Mentem, Rufe, meam simili concusserit œstro,
Bilem aliis, uni risum tibi, Rufe, movebo.

****

M. A. MURETI AD DANIELEM SCHLEICHERUM ULMENSEM ADOLESCENTEM OMNIBUS ET FORTUNÆ, ET CORPORIS, ET ANIMI BONIS CUMULATISSIMUM,

SATYRA II.

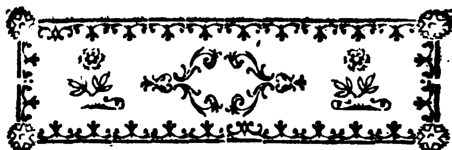
RUMPE Lycambæa numeros de cæde madentes
Musa ferox, rabieque nova flammata malignos
Fige hominum mores, damnataque secula culpæ.
At tua quis poterit patienti volvere vultu
Scripta? quotus tandem feret hæc convicia lector?
Men' curare putas, mea quis laudet-ve, legat-ve,
Rideat aut damnet? quasi sint hæc justa laboris
Præmia, post centum vigilatas ordine noctes,
Et pene erosos repetitis morsibus ungues,
Insani et semper deterrima quæque probantis
Plus aliis populi suffragia cæca tulisse.

Tu modo quem nondum secli contagio vertit,
Tu legito hæc, DANIEL, primæq; a flore juventæ
Disce quot humana lateant sub imagine pestes.
Hunccine tu cui læna humeros Hyacinthina velat
Lucentem hinc illinc auro, gemmisque superbum,
Vinosa facie, vasti qui pondere ventris
Sudantis mulæ cedentia terga fatigat,
Aspicis ? hic primo abjecta de stirpe creatus,
Vilisque, ignotusque, et terræ denique proles,
Non aut virtute, ingenuis aut artibus (illas
Ipse sua ex æquo cum mula novit) at astu
Sensim subducens fatuis fundosque, laresque,
Tandem huc pervenit ; rabidi nunc more leonis
Ventrem adipe insontũ et miserorũ sanguine farcit.
Aspice et hunc qui diducto, ceu simia, rictu
Putris gingivæ viduata sedilia pandit.
Quotidie hunc videas nitidi sub primula solis
Lumina, cum trepidus postico limine furtim
Emittit tota vexatam nocte puellam,
Repere paulatim per delubra omnia, et illic
Obstipo capite, et trepidantibus usque labellis
Nunc has, nunc illas provolvi cernuum ad aras.
Hinc rediens non ille inopes fraudare recuset,
Non delatori perjuria vendere Cordo,
Non facere omnia, quæ vel dicere vix sit honestũ.
Vim putat hanc demens esse in lustralibus undis,
Perque globos precibus distracta mente volutis

Ut si vel cani jugulum patris ense resolvat,
Dummodo mortales oculos effugerit, ipse
Conscia securus contemnere lumina possit.
O! simulatores, tetrum pecus, ut mihi sæpe
Bile jecur vitrea diffinditur ista tuenti.
Creditis esse Deum cœlo qui talia curet?
Exprimite hoc factis. non creditis? abjicite ergo
Hunc fucum, et vultu ruite in scelus omne retecto.
Hoc ego larvarum genus exitialiter odi.
Sed quid ego enumerãs nequicquã singula conor?
Res caret illa modo: genera ipsa evolvere longũ est.
Stupra, doli, fraudes, perjuria, furta, rapinæ,
Crimina erant olim: nostro sunt tempore lusus,
Quos pueri teneris meditantur ab unguibus, et quos
Ipse docet natos genitor, materque puellas.
Venimus ad summum: ruptis et prorsus habenis
Oppressa rerum potitur virtute libido.

SATYRARUM FINIS.

M. A. MURETI

EPIGRAMMATA.

DIVO JULIO CÆSARI SCALIGERO

PATRI MEO.

IN tenues numeros, primi monumenta furoris,
  Quo mea non simplex corda subegit Amor,
Dirige siderei radiantia lumina vultûs
  Cæsar, et hæc nati ludicra nosce tui.
Neu pigeat studiis aliquot gravioribus horas
  Subtrahere : interdum deserere illa leve est.
Nempe ducũ haud quisquã, licet imperterrita gestet
  Corda ferox, gladios semper et arma terit.
Qui populos jussisque regunt, nutuque coërcent
  Et retinent forti regia sceptra manu;
Non renuunt animos rerum moderamine pressos
  Interdum teneris exhilarare jocis.
Sæpe etiam vasti mens unica Jupiter orbis
  Flectere se a magnis ad leviora solet.

Insequere exemplum regumque, ducumque, Deique,
Dux olim, et princeps; nunc mihi pene Deus.

ANTONIO GOVEANO.

Summe poëtarum, quos secula nostra tulerunt,
Cui sacra Castalii fluminis unda subest,
Accipe non tetrica juvenilia carmina fronte,
A domino limam jussa subire tuam,
Ut tibi si (quod vix ausim sperare) probentur,
Olim se lucem posse videre putent:
Sin minus, æterna damnentur, ut omnia, nocte,
Aspectu tanti facta beata viri.

AD NOCTEM, SIDERA ET AURORAM DE DOMINÆ PULCHRITUDINE.

Nox furva, atque alis horrenda nigrantibus, et vos,
Fixa meæ vultu sæpius astra Deæ,
Audite hæc: tu primum Erebi centumplicis uxor,
Quæ veniens uno cuncta colore notas.
Non pudor est, ubi flammeolo te Margaris ore
Pellit, et invitum cogit adesse diem?
Vos quoque lucentes Æthræ radiantis ocelli,
Quorum alta assiduo templa canore sonant,
Non pudor est, oculis ubi scintillantibus illa
Cedere tot vestras lampadas una jubet?

Et tu Dardanii conjux formosa mariti,
Tangere sol cujus nil nisi terga potest;
Nunquid ubi aspexti, quàm te procul illa relinquat,
Nativus roseo crescit in ore rubor?
Non, puto : quin illi ultro omnes conceditis, in qua
Miratur vires Jupiter ipse suas.

VENTIS FURENTIBUS.

Æolidæ celeres, dominæ Junonis alumni,
Cærula velivoli quos timet unda maris,
Altifremi, alipedes, cœli, terræque tetrarchæ,
Dirigite in pectus flamina vestra meum;
Ut mea vel vestro pereant incendia flatu,
Vel me etiam vestris viribus aucta necent.

AD ANIMUM SUUM.

Quonam abiit mî animus? num quò solet? auguror illuc :
Pectore se dominæ condidit ille meæ.
Siccine me tandem miserum, fugitive, relinquis?
Siccine, desertor, castra inimica petis?
O! saltem flammata tuo vel ab igne calescat
Frigore vel flammas enecet ipsa tuas.

MARGARIDI.

Dicere dum conor nostros tibi, vita, dolores,
Ah! misero ex ipsis verba labris abeunt.
Dum tegere, et clauso meditor sub corde tenere,
Ingeminat vires abdita flamma suas.
Quid faciam? ex æquo magnum discrimen utrinque [est:
Sive loqui conor, sive tacere velim.
O! quæ sola meo jamdudum in pectore regnas,
Tute tibi casus, Diva, referto meos.

SOMNIUM.

Euge, an te teneo, mea lux, an somnia demens
Fingo mihi? certe, lux mea, te teneo.
Somnia non hæc sunt. oculis nonne intuor hisce
Flammeolosque oculos, purpureasque genas,
Lacteolasque manus, et eburnæ frontis honorem,
Collaque non tacta candidiora nive?
Dulcia collatis ineamus prœlia signis,
Dum tuta alternis lusibus hora datur.
Me miserum! nusquam es, fallax me lusit imago,
O! dolor. O! animi gaudia vana mei.
Quid queror? exacta si rem ratione putemus,
Umbra est in misero quicquid amore boni est.

MARGARIDI.

Dum te, Margari, basiare conor,
  Labris protinus invident ocelli,
Aspectuque tui carere nolunt.
  Quod si contuitu beare ocellos
Tentarim, labra protinus repugnant;
Quæ ad sese iste tuus vocat, trahitque
Candor purpureo natans in ore,
Ut ferrum Herculeus trahit lapillus.
  O vis eximiæ superba formæ,
Quæ me vel mihi dissidere cogit.

EIDEM.

Sic age, pugnando teneri pascuntur amores;
  Invade insanis unguibus ora mihi:
Et turba nostros, audax, laceraque capillos,
  Atque interjecta gaudia veste nega.
Illa etenim O! quanto magis est perfecta voluptas,
  Quæ cupiente quidem, sed renuente venit!

EIDEM.

Ludamus, mea Margari, et jocemur:
Nos et cum roseum diem reducet,
Et cum se Hesperiis recondet undis,

Deprendat radiatus ora Phœbus
Ludentes simul, et simul jocantes.
Appellabo ego te meam columbam;
Tu me, blandula, passerem vocabis,
Cum dicam tibi percitus furore,
Da mî basiolum unicum columba:
Tu collo injiciens meo lacertos,
Porges mî oscula delicata mille,
Et mille altera, et altera usque mille,
Vibrans improbulam subinde linguam, et
Os morsu tenero meum lacessens,
Dehinc dices mihi, mi tenelle passer,
An non ipsa tibi una sum columba?
Tua una ex animo columbulilla?
Tuum mel, tua suavitas, tuum cor?
En me (nam tua sum) suaviare,
En hæc ubera jam retecta cerne,
Quæ per te mihi primulum tumescunt;
Objectam et sibi fasciam repellunt.
Quo tu, quo modo, delicate, pergis?
Quo trudis digitos nimis salaces?
Sic nos, sic age, dum viremus ambo,
Dum res ad Veneris valemus ambo,
Ne frustra melior teratur ætas,
Ludamus mea Margari, et jocemur.
Tergo debilis imminet senectus,
Quæ cum venerit, ah! dolor, columba;

Nos tussis mala, viriumque languor
Pro ludisque jocisque consequentur.

AD PAULAM.

Basia quod libas cupidis luctantia linguis;
Res satis ardori non facit ista meo.
Quod mea colla tenens blandis, resupina, lacertis;
Me dicis vitam, deliciasque tuas,
Hoc nihil est. Dulci Veneris de nectare, Paula,
Aut nulla, aut quinta da mihi parte frui.

AB AMICA PROCUL POSITUS, OB IDQUE NOCTU QUIESCERE NON VALENS, MORTEM PRECATUR.

Jam tacitis cœlo volvuntur tractibus ignes,
Altaque rorantes Delia flectit equos.
Jam pecudumq;, atq; alituũ genus omne, ferarumq;,
Et quotquot liquido marmore monstra silent,
Somnus habet, dubioque natans per inane volatu,
Membra papavereis illinit unguinibus.
Te solum, Murete, fugit: tibi cura recursans
Ire jubet lento tempora mœsta gradu.
O! cœlum. O! certis agitati legibus orbes,
Cuilibet ex ortu qui sua fata datis;
Extinctum toties sit fas occumbere. Jam sum
Non ego, sed tantum corporis umbra mei.

IN VENEREM.

Si Venus, ut mendax docuerunt turba, Poëtæ,
De mediis vere nata putatur aquis,
Quî fieri potis est, mediis ut fluctibus orta
Assiduo nostrum torreat igne jecur?
O! dolor. O! quid jam miseri speretis amantes.
E media vobis nascitur ignis aqua.

AD MARGARIN.

Quem tu cumque semel blandò aspectaris ocello,
Nî subita exiliat lætitia, lapis est.
Cui vero hæc etiam dederis libanda labella,
Hunc ego felicem terque quaterque voco.
At si quem complexa tuo dignare cubili,
Is non jam felix, Margari, sed Deus est.

LUSUS CUM AMICA.

Pande oculos, pande stellatæ frontis honorem,
Queis doleat visis, invideatque Venus.
Pande agedũ lasciva. quid, O! quidnã occulis illud,
Quo mea versantur corda, supercilium?
Saltem ebur hoc manuum interea spectare licebit:
Ah! etiamne manus? sæva, etiamne manus?
En, jam igitur posthac nihil amplius ipse videbo:
Claudo etiam ipse meos, en tibi, claudo meos.

Jam formose dies, jam lux formosa valeto:
Nam vos, nec dominam cernere supplicium est;
Audiit, inque sinum jecit mea Diva meum se,
Reclusitque oculos, applicito ore, meos.

EIDEM.

Cum pluit, et radios Phœbus cum subtrahit orbi,
Tum sane mœstus quilibet esse solet.
Ne mirere igitur, si sim, mea Margari, tristis:
Ecce pluo lacrymas, tu mihi Phœbus abes.

AD GALLAM.

Novi pro verbis ego sola rependere verba;
Et pro blanditiis reddere blanditias.
Oscula si qua dabit, sola auferet oscula de me:
Pro solis nutus nutibus eripiet.
Hæc aliquid præter tibi me si vis dare, fas est
Hæc aliquid præter, te mihi, Galla, dare.

JULIO CÆSARI SCALIGERO.

Scaliger Aoniæ decus immortale cohortis,
Qui, quæ alios ornant singula, solus habes;
Altera Veronæ, major sed fama priori,
Cui Clarii munus cessit utrumque Dei,

Cui tot se debent animarum millia, per quem
Sæpius est Stygii cymba quieta senis,
Quòd tantum augusta de majestate remisti,
Ut placido versus videris ore meos,
Præmia quæ tandem tibi digna reponere possim ?
Devoveam si me, vix satis esse putem.
Tune meos versus voce ut laudaveris illa,
Quam stupet, et qua nil grandius orbis habet !
Præmia quænam igitur reddam tibi digna ? sed erro :
Præmia non debent reddier ulla Deis.
Anne tuas igitur describam carmine laudes ?
(Laudari humana numina voce volunt)
Deficient humeri tanto sub pondere, nec jam
Tuta erit in tanto nostra carina mari.
Quidnam igitur ? taceo. satis hunc dixisse putandũ [est,
Se quicumque satis dicere posse negat.

IN EUNDEM.

Dic Dea, quod possim scripturus fingere nomen,
Scaligeri quod par laudibus esse queat ?
Cur petis imprudens, quod habes? dic, Scaliger: illud
Omnia virtutum nomina nomen habet.

IN EUNDEM.

Dicite mî Musæ, cultissima numina nobis;
Quonam Scaligeri pascitis ora cibo?
Sic ego, sic Musæ: quàm te sententia fallit!
Nectare quo potius nos alat ipse, roga.

AD PHYLLIDEM.

Cum ducenda mihi sine te sunt tempora, Phylli,
Longior est anno mensis, et hora die.
At tecum si quando datur mihi vivere, rursus
Esse diem credo, qui modo mensis erat.
Te sine vel Tauri cum lustrat cornua Titan,
Semper adesse mihi mœsta videtur hyems.
At tecum medio gelidæ sub tempore brumæ,
Ire tamen veris tempora læta puto.
Te sine nox mihi fit, medio cum Phœbus in axe est:
At tecum in media fit mihi nocte dies.
Quantum in me miserum juris tibi fata dedêre!
Quæ mihi vel cœli vertere jura potes.

IN CAROLUM CALIANTHEUM.

Philosophum te dicis, et hoc te nomine jactas;
Præ te omnes reliquos ut nihil esse putes:

Nec tamen aut rerum causas et pondera nosti,
  Aut aliud, nomen quo mereare sophi.
Una tuis titulis addenda est litera, Carle:
  Nec mihi philosophus, sed philosomphus eris.

RODOLPHO CONDOMIO, A QUO AD CŒNAM INVITATUS FUERAT.

Ad cœnam tibi me quoniam condicere cogis,
  (Si modo quis cogi, quo cupit ipse, potest)
Accipier qua me cupiam ratione, Rodolphe,
  Cognosce, et cœnæ quid caput esse putem.
Non me præcipue vel avis Junonia ducit,
  Vel quæ de Scythico flumine nomen habet.
Ista decent reges: nobis cœnantibus unâ,
  Sustineat parcas sobria mensa dapes.
Sit vini tibi cura prior: nisi nobile vinum est;
  Et jocus a mensis, et lepor omnis abest.
Tunc cibus invito lentescens crescit in ore,
  Et levius ferre est, quam recreare sitim.
Sin contra adfuerit generosi copia Bacchi,
  Vix capit undantes vel domus ipsa jocos:
Tunc et convivæ per mutua pocula certant:
  Hic annos dominæ condit, at ille suos:
Et veteres memorant flammas, et carmina dicunt,
  Et laudant cœnæ concelebrantque patrem.
Quare agedū memori primū hoc sub mente repeto:
  Si tibi cura mei, sit tibi cura meri.

IN LYGDUM.

Ἰατρεύειν Lygdus teneris dum discit ab annis,
Est simul et Chiron factus, et Eurytion.

IN EUNDEM.

Lygdus blandulus est, venustulusque,
Formosusque supra modum, et benignus
Non æris modo, sed sui et suorum:
His multos parat artibus sodales.
Unum est quod nequit approbare multis
Nasutis nimium, dicacibusque,
Mureto, Crucioque, Memmioque,
Quod se frugibus unicus repertis,
Multâ pascere glande perseverat.

DE PORNA AD L. MEMMIUM.

Porna suis tantum, Memmi, substernit amicis.
Verum: at nulli unquam Porna inimica fuit.

IN EANDEM, QUÆ SE ETIAM FAMULIS SUBIGENDAM PRÆBEBAT, CUM TAMEN MIRE ARROGANS ESSET.

Quàm malus est, quisquis dicit te Porna, superbam!
Quid? tu te pueris subjicis ipsa tuis.

F. GRATO LOMENIO.

Dicere te tactum nullius amore puellæ,
Lascivique soles spernere tela Dei.
Quid sibi, Grate, volunt igitur, quæ sæpe notavi,
Tot data ab arguto signa supercilio?
Quid risus, quid verba, manusq; oculiq; loquaces,
Et quæ summoto basia teste capis?
Fingo, inquis. Cælare tuum cur niteris ignem?
Quisquis tam belle talia fingit, amat.

GULIELMO MOMBASIO EPISCOPO LECTORENSI.

Quòd tam censeris generoso sanguine, Præsul,
Quódque es tam multis clarus imaginibus,
Illa quidem certe laus est non infima, sed quæ
Tota ad majores sit referenda tuos.
Quòd superas opibus multos, quòd honorib9 anteis,
Fortunæ hæc dici munera posse vides.
Quòd sis augusto spectandus corpore, forsan
Natura hanc dotem vindicet ipsa sibi.
At quòd tam multis fulges virtutibus, atque
Eximiis rari dotibus ingenii,
Quódque tuis lucem præferre nepotibus illam
Quam tibi majores ante tulere, potes:

Hæc demum est tua laus : hæc, Præsul, laus tua de[mum est :
Una hæc te superis inserit ordinibus.

IN PONTICUM.

Sæpius hinc illinc video tibi, Pontice, mitti
Carmina judicio subjicienda tuo,
Idque a divitibus : neque enim tua, Pontice, quisquã
Emendaturus limina pauper adit.
Quid mirũ? neque enim possit dare munera pauper :
Nec te, quæ veniunt carmina sola, juvant :
Mittit at hic gemmas, alius cum versibus aurum,
Ut constent operæ præmia digna tuæ.
Tu, quia muneribus caperis, mala carmina laudans,
Altera mentitâ retia laude paras.
Quid correctoris falso te nomine jactas?
Id non corrigere est, Pontice, colligere est.

IN EUNDEM.

Aurea non vanâ jactas tua carmina voce :
Purgari solo nempe quòd igne queunt.

FRANCISCO MONCAUDO BURDIGALENSI.

Moncaude optime, cui novem sorores
Sertis tempora laureis coronant,

Quem

Quem vatem geminus suum Cupido,
Quem vatem genitrix suum Dione,
Spretis omnibus, unicum salutat,
Illos versiculos perelegantes,
Illos versiculos perimpudicos,
Nec castos nimis, et nimis venustos;
Molles, improbulos, libidinosos,
Effrontes, pathicos, Catullianos,
Per ludum mihi quos heri dedisti,
Jam, credo hercule, millies relegi.

Ut sunt molliculi! ut fluunt decenter!
Ut spirant Venerem undequaque totam!
Ut vincunt Sybariticos poëtas!
Ut, quod pruriat, incitare possunt,
Non dico senibus modo his pilosis,
Verum decrepitisque, mortuisque,
Si quicquam pote mortuos movere est!

Atqui dicere te tamen solebas
Ludorum, et Cypriæ rudem palæstræ,
Me que illa imbueras opinione,
Nil te ut virgineum magis putarem:
Quin et versibus, impudens, in ipsis
Semper dissimulas, adhuc que sumis
Tyronis tibi nomen, Imperator.

Ohe desine: ten' ego ut pudicum
Posthac arbitrer, ampliusve fallar?

Imo mehercule virginemque Cyprin,
Castratumque putem prius Priapum.

DIVINO INGENIO CÆS. SCALIGERI.

Eminus ætherii collucens luminis aura,
Quæ radios toto disjicis orbe tuos,
Certaque cognati retinens commercia cœli,
Tunc etiam cum te deprimis, astra vides:
Hæc tibi pauca tui mirator maximus offert
Carmina, ab indocta non bene ducta manu;
Si liceat, tibi templa simul positurus, et aras:
Usque adeo numen suspicit ille tuum.
At tibi pro templo cœlum est: humus, ara: nec ipse
Jam renuit, quin sit victima sacra tibi.

PRO CAROLO MONTAUSERIO AD MARGARITAM REGINAM NAVARRÆ.

Mens regni, sexûs lumen, stupor orbis, in uno
Munera quæ divûm corpore cuncta tenes,
Conspicere in qua una veteres licet heroïnas;
Et quicquid veteri laudis in orbe fuit:
Delicium cœli, terræ decus, accipe, quæ se
Advolvunt pedibus carmina pauca tuis.

Nam quamvis tibi nulla dari, nisi magna decebat,
Parva tamen lætâ sumere fronte soles.
Illa tibi est cum Dîs communis, ut omnia, virtus,
Vili etiam placant quos data thura manu.
Fors olim majora tibi, et meliora dicabo,
Si modo me solita, Diva, fovebis ope.
Te sine nil, sed multa tuo cum numine possum:
Nititur auxilio spes mihi tota tuo.
Ipse quidem prorsus nihil hoc sum tempore: sed tu
Ex nihilo me aliquid reddere, Diva, potes.

CÆS. SCALIGERO.

Cum mea tantopere placeant tibi carmina, Cæsar;
Vel si non bona sint, jam bona facta puto.

F. GRATO LOMENIO.

Quisquis te Gratum primus, Francisce, vocavit,
Omen, non nomen tradidit ille tibi.

IN QUENDAM.

Mulciber incessu, capite Æolus, ore Lyæus,
Tres uno Divos corpore solus habes.

IN RUFINUM.

Inter Latinos forte sicubi assedit
Pulchellus iste, fusculo ore, Rufinus,
Qui sericatus gaudet ire per vicos,
Tria verba molli Græca voce τραυλίζει.
  Græcè sed adsit eruditior quisquam:
Silentur illa; proferuntur Hebræa,
Quæ lividis præmansa dentibus latrans,
Nil præ se apellas jurat esse Rabbinos,
Suæque ita objicit imperitiæ velum.
  At scis, apud nos astus iste quid prosit,
Doctor trilinguis, architecte verborum?
Scis, inquam, apud nos astus iste quid prosit;
Qui vera fucis judicamus abstersis?
  Dum vis videri habere tres simul linguas,
Unaque centas anteire serpentes,
Quòd credimus te haud aliud esse, quam linguam.

IN NOALLIUM.

Nil immundius est tuis libellis;
Nil obscœnius, impudiciusque:
Et vis te tamen ut putemus esse
Numa, Fabritioque sanctiorem.
At sententia nostra ea est, Noalli,

Quisquis versibus exprimit Catullum,
Raro moribus exprimit Catonem.

IN VIRGILIUM.

VIRGILIUS IPSE LOQUITUR.

Cor Phœbi, Phœbus Latii, vatûm pater, et rex,
Fons ex quo Aoniæ prosilit humor aquæ,
Par volui primùm, major sed factus Homero;
In Græcos Romæ jura secunda dedi:
Ad cœlos tandem raptus, Jove judice, dicor
Nectarea illorum vincere voce sonos.

IN LYGDUM.

Quòd sis tam facilis, quòd sis tam, Lygde, benignus,
Quam nova nupta suo cum parat ire viro,
Hoc cave te credas nobisve, aliisve molestum
Nomine: quin etiam nos magis ista juvant.
Displicet hoc, quod non tantùmodo, Lygde benignus,
Verum etiam, ut fama est, officiosus homo es.

IN APOLLINEM.

Cum timidâ cupidus Daphnem sequeretur Apollo;
Currentem celeri per juga summa pede,
Improbe, narratur tristis dixisse, Cupido,
Incaluit pectus cujus ab igne meum,

Aut concede tuas, quibus istam persequar, alas;
  Aut tua de nostro pectore tela move.

IN PONTICUM.

Sæpe, velut ridens, Epicuri dogmata laudas;
  Et, quasi per lusum, rejicienda negas:
Sæpe velut ridens, dicis tibi vera videri:
  Quin etiam vultus signa probantis habet:
Sic etiam vivis, quasi non alienus ab illo,
  Omnia quæ juras te simulare tamen.
Tolle tuas artes: nihil hæc mendacia prosunt:
  Qui semper simulat, Pontice, non simulat.

NEQUE AVAROS,

NEQUE PRODIGOS PROBANDOS ESSE.

Improba quem partis cumulandi plura libido
  Detinet, et juris non sinit esse sui,
Quem vexat damnosa modis insomnia miris,
  Dum sua sub tacita pondera nocte putat,
Qui queritur tardas non sæpius ire Calendas,
  Quique nihil pensi, dummodo quærat, habet;
Omnia præ lucro contemnere jura paratus,
  Nec mihi, nec cuiquam, credo, placere potest.
Sed neque qui ternis decies centena diebus
  Fundit, et in sumptu nil putat esse nimis:

Quique etiam noctu, posita cum luserit arca,
Non alio ritu tempora lucis agit:
Quem Sol si primo locupletem viderit ortu,
Redditus ex Crœso protinus Irus erit:
Qualis apud Stygiam torquet rimosa paludem
Vano virgineas urna labore manus.
Quisnam igitur? qui se cauta sic temperat arte,
Ut medium servans, vitet utrumque latus.
Providus, at facilis: parcus sibi, largus amicis,
Atque etiam largus, cum petit hora, sibi:
Qui nec opes terra furtim componere, sed ne
Perdere discincti more nepotis amat.

IN GELLIAM.

Quod nimio faciem cultu tibi Gellia quæris,
Et suffis multo corpus odore tuum,
Hac ratione mihi credis te posse placere,
Conarisque illa me retinere via.
Quære alios, isto qui delectentur amore:
Personata mihi nulla puella placet.

CLAUDIO COLETO CAMPANO.

Cum det Rufa rosas, cum det tibi lilia, Claudi,
Cum det serta tibi crine ligata suo,
Cum te respiciens suspiret pectore ab imo,
Annuat argutis cum tibi luminibus,

Denique cum quòvis solum te sola sequatur,
Conjicere hinc quis non ulteriora queat?

IN ROMANUM.

Cum somnus pigris vix dum est excussus ocellis,
Atque recèns orto pluma relicta die,
Inclamas multo puerum, Romane, boatu,
Ora lavaturas qui tibi portet aquas:
Tunc et gingivas mulso sale sesquipedales
Proluis, et guttur terque quaterque tuum.
Esse quid hoc dicam, quod cum tam sæpe lavetur,
Nunquam non tamen est sordida lingua tibi,

F. LACCIO CAIRIECHIO.

Tune meo elabi possis de pectore, Lacci,
Aut ego, dum vivam, non meminisse tui?
Ante vel istius mundi compage soluta,
Tetras in antiquum sit reditura Chaos.
Quin mihi cum Lachesis summos pervenerit annos,
Nostra sonum referent nominis ossa tui.

IN GRANNIUM.

Iambicos sine lege Grannius facit:
Miraris? ipse lege Grannius caret.
Fraudem suis idem inserit poëmatis:
Miraris? ipse fraude sine facit nihil;

Adeoque si quid fraude vacuum unquam facit,
Ut fraudet expectatione alios, facit.

JOANNI COSTECAUDO.

Ni quantum pote quisquam amare quemquam,
Tantum te ipse amo, Costecaude, ni te
Totum non oculis fero jam in ipsis,
Verum in pectore et intimis medullis;
Contingant mihi cuncta, quæ timentur,
Et multo graviora, quam timentur:
Tanto ut sim ipse miserrimus malorum,
Quanto tu unus es optimus bonorum.

JOCOSUM.

Membra sacerdotes si nunc sua cædere moris
  Esset, ut in prisca religione fuit,
Crebra minus ferret spuriorum examina tellus,
  Fraudaret sociam fœmina rara fidem.
Vera quidem sunt hæc: sed si lex illa feratur,
  Quære alium, quam me, qui tibi sacra canat.

IN MALOS PRINCIPES.

Jupiter in faciem, propter sua probra, lupinam
  Mutavit regem, Mænalis ora, tuum.
Ille quidem Regum solus, mihi credite, non est,
  De se qui dici promereatur idem.

IN CORELLIUM.

Sutor es, et pistor, lanius, lenoque, coquusque,
Mercatorque bonus, causidicusque bonus:
Te tamen in tota non est mendicior urbe,
Nec quem paupertas arctius ægra premat.
Dic agedum, quî fit (nam res est mira, Corelli)
Cum tot res facias, rem facere ut nequeas?

IN LYGDUM.

Cur tibi cauta dedit corpus natura pusillum?
Viderat hoc ipso plus satis esse mali.

DE MONACHO QUODAM.

Cordigerum abjecto deprendit forte cucullo
Hospita non segnem, nec sine mente virum,
Cui tota interior (velut omnia plena dolorum)
Serica sub vili tegmine vestis erat:
Hospita quod mirata, quid, ô pater optime, nunquid
Vestis, ait, sorti convenit ista tuæ?
Ille nihil cunctatus, eho, quidnam vetat? inquit,
Quippe meo sunt hæç parta labore mihi:
Quoque magis credas (grandi mutone retecto)
Hoc mihi, ait, fusum talia nere solet.

IN CONVIVATOREM NIMIUM PROLIXUM.

Quonam scriblitas, quonam ista sophismata plenis?
Vis bene convivas pascere? pone famem.

ANNÆ OGERIÆ NEAPOLITANÆ.

Aurea cæsariem, prædulci argentea voce,
Hei mihi, cur duro ferrea corde manes?

JOANNI DELIANO.

Si sacer ætherio furor excitat igne poëtas,
Eosdemque assidua lampade torret Amor;
Miraris, solidos cur nam exhaurire trientes;
Donaque Lenæi sumere patris ament?
Ante diem geminus miseros extingueret ardor;
Nî daret assiduus frigora grata latex.

STEPHANO ALISIO BURDIGALENSI.

Si mea se faciles dederint in vota camœnæ,
Ut per plura meum secula carmen eat,
Tu pariter mecum memori celebraberis ævo,
Et tibi scripta vetus per mea nomen erit.
Sin (sed enim verbis et pondus et omen abesto)
Non seneant domino longius illa suo,

Non tamen idcirco tibi displicitura putabam
 Hæc magni in te animi pignora parva mei.

MARIO CRUCIO.

Forma ætate perit : vires ætate fatiscunt ;
 Casibus innumeris eripiuntur opes :
Una, Mari, est virtus, quam non vis tēporis aufert ;
 Non premit indigno sors inimica pede.
Una suos invicta perennibus inserit astris,
 Fortunæ imperio liberat una suos.
Hanc sequere. Insani est postponere firma caducis,
 Veraque, quæ bona sunt, spernere, falsa sequi.

IN PONTICUM.

Ponticus eximium dum sese ait esse poëtam,
 Hoc solo dici jure poëta potest.

IN LAIDEM.

Non toto est mulier, quam Laïs, justior orbe :
 Cur ita ? nam rectum semper amare solet.

IN AVITUM.

Cum subigat sterilem, nihil illi donat Avitus:
Sic fit, ut ille oleum perdat, et illa operam.

IN PONTILIANUM.

Cur tua vix unquam sint salsa epigrammata quæris?
Diluis hæc nimio, Pontiliane, mero.

DE VIRTUTE ET GLORIA.

Virtus, ut solidũ quiddã est, et corpore constans:
Æqua sed est umbræ gloria fluxa levi.
Hanc igitur quisquis neglecta amplectitur illa;
Huic mage quàm corpus, corporis umbra placet.

DE LUCII CUJUSDAM MEMORIA.

Esse aliquam si quis memorandi perneget artem,
Hanc qui confirmet, Lucius unus erit:
Ille etenim nuper curaque adjutus et arte,
Tres versus totidem noctibus edidicit.

IN PAULUM.

E Lecto surgens ad mensam accedere Paulus,
E mensa ad lectum rursus abire solet:
Interea attingit libros, ut vina catelli,
Et queritur sese discere posse nihil.

FATIS PARENDUM.

Obsequitor fatis: ducent te fata volentem:
Sin minus, invitum te tamen illa trahent.

DE POMPILII NASO.

Pompilio est nasus cubitos tres longus, et unum
Latus, et hunc murus cingit utrinque triplex;
Adsunt et turres, Bacchus quas condidit ipse,
Et minio tinctis usque rubere dedit.
Huic etiam naso vis admiranda tributa est;
Nam calices siccos illius umbra facit:
Imo etiam longè distans si senserit usquam,
Ut magnes ferrum, sic trahit iste merum.
Nuper eram in mensa, sitiens potare paratus;
Pompilius clausas astitit ante fores:
(Mira canam, sed vera) merum mihi forte paratū
Attraxit naso protinus ille suo.

IN PAULI NASUM.

Exiguum si quis nasum vidisse laborat,
Paulum adeat, Paulo si modo nasus inest:
Non etenim est nasus, sed pars centesima nasi,
Et quo quis viso dicere possit, ubi est?
Talis inest nasus muscis, sed et his quoque major;
Et melius nasi nomine dignus inest.
Quam quæ per radios volitant corpuscula solis;
Majorem nasum vix, puto, Paulus habet.

IN GAURUM.

Effundas versus una cum luce ducentos,
Forte poëtastris annumerandus eras:
Sed cum te eximium jactas tam sæpe poëtam;
Id quoque quod paulum est, incipit esse nihil.

IN PAMPHAGUM.

Pamphagus in patulam tam multa ingesserat alvum;
Quam poterant denis plus satis esse viris;
Ecce venit caupo, pretiumque expostulat: ille
Ebria terribili lumina more rotans,
Evomit in patinam vinumque, cibosque receptos;
Atque ait, En, merces tu tibi habeto tuas.

IN GALLONIUM.

Stertit ad octavam Gallonius : inde cubili
Paulatim assurgens languida membra levat.
Objicitur perdix, quam protinus ille calentem
Devorat : hac nulli cesserit arte libens.
Spumantis temeti cyathos octo ve, novem ve
Adjicit, et sacris sic operatus, ait,
Di, date mî constantem animũ, mentemq; quietam;
Quam multis vita est nostra referta malis!

SESTIO.

Multa quidem, fateor, confers mihi munera, Sesti,
Devinctum tibi me nec tamen esse reor.
Cur ita? quod quæ das, tristi dare mente videris:
Sic ego quæ data sunt, vendita dona voco.

DE VOLUPTATE, ET RATIONE.

Cum, velut excelsa residens in puppe, Voluptas
Arbitrio mentem pellit, agitque suo,
Horrida bacchantes ineunt certamina venti;
Navemque in Syrtes, et vada cæca trahunt:
Illinc Ambitio, Dolus hinc consurgit, et atrox
Ira cruentatas sanguine tincta manus.
At ratio regimen navis si sumpserit, ecce
Compositis undis æquora tuta silent;

Ipsa

Ipsa ratis nullo ventorum exterrita flatu
In portum certo tramite flectit iter.

SANSONI CRUCIO.

Et bonus, et dives, Sanso, simul esse laboras:
Id fieri nulla sed ratione potest.
Sic utrumque petens, perdes utrumque: necesse est
Alterutrum tollas, alterutrumque petas.

TUMULUS OTTHONIS HOMINIS VORACISSIMI.

Cōditus hac sub humo est gurges vastissimusOttho
Cui nunc officium justa rependit humus:
Condidit in ventrem terræ tot jugera vivus:
Hunc sub ventre suo nunc quoque terra tenet.

IN VIRRONEM.

Quòd totam Virro furiosi more per urbem
Discurrit noctu, quòd loca sola petit,
Nescio quid secum solus quòd mussitat: illo
Quòd nemo est tota sordidus urbe magis,
Hac ratione parat nomen famamque poëtæ,
Et reperit fatuos, sic quibus esse probet.
O! valeant calami, pereat genus omne librorum,
Reddere si vates mens male sana potest.

IN PAULUM

Quæ tu condideras, inspexi carmina nuper;
Lectaque sunt, fateor, terque quaterque mihi:
Nec tamen evalui cognoscere quid sibi vellent:
Usque adeo obscurè scribere, Paule, soles:
Nam tu verba, puto, ex libris accepta Sybillæ,
Quæque Catonis erant tempore prisca nimis,
Versibus infercis, gaudesque obscurus haberi,
Et velut inducta singula nube tegis:
Errasti hoc tantum, quod mittens carmina, Paule,
Debueras unà mittere grammaticum.

AD AMORES.

Carnifices curæ, miseræque incendia mentis,
Et tu cum pharetra, sæve Cupido, tua:
Tuque Erycina ferox, longū, æternùmque valete;
Ferte aliò vestras, noxia tela, faces.
Præteriti vobis nimium concessimus ævi:
Jamque dies mores postulat ista novos:
Nunc juvat et rerum causas tentare latentes;
Invia que ignavis per loca ferre pedem,
Induere et mores, contracta fronte, severos;
Atque puellares spernere blanditias.
Hæc loquor: at si me placidis spectarit ocellis;
Quæ fugat aspectu nubila cuncta suo,

Quàm vereor, ne mox mihi multa et magna locuto
Omnia cum fastu fortia verba cadant!

IN PONTILIANUM.

Cum rapidus medio desævit in æquore Titan;
Fer puer huc cyathos, Pontilianus ait:
Cum pluit, en, inquit, Deus admonet esse bibendũ,
Qui nunc tam multo proluit imbre solum:
Sic vacua a potu non unquam tempora ducit,
Curque bibat, semper Pontilianus habet.

PETRO QUINTIO.

Si Dea, quæ dubiis huc illuc passibus errat,
Et regit humanas, lumine capta, vices,
Quem Labirynthæis erroribus egit, Ulyssem
Ad patrios esset passa senere focos:
Membraque lausque viri tumulo caperentur eodem,
Et tegeret nomen, qui tegit ossa, lapis.
At quoniam fatis variè crudelibus actus,
Dura tulit terra plurima, plura mari:
Vivit, et evectus rutilis super æthera pennis,
Mæonio clarum carmine nomen habet.
Macte animo, Quinti, dum te sors invida vexat,
A patriisque procul finibus esse jubet,
Virtutem illa tuam toto disseminat orbe,
Dumque nocere cupit, sic quoque sæva juvat.

CLAUDIO BURGO.

Perpetuo mœres, nec frontem exporrigis unquam;
Hoccine tu, quæso vivere, Burge, vocas?
Is demum vere vivit, qui mente serena,
Et nitido lætos exigit ore dies:
At qui perpetuis torquet se angoribus, hunc non
Vivere, sed lenta morte perire puto.

IN QUENDAM.

Quidam jejunum me clamitat esse poëtam,
Et mihi, sicca nimis carmina condis, ait:
Ipse nota sedenim carpi ne possit eadem,
Egregia prudens calliditate cavet:
Nunquam jejunus, nunquam ut qui scribere siccus,
Sed satur, et vino semisepultus amet.

IN CRASSUM.

Quod ruri maneo studiis addictus honestis,
Rusticus, hoc videor nomine, Crasse, tibi.
Rusticus ille quidem non est, qui rura pererrans,
Ingenium rerum cognitione colit:
At tu, qui nullam nosti stultissimus artem,
Esse vel in media rusticus urbe potes.

IN GAURUM.

Fama est hoc anno morituros esse poëtas;
  Quid metuis? nil te, Gaure, timere decet.

IN RUFINUM.

Cum cœnet nemo tota te lautius urbe,
  Ad tua cur rarus prandia, quæris, eam?
Accubui simul ac tecum, Rufine, monetque
  Primus in appositas impetus ire dapes:
Mox onerare meas insulsis versibus aures
  Incipis, et nugas ingeminare tuas.
Nec retices unquam, sed ab ovo ad mala, recenses
  Vix, puto, per centum carmina facta dies,
Quæ si quis sanus patienti combibat aure
  Illum adamantini pectoris esse putem.
Miraris, cur te non possim ferre canentem?
  Mensa ipsa insipido carmine pressa gemit.

IN FORTUNAM.

Fortuna inconstans, et neutro certa paratu,
  Vel fautura premit, vel nocitura favet.

IN COMMENTARIOS JURIS CIVILIS, FRANCISCI CONNANI VIRI CLARISSIMI.

Liber ipse lectorem alloquitur.

Dum tua nil præter, curantis, commoda, Lector,
  Me patris assiduo cura labore polit,
Dumque diebus amat totas ex ordine noctes,
  Noctibus et totos continuare dies,
Ipse (fatebor enim infelix) dominoque patrique,
  Ipse necis properæ maxima causa fui.
Verum etiam sine me, fatalia tempora mensus,
  Serius ut paulo, tandem obiturus erat.
Faxo ego, ut æternùm per me nunc vivat: eroque
  Illi auctor vitæ, cui necis ante fui.

DE SEIPSO.

Dicebam Euterpæ, cœptis in versibus hærens,
  Auxilium fratri porrige, Diva, tuo.
Fraterno mota est in risum nomine virgo,
  Et nitido sudum reddidit ore diem:
Tunc ego subridens, mirari desine, nam mî
  Si pater est Cæsar, tu soror esse potes.

IN IMPORTUNOS RECITATORES.

Hei mihi, quàm res invisa est nimis esse poëtam!
  Quantum odii morbus colligit ille suis!
Nil genere hoc hominũ est usquã importunius: illos
  Et cane, qui sapiunt, pejus et angue, cavent.
Nec locus est, nec tempus, ab his subducere quo te,
  Non si mille modis aggrediare, queas.
In fora te, in thermas, et balnea in ipsa sequentur:
  Quod si in templa gradum ferre parabis, et huc.
Si notos forte ægrotos invisis, et illuc:
  Spectatum ludos forsitan ibis? et huc.
Pergis eò, nullum quò ducere quæris? et illuc:
  Pergis eò, comitem quò tibi poscis? et huc.
Denique, ut exoneres alvum, discedis? et illuc:
  Ut somnum capias, fessus abibis? et huc.
Interea insulsis onerabunt versibus aures,
  Auribus ut te nunc ipse carere velis:
Versibus insulsis, quîs cantio gratior illa est,
  Quam geminat putri condita rana lacu.
Ex genere hoc, miserum nuper me prenderat unus:
  (O! lux infelix quam fuit illa mihi.)
Fessus ego, insuavis mihi jam ut vita esset, apud me
  Fundebam surdo talia vota Jovi:
Summe Deûm, te si qua mei miseratio tangit,
  (Nam quà sim positus conditione vides)

Aut abige hũc tandem, aut mihi da surdescere, vel jã
  Alterutrum nostrũm, vel neca utrumque simul.
Venerat ad primæ damnata crepuscula lucis:
  Vix abiit vates sole cadente meus.

PAULO.

Das mihi lactucas, centum sed mutua poscis;
  Desine: lactucas, Paule, minoris emo.

IN COLLINAM ANUM.

Dispeream, nisi te aspicio, Collina, libenter,
  Ni que etiam tecum sæpius esse velim:
Tum quoniam anguicomas sic exprimis ore sorores,
  Terriculi ut facilè munus obire queas,
Tum quoniã imprimis potas lepidè, atque decenter:
  Crede mihi: hîc demum gratia magna tua est:
Nam tu aliquot, qui sint reliquæ præludia pompæ,
  Suaviter immissis ructibus in cyathum,
Sic bibis, ut dulcis labis pendentibus humor
  Assiduè alternis influat, et refluat.
Expers interea ne sit pars ulla decoris,
  Labitur in pinguem spurca saliva sinum.
Crede mihi: id pulchrum est, dentes cum allisus a
  Sic patulo geminus ludit in ore liquor. (atr
Macte age, macte animo Furiarum sola voluptas,
  Delicium Stygii sola futura canis:

Perge,

Perge, citosque bibens Mæandri redde reflexus:
Id, festiva, simul et bibere, et vomere est.

ANTONIO CALLÆO.

Unquamne, Antoni, locupletem te fore credis?
Et cœlo, et tota falleris hercle via.
Non es adulator, non fur, non denique leno,
Non bonus insontes voce onerare reos.
Innocuus vivis, fraudisque, et criminis expers,
Semper in antiqua simplicitate manes.
Evades nunquam dives rationibus istis:
Esse bonum nostro tempore stultitia est.

PAULO.

Qui capit, inferior; major, qui donat, habetur:
Inferior sic te, Paule, libenter ero.

CUIDAM.

Hos tibi quid juras factos ex tempore versus?
Pagina, si taceas, id satis ipsa probat.

IN PHÆDRAM.

Cum Phædra Hippolyti disjectos cerneret artus,
Membraque tam multis sanguinolenta locis,
Postquam non potui vivum te inflectere, dixit,
Persequar ad Stygios te tamen usque lacus.
Dixit, et incumbens gladio, terram ore momordit.
Sæpe amor insanus talia monstra parit.

DE MORTE M. BRUTI.

Brutus ut Augusto belli succedere palmam,
Et paulùm a victis vidit abesse suos,
Amplexus gladium multa jam cæde madentem;
Ergone te, dixit, sospite, servus ero?
Quin potius fatis id quod præclusa malignis
Non potuit patriæ, dextra datura mihi est.
Hæc fatus, rutilum per costas exigit ensem,
Magnanimoque cadens pectore pulsat humum.
Sic quoque dum moritur, labris dum spiritus errat,
Nunc, ait, invito Cæsare, liber ero.

IN QUENDAM.

Quidam Margaridem meam salutat,
Morbosus, capularis, eviratus,
Ficosus, recutitus, herniosus,
Calvaster, podager, cadaverosus,

Orci victima, pabulum Charontis,
Cui jam oris, puto, fœtido in recessu
Dentes quinque, nec amplius, supersunt;
Cui centum scabies petita lustris
Artus depopulatur ulcerosos.
Idem, quod magis ac magis pudendum est,
Pauper, dirutus, expeculiatus,
Qui noctu omnia fana pervagatur,
Si quid, perditus, harpagare possit,
A se quo miseram famem repellat.
Atqui surripiat, clepat, quid ad me?
Quicquid fecerit, haud movebor unquam,
Dum ne Margaridem meam salutet.

DE MORTE CICERONIS.

Cum ferus astaret stricto mucrone satelles,
Sumere supplicium de Cicerone parans,
Immoto vultu, atque oculis constantibus ille
Præbens infandâ colla secanda manu,
Publica libertas vitâ mihi carior, inquit,
Me quoque, me fas est, te moriente, mori.

CALENDIS JANUARIIS, JOCOSUM,
AD MICHAELEM LOCHIANUM.

Non tibi pro xenis, fulvi pretiosa metalli
Pondera, non doctâ signa polita manu,
Non lana Assyrio tincta et saturata veneno,
Non gravis argenti lamina munus erit.
Talia non capiunt generosas munera mentes;
Talia magnanimi spernere dona solent.
Cum te igitur, quam sis excelso pectore, norim,
Non mittam ista tibi dona: quid ergo? nihil.

AD JANUM VERMELIANUM.

Divitias hodie plenâ depromere ab arca,
Thesaurosque meos jam reserare placet,
Ut te muneribus donem, mi Jane, superbis,
Jane, inquam, ex animo nunquam abolende meo.
Dona paro tibi ferre, quibus, si dicere fas est,
Attalicæ possunt nil dare majus opes:
Munera, Persarum gazas quæ vincere possint:
Munera, Pactoli est præ quibus unda nihil.
Quidnam post tantos feret hic promissor hiatus,
Qui sua tam elatâ munera voce canit?
Sic tecum: et quæ sint ea tandem dona, requiris.
Atqui jamdudum, quæ tibi poscis, habes.

Hui ? dices, hoc tu breve chartæ et inutile frustum
 Persarum gazis amplius esse putas ?
Quid facias ? nil possideo, nisi carmina, Jane :
 Quare ea thesauros divitiasque voco.
Tu quoque, si natura mihi tua cognita recte est,
 Carmina divitiis pluris habenda probas.

CURANDAM ESSE HIEMIS TEMPORE CUTICULAM.

Ingere ligna foco : vis frigoris aspera sævit.
 Eia age quid dubitas ? ingere ligna foco.
Non audis, quanto Boreas bacchetur hiatu ?
 Nonne vides, multâ ut jam nive canet humus ?
Aspicis, ut veteres viduentur frondibus orni ?
 Cernis, ut amissas silva queratur opes ?
Cernis, et ut pigro lentescant marmore rivi ?
 Me gelidus totis artubus horror habet.
Ferto age, ferto huc vina, puer, cyathosq ; capaces,
 Ante focum mensas explicuisse juvat.
Jam tristi cœlum est facie, jam nubilus aër
 Omnia concutiens, nos vetat ire foras.
Ergò domi inclusos genio indulgere necesse est,
 Mos datus a priscis ut teneatur avis.

LODOICO VALESIO ADOLESCENTI HONESTISSIMO.

Miraris, tanto cum te complectar amore,
Cur tamen extremum hìc te, Lodoïce, locem?
Pectore nempe mihi penitus defixus in imo es:
Ultimus, hinc factum est, pectore ut exieris.

VITA FUGIT DUM VIVERE MEDITAMUR.

Gustanda vita, non fruenda, homini datur.
Nam, cum fruendi tempus est, tum deserit.
Feliciùs maritus, an cælebs agat,
Privata vita sitne regno dulcior,
An vita regia solium attingat Jovis:
Peregre morari suavius sit, an domi:
Qui, quamque multi, et quo parandi more sint;
Quo habendi, amici: nullus hæc curat puer;
Rarus adolescens, nec senex omnis videt.
Et hæc tamen vitam prope omnem continent.
Quæ si quis acri cura et usu pervigil
Longo notarit, idemque secum statuerit,
Quid fugere, quid contemnere, et quid persequi
Expediat homini; vix eam ingresso viam,
Quam maxime unam ex omnibus probaverit,
Obstat senectus invida, et cursum impedit:

Mox avida tristes Lachesis injicit manus.
Sic vivere meditantibus vita evolat.

CUM SESE OFFERT RAPIENDA OCCASIO.

Si expectes, Pamphile, ipsa dum negotia
Te accersant ultro, et dormientem exsuscitent,
Vehementer erras: taciti discedunt dies;
Nec obliviosos officii admonent sui.
Superba res est rei gerendæ occasio.
Semel contemta, nunquam posteà redit.
Vigiles oportet, et tua accures memor.
Nam, si ipse rem curare negligas tuam,
Fugit illa, et facilè, qui se curet, invenit.
Tu rem quam cures postea haud facile invenis.

NULLI FORTUNA SIMPLEX CONCEDITUR.

Memini magistrum puero mî olim hoc dicere,
Summum Jovem facere item, ut caupones solent:
Qui vina ut vendant, turbant, miscent, diluunt;
Nec cuiquam vini simplicis donant cadum.
Itidem illum aiebat in vita mortalium
Nunquam fortunam simplicem cuiquam dare;
Sed temperare fata lætis tristia.

E GRÆCO CALLIMACHI.

Namque et ego nitido capiti, flavisque capillis
  Serta olim Assyrio sparsa liquore dedi:
Et bona in ingratum congessi plurima ventrem.
  Cuncta, sed in ventos illa abiere leves.
Servarunt solæ commissa fideliter aures.
  Corporis hac unâ est parte reperta fides.

RAPHAELIS URBINATIS PICTORIS EXIMII TUMULUS.

Ipse loquitur.

Sic mea naturam manus est imitata, videri
  Posset ut ipsa meas esse imitata manus.
Sæpe meis tabulis ipsa est delusa, suumque
  Credidit esse, meæ quod fuit artis opus.
Miraris, dubitasque? audito nomine credes.
  Sum Raphael, hei mî, quid loquor? imò fui.
Et tamen, his dictis, quid opus fuit addere nomen?
  Alterutrum poterat cuilibet esse satis.
Nam mea et audito est notissima nomine virtus:
  Et præstare vicem nominis ipsa potest.

DE LINGUA.

O ! Lingua lingua, ut magnâ eges custodia :
Quæ et aliis sæpe, et sæpius Domino noces.
Multum assecutus, qui bene didicit loqui :
Qui bene tacere, non minus assecutus est.

DE AMORE.

Nivibus hiems exsuperat, ver floribus,
Æstas aristis affluit, lacrimis amor.

AFFICTA TRABEÆ.

Here, si querelis, ejulatu, fletibus
Medicina fieret miseriis mortalium,
Auro parandæ lacrumæ contra forent:
Nunc hæc ad minuenda mala non magis valent,
Quàm nænia præficæ ad excitandos mortuos.
Res turbidæ consilium, non fletum, expetunt.

DE MENTE.

Ut imbre tellus, sic riganda mens mero ;
Ut illa fruges, hæc bona consilia offerat.

DEDICATIO HORTORUM TIBURTINORUM.

Nec labor Alciden fregit, nec blanda voluptas
Unquam animum casti molliit Hippolyti.
Ambarum hos hortos virtutum accensus amore,
Herculi, et Hippolyto dedicat Hippolytus.

IDEM.

Aurea sopito rapuit quæ mala dracone
Alcides, eadem nunc tenet Hippolytus.
Qui memor accepti, quos hic conseverat hortos,
Auctori voluit muneris esse sacros.

BACCHUS FONTI IMPOSITUS.

Nondum natus eram, cum me prope perdidit ignis.
Ex illo fontes tempore Bacchus amo.

IDEM EX ADVERSO RESPICIENS FONTEM NYMPHARUM.

Qui colitis Bacchū, comites simul addite Nymphas;
Nam sine ope illarum munera nostra nocent.

IN TABULAM TANTALI.

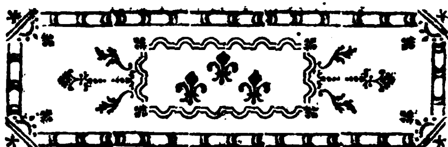
Si quando admittant sua te ad secreta potentes,
Quisquis es, exemplo disce tacere meo.

IN TABULAM JASONIS NAVIGANTIS, ET HERCULIS RAPTUM HYLAM QUÆRENTIS.

Viribus auferres, quod fraude parabis Iason:
Eripit Alciden, sed tibi raptus Hylas.

EPIGRAMMATUM FINIS.

M. A. MURETI

EPISTOLARUM LIBELLUS.

AD NICOLAUM VIENNENSEM EPISTOLA.

INCLYTA nobilium soboles, Nicolae, parentum,
Qui jam nunc ipso ex ætatis limine signa
Virtutis præbes nobis manifesta futuræ,
Nimirum sapis, et rem recte intelligis unus,
Qui licet antiquis ortus natalibus, haud te
Ante tamen ponis reliquis, sed fronte modesta
Alloqueris cunctos, vultuque humanus amico,
Non ulli renuis dextram præbere fidelem.
At quidam contra nullis majoribus orti,
Ore tamen tumido voces efflare superbas,
Æqualesque suos audent contemnere, tanquam
Indignos queis se se æquali fœdere jungant:
Quos tu deridens, inter nihil esse, parente
Quo sit quisque creatus, ais, dum sit modo verus

Virtutis studiosus, ametque in rebus honestis
Ponere labentis fatalia tempora vitæ.
Cui non Sicaniæ notus dominator opimæ,
Qui de figlina est ad regni evectus habenas?
At contra Persei, qui claram rexerat olim
Pallenen, natus, fortunæ ludibrium, amplos
Inflabat folles, et regis filius, unco
Impositam incudi versabat forcipe massam.
Quid? non et matris captivæ abjecta propago,
Cui regni flamma index circum tempora fulsit,
Regali sedit solio? Quid stemmata jactas?
Nam pueri regum parte enascuntur eadem,
Qua mendicorum. nunquid communis utrique
Materia est? nunquid morbis obnoxius æque est,
Quem lana Assyrio velat medicata veneno,
Principibus proavis, claroque ex sanguine natum,
Et sub Aquitanis sordet qui bardocucullis,
De peronato genitus patre? nonne sorores
Noctigenæ, vitas hominum quæ pollice versant,
Sunt æque immites generosis, vilibus æque?
Quidnam igitur præstat mendico hic nobilis isti?
Aut quid nobilitas tandem est, nisi fumus inanis?
Nam si vim verbi inspicias, et nobile scortum
Dicitur, et latro nonnunquam nobilis: imo
Nomine ita accepto, Pornus quoque nobilis ipse est.
Sed nempe insanit vulgus, multoque veratro
Indiget, indignos alienis laudibus ornans.

Qui se non ullo deturpat crimine, quique
Viribus ingenuas totis amplectitur artes,
Is mihi, sit quamvis genitore creatus egeno,
Nobilis est : at qui, vitiorum mole gravatus,
Nil præter statuas, et avorum nomina jactat,
Si verum excutias, longe abjectissimus ille est.

AD JANUM ANTONIUM BAIFIUM.

Jane mei cordis longe pars maxima, quocum
Dulce mihi est totos crebro componere soles,
Dum tu aut Niliacæ meditaris funera Thisbes,
Inficiens atro candentia poma colore,
Aut opus eximium numeris sublimibus aptas,
Syrmate conspicuus, picturatoque cothurno ;
Carmine nos humili nostros includimus ignes,
Aut brevibus scriptis dulces affamur amicos,
Aut vitiis genuinum infigimus. Omnia nos hæc
Parvula inaudaces : tibi fas majora parare,
Cui totus se Helicon, totusque recludit Apollo.
Ad vires se quemque suas componere verum est.

AD STEPHANUM JODELLUM.

Semina sunt quædam nascentibus insita nobis,
Queis, duce natura, ad varias impellimur artes:
Ille fori rabiem, vesanaque jurgia laudat,
Et pavidos grata defendit voce clientes,
Impatiens otî: contra hic sulcare carinis
Regna tridentiferi gaudet patris, et trabe vasta
Visere longinquo terras sub sole jacentes.
Prodigus hic vitæ violentis ducitur armis,
Gaudet et hostili stagnantes sanguine campos
Aspicere, et litui sonitu recreatur acuto.
Ille sui nunquam fines excedere agelli
Ausus, amat tacitis deducere passibus ævum,
Proscindens magnæ gremium genitricis, et altis
Pinguia Triptolemi committens munera sulcis.
Nos musæ, Jodelle, tenent, genitorque Lyæus,
Quem rigidi ambiguo venerantur numine Thraces,
Et Nymphæ celeres, et capripedes Satyrisci.
Nos et luce nova lustrat dum Delius orbem,
Et jubar auricomum tremulis dum fluctibus abdit;
Addictos studiis videt, intentosque labori.
Sed tua te virtus, animi te vividus ardor
Æquales longe ante alios unum abripit: uni
Pupureis dictant Musæ tibi talia labris,
Qualia pulchricomus, choreas ducentibus ipsis

Cantat, et ad numerum simul ipse movetur Apollo.
Felix ingenii, viridi cui detur ab ævo
Longævos æquare senes, et carmine dio
Demulcere animos : jam te ipse tumescit alumno
Sequana, jam virides resonant tua nomina ripæ.
Perge agedum, neu te venienti subtrahe famæ:
Non te Parca feret totum : non totus obibis,
Parsque tui effugiet ferales optima flammas.
Musa suos vetat ipsa mori : dat vivere Musa
Perpetuo, et famam memorem per secla propagat,
Cœlo Musa beat : famam tibi Musa perennem
ro trahet, et cœlo te olim, Jodelle, beabit.

CLAUDIO.

Quidquid agam, Claudi, seu quo me vertere tentem,
Seu nihil, ut soleo desidiosus, agam :
Ante oculos tua mî assidue obversatur imago
Unaque tristitiam gignit, et una levat.
Angor enim infelix, quod te (quo sospite solum
Esse velim sospes, quo moriente, mori.)
Nunc, ubi sis, quid agas, veterē tibi cura medentū,
An nondum, morbum pectore depulerit;
Nec scio, nec jam scire ulla ratione potis sum :
Quæ me res angore unica pene necat.
At rursus nihil est, quo me ipse hoc tempore soler,
Quodque oculos tristi tergeat imbre graves,
Te

Te nisi cum vana sibi mens sub imagine fingit:
Seu vigilem, dulci sive sopore premar.
Hoc mihi Nepenthes curas dissolvere promptū est:
Luctibus hæc una est apta medela meis.
Tecum ego nunc videor teneros percurrere versus,
Sive Catulle tuos, sive Tibulle tuos:
Nunc etiam rerum causas tentare latentes;
Discere et unde fluant omnia, quoque fluant,
Nunc herba in viridi, latæ porrectus ad umbram
Arboris, et rivum molle strepentis aquæ,
Auraśque et dulces avium captare susurros,
Perque vices tecum multa jocosa loqui.
Gratia Dis, qui mentem homini celeremq; dederunt,
Et quævis habilem fingere spectra sibi.
Illa et plumipedem superarit Persea cursu,
Et celerem invicti Bellerophontis equum.
Nec mihi, se cujus rerum natura creatrix
Expressam in tabulis cernit, ut in speculo,
Tam bene te docto Titianus pollice pingat,
Quam mens te assidue pingere prompta mea est.
Atque utinam tibi sit de nobis mutua cura;
Nec, quin sit, dubito: sed tamen esse precor.
Non ego vulgari te, Claudi, amplector amore.
Hac face rara Deus tangere corda solet.
Me me ipse odissem nisi tu me gratus amares:
Nec nisi me, quoniam sum tibi carus, amo.
Denique cum fuero nulli credenda locutus,

Pars tamen illa mei parvula amoris erit.
Di faciant, longos producere detur in annos
A pueris cœptæ fœdus amicitiæ.

TIBURIS DESCRIPTIO AD AMICUM.

Quicumque Herculei spectabis Tiburis arces;
Quà pater Hippolytus sacri pars magna senatus,
Cura Deûm, loca perpetuo prius aspera saxo
Molliit, et leni jussit mitescere clivo,
Omnia deprendet longe superantia famam;
Nec tam regifico constructa palatia sumtu,
Auroque illusas ædes, radiataque tecta,
Quam semper virides mecum admirabitur hortos,
Et gelidos fontes, et aquam in sublime volantem,
Seque in multiplices vertentem, ut Protea, formas.
Præcipue tamen illi animum novitate movebit
Excisus, res mira, silex, rupesque cavatæ,
Et via facta manu longi per viscera montis:
Qua se Anio pater insueto pervolveret alvo,
Qui longum per iter tenebroso tramite lapsus,
Exit, et arboribus gelidæ non invidet undæ.
Stant habiles propter Nymphæ, lymphasque paratis
Exceptas urnis in vasa capacia fundunt.
Parte alia ipse suis altricibus astat Iacchus,
Materni que memor casus, flammæque paternæ

Gaudet aquis, illisque libens suà munera miscet.
Dum stupeo, tam multa videns miracula rerum:
Ecce novus procul alituum concentus ad aures
Fertur, et insolita mentem dulcedine tangit.
Aspicio: et gressum propius fero, corpora cerno
Parva ex ære avium, æratisque nitentia ramis;
Dædala queis variam tribuit solertia vocem.
Quamcumque aspicias, delusus imagine, veram
Esse putes volucrem: nisi quod non evolat usquam,
Sed ramis affixa suis cantu æthera mulcet.
At veræ mirantur aves: et, cedere dum se
Turpe putant, liquidis late omnia questibus implent.
Hic Lucæ egregius labor est, quem Sequana partu
Ediderat, Siculi renovantem inventa magistri.
Quid? quem non moveat cygnū mentitus adulter,
Iludens simili spirantem è marmore Lædam,
Deliciisque suis, et aquarum murmure lætus?
Multaque præterea veterum simulacra Deorum,
Artis opus priscæ. cunctos verùm arduus inter
Eminet Alcides, qui spectans omnia circum,
Hesperidum veteres hortos præ Tibure temnit.
Sed quid ego hæc versu nequidquā includere tento,
Jampridem exiguum præscripti carminis orbem
Excessi: et dictis semper majora supersunt.

IDEM.

Deliciæ veterum Tibur, volventibus annis
  Conciderat, priscum perdideratque decus.
Et nusquam rivi ; nusquam pomaria, nusquam
  Ulla super tanti signa decoris erant.
Illa loca antiquis toties celebrata poëtis
  Horrebant turpi squallida facta situ.
Mœrebant erepta sibi sua gaudia Nymphæ,
  Languentes Anio mœstus agebat aquas.
Omnia tempus edax ita deformârat, ut hospes
  Quæreret in medio Tibure, Tibur ubi est ?
Non tulit hanc speciem divini pectoris heros
  Hippolytus, sacri gloria magna chori.
Ille loco senium abstersit, vultusque priores
  Reddidit, et solito jussit honore frui.
Illius imperio jussæ revirescere silvæ
  Cœperunt sparsis luxuriare comis.
Ille novos passim fontes emergere jussit.
  Nec mora fit : fontes prosiluere novi.
Quos circum statuit priscis egesta ruinis
  Plurima Phidiacâ signa polita manu.
Ipse Anio frontem pallenti cinctus olivæ
  Affuit, et proprias consociavit opes.
Jure igitur fontesque sacri silvæque virentes
  Certatim Hippolyti nomen ad astra ferunt.

Et, quoties molli increpuit levis aura susurro,
Hippolytum alternis vocibus ingeminant.

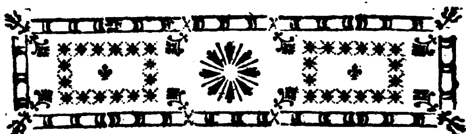
AD PETRUM GERARDIUM.

O! delicati blanda ruris otia,
Curis et ambitu procul.
O! dulce murmur limpidorum fontium.
O! grata nemorum opacitas.
O! sibilantes arborum ingentûm comæ.
O! prata vere gemmea.
O! solitudo amica cogitantibus.
O! horror. O! silentium,
Cui nunc canoro gutture obstrepunt aves,
Nunc canna pastoris vagi,
Seu mane oves in læta ducit pascua,
Seu vespere reducit domum.
O! mensa nec luxu affluens, nec sordida,
Dapibus parata rusticis,
Quas non, heri languentem ut irritet gulam,
Doctus saporavit coquus:
Sed filiis juvenibus et seni viro
Severa coxit villica.
O! bibliotheca nota paucis, O! libri
Quos rara contrectat manus.
O! cella tantum lectuli unius capax.
O! somne liber, et levis.

O! ad beatam tuta vitam semita,
  Ignota vulgi sensibus:
Ut vos requiro! ut mente vos tota expeto,
  Alia perosus omnia!
Ut lætus ad vos tendit, et gazis libens
  Vos anteponit Persicis,
Quicumque puro pectus Olmeo lavit,
  Frondemque mordet Delphicam!
Quid tu, Gerardi, cui profanis invios
  Adire fontes contigit?
Partesne easdem sequeris, an siti mala
  Opum, aut perustus gloriæ,
Amœnitati ruris et dulci otio
  Vitam anteponis aulicam?
O! per lycæi cognitos paucis specus,
  Quos sæpe lustrasti puer,
Ne sperne amicus consilî quod dat senex,
  Quodque sibi, sed sero capit.
A literato te otio avocantibus
  Occludito aures, et fuge:
Canora monstra ut auribus cerâ oblitis
  Laërtis effugit puer.
Beata vita non metallo aut Indici
  Spoliis paratur æquoris.
Animo appetenti pauca, quod sat est, sat est:
  Avido, atque inexpleto, nihil.
Cum tibi sit, unde liber, et plane tuus

Vitam quiete transigas:
Quis, heu! furor te, quis, rogo, impellit furor,
Vincla ultro ut induas tibi;
Et more pulchrum vivere alieno putes,
Nutus timentem divitis?
Age, rumpe nexus, et jugum collo excute;
Vindexque et assertor tui,
Aude esse felix, et procul cuncta amovens,
Quæ mentem humo adfixam tenent,
Per liquida puri spatia decurre ætheris
Æterna tantum cogitans.
Et ista sortis lubricæ ludibria
Miranda vulgo desere.
Utinam mihi olim, flore cum primo rudes
Juventa opacaret genas,
Amicus aliquis ista monstrasset senex,
Quæ nunc tibi ipse cantito!
Non ego perisse lustra tot in aula mihi
Vanis dolerem questibus.

M. A. MURETI

ODÆ.

AD JOHANNEM AURATUM VIRUM UTRAQUE LINGUA ERUDITISSIMUM.

Aurate, gentis grande decus meæ,
Qui tensa doctâ fila legens manu,
  Seclis inexpertum vetustis
  Ambrosio jacis ore nectar,

Quid esse causæ suspicer, invida
Suis quod ortos Gallia finibus,
  Aut odit, aut spernit poëtas,
  Usque favens peregrinitati?

Atqui vetustis temporibus suos
Et fovit Hellas, et Latium suos;
  Quæ pravitas nos mentis unos,
  Ne faciamus idem, coërcet?

Nihil

Nihil daturum me auribus hîc tuis
Velim arbitreris; sim licet et fide
Pridem tibi, et communitate
Sanguinis et patriæ alligatus:

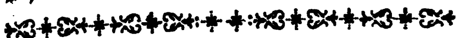
Nil ista sed me commoveant tamen,
Aurate, palpo percutere inscium,
Ut laudibus te ornare pergam,
Ni tua me prope singularis

Virtus moveret. Nil faciles tibi
Musæ negarunt: seu libeat fide
Sacrare Græcâ, seu Latinâ
Nobilium inclyta facta regum.

Hac arte quondam quas sibi copias
Dirces alumnus, quod peperit decus
Contrà, tuos mercede justa
Quisnam hodie decorat labores?

Præjudicatæ quod nisi nos premat
Auctoritatis pondus, erit nihil,
Cur non, metu plane remoto,
Cedere te inficiemur illi.

Sed nempe virtus temporibus jacet
Depressa nostris: hinc fit, ut unici
Virtutis altores poëtæ
Clade etiam simili premantur.

IN DISCESSU DANIELIS SCHLEICHERI FILII LONGE DULCISSIMI.

Descende cœlo, et jam mihi lugubres
Regina dicta Calliope modos,
Quibus furentem, eheu! sub imis
Visceribus retegam dolorem.

Dic, diva, carmen, quale per herbidi
Ripas Caystri, candidulum caput
Trajectus immiti sagitta
Voce canit moriente cycnus:

Aut qualia olim conjuge Thracius
Rapta sacerdos dixerat, ad sonum
Quorum et feræ immanes quierunt,
Et rabidi posuere venti.

Ah! unde questus incipiam meos?
Quæ prima se vox pectore proferet,
Iterque laxabit querelis?
Nam meus hinc DANIEL recedit.

Nunquamne posthac, O! juvenum decus,
Quotquot jugales dum citat aureos,
Terramque collustrat jacentem,
Ignivomo videt ore Phœbus:

Nunquamne posthac conspiciam tuos,
SCHLEICHERE, vultus? cur igitur moror,
Nec tristis invisæque vitæ
Fila ferox inimica rumpo?

Jam jam valete o! gaudia, et o! joci,
Et quicquid antehac dulce fuit mihi:
Venite jam fletus perennes,
Perpetuique venite planctus.

Innixa ramis Daulias ut novis,
Cui cautus auceps, furtifica manu
Pullos tenellos involavit,
Mœsta sedet, geminatque questus;

Et se doloris vulnere conficit;
Sic ipse postquam desiero tui
Aspectu amato atque expetito
Posse animum exsatiare vultûs,

Eheu! quibus tunc fluctibus opprimar!
Quantas dolorum perpetiar faces!
Quàm sæpe, te ut spectare possim,
Morte mea cupiam pacisci!

Lenito crebris hæc mala literis,
O! nate, saltem ne ve animo patrem
Depone, qui, dum vivet, unum
Pectore te retinebit arcto.

AD CLAUDIUM VOESIUM.

Claudi, integello pectore amabilis,
Qui mente solus disjicis a mea
  Acerba curarum, benignis
  Vocibus, alloquioque dulci;

Non sic timenda est, in Libyæ jugis
Quæ, matre rupta, vipera nascitur;
  Non scorpii cauda minaces,
  Non geniti sub aquis chelydri:

Non herba tetro noxia gramine,
Quamcunque tellus Thessalis educat;
  Non illa, quam stillante rictu
  Spuma canis genuit triformis;

Dira ut latentis tela Calumniæ,
Quam Dite Tellus sustulit ex patre,
  Nefariam, insontesque fictis
  Criminibus premere efficacem.

Hæc conglobatis suspicionibus
Beli nepotem perdidit: hæc malo
  Adegit ad potum cicutæ
  Innocuum sophiæ parentem,

Dum Phœbus Indos exoriens novo
Afflabit igni, Beticolas cadens,
Non ulla Thesidæ modesti
Secla pudicitiam tacebunt.

Aggressa blandis hunc sua fraudibus
Noverca pellax, quid juvenum decus,
Labentis istud ver juventæ
Perdis, ait, teneramque florem?

Cur editorum per juga montium,
Antris latentes persequeris feras?
Tibi absque telis, retibusque
Præda domi melior parata est.

Accede, neu te pœniteat mei
Fructus pudoris carpere primulos:
Non me ore natura indecoro
Protulit, immeritam ve amari.

Quid vana legum vincula te movent?
Natura nullos concubitus vetat,
Sed compedes vanissima istas
Cura hominum sibi fabricata est.

Nil ille motus. desine vocibus
Tentare mentem spurcidicis meam,
O! spurca, et in tauros furenti
Progenies genitrice digna.

Hæc fatus in tesqua, et nemorum abditos
Abit recessus, gesa manu rotans:
Vadentem odora et vis sagacium
Anteit, et sequitur Laconum.

Quid innocenti sed juveni tamen
Servasse tanto a crimine profuit
Mentem, si apud patrem reversum
Impia plus potuit noverca?

Cujus querelis ille adeo integer
Per vota patris filius occidit,
Cautes et eliso marinas
Imbuit emoriens cerebro.

Nec me venenis non petiit suis
Illa ipsa mendax anguipedum soror,
Mendaciorum procreatrix,
Perpetua et scelerum architecta:

Sed dexter illi me eripuit Deus,
Umbone tanquam me triplici tegens:
Cujus memor, nunquam canoris
Versibus hunc celebrare mittam.

AD PETRUM RONSARDUM GALLICORUM POETARUM FACILE PRINCIPEM.

Ronsarde Aonii pectinis arbiter,
Qui princeps resonum sollicitas ebur,
Ventorumque minas, et celeres potens
Lapsus sistere fluminum,

Quando te reducem Vindocino ex agro
Cernemus, veterum turba sodalium?
Quis te, quis niveo vellere conditus
Nobis restituet dies?

Qui desiderio perpete nunc tui,
Heu quæ non facimus vota? quibus sacros
Postes muneribus cingere parcimus?
Quas non concipimus preces?

O! saltem interea, quicquid agis, memor
Nostri vive; ita te curribus aureis
Rumor per liquidum gemmeus aëra,
Spectandum populis vehat.

AD NICOLAUM DENISOTUM
Comitem Alsinoum.

Bacchus poëtas et facit, et fovet;
Bacchus poëtarum ingenia excitat:
Bacchus novem præstat puellis,
Et melior, potiorque Phœbo est.

Ter terna quisquis pocula sumserit
Dulcis Falerni, sentiet hic sibi
Calere divino furore,
Carmina ad ejicienda, mentem.

Sic lætus olim vixit Anacreon
Cinctus virenti tempora pampino;
Sic Ennius semper madenti
Gutture carmina funditabat.

Algentis at quos potus aquæ juvat;
Frigent eorum carmina, nec ferunt
Ætatem. Ades, mecumque plenis
Hîc cyathis, Nicolae, certa.

Miranda seris carmina posteris
Uterque loto gutture concinet.
O! dulce tormentum, o! gravatis
Certa quies animis Lyæe!

Quænam, imperiti, pocula quærimus
Vocalis undæ? quod bifidi duplex
Montis cacumen somniamus?
Quam petimus, fatui, Hippocrenen?

Hæc Hippocrene est: unicus hic liquor
Vates stupendos efficere evalet.
En, par pari gratus repende:
Hoc ego te cyatho saluto.

AD ANTONIUM MONTECATINUM.

Tandem querelis pone modum tuis,
Et fata mœstis invida vocibus
Clamare, crudelesque divos
Cum gemitu lacrymisque parce.

Numquid Lycæi juverit avios
Lustrasse saltus, fontibus ac sitim
Ex vulgo inaccessis levasse,
Ingenioque adiisse Divos?

Si mentis istud præsidium tuæ
Perrumpit, et sese intus agit dolor,
Imisque fervens in medullis,
Te quasi perdomito triumphat?

Magnam doloris fata quidem tibi
Causam obtulerunt, quæ tibi cognitum,
  Longoque carum usu sodalem
  Hannibalem ante diem abstulerunt.

Qui quanquam avitis sat titulis domi
Forisque clarus, non tamen id sibi
  Satis fore ornando putavit,
  Ni proprios etiam ipse honores,

Labore magno, quæreret impiger,
Comamque lauro duplice necteret,
  Et qua ferox Gradivus, et qua
  Pulcher Apollo suos coronat.

Heu quis Deorum mentibus addidit
Famæ illam honestis immodicam sitim?
  Quàm sæpe multis illa tristem
  Funeris acceleravit horam.

Sed, quorsum inanes jam querimoniæ?
Ille ipse, quem urges questibus, Hannibal
  Felix, et insertus Deorum
  Concilio, mala nostra ridet.

FINIS.

JOANNIS SECUNDI

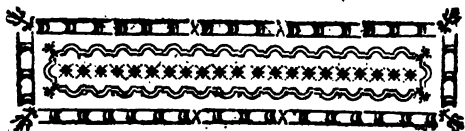
HAGIENSIS

JUVENILIA.

LUGDUNI BATAVORUM.

M DCC LVII.

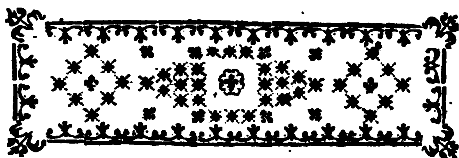
LECTORI BENEVOLO.

Inter ætatis suæ Poëtas, qui multi ubique et docti fuerunt, tam celebre nomen sibi comparavit Joannes Secundus ut principem locum obtinuisse videatur. Hinc in præstantissimorum sæculi XVI. Poëtarum numerum à viris literatis relatus est. Eam enim in carminibus Elegantiam, eam argutiam, et facilitatem habet, ut cum quovis veterum certare possit. Recentiores certe omnes longo post se intervallo reliquit, in Elegiis lenis et perſpicuus, in amoribus festivus et lepidus, in Epigrammatibus argutus et facetus, in Lyricis sublimis et numerosus. Quid ab eo non ſperari poterat qui, qua ætate, vix latine etiam eruditiores loquuntur, ea reliquit quæ tanto opere omnibus probantur;

præsertim cum juris interim studio a patre operam dare coactus, magnam in eo temporis partem collocavit. Omitto quod variis peregrinationibus distractus, Belgium, Galliam, Italiam & Hispaniam peragravit. Natus Hagæ-comitis anno 1511. immatura morte ereptus est anno 1536. ætatis suæ 25.

Selecta ex Secundo carmina, Bezæ & Mureti Juvenilibus, adjungimus; quæ cum eodem sale et lepore condita sint, eodem quoque nomine hic inscribuntur. Liceat & hic præfigere de Secundo, Theodori Bezæ Judicium.

Excelsum seu condit opus, magnique Maronis
Luminibus officere studet:
Sive leves elegos, alternaque carmina raptus
Nasonis impetu canit:
Sive lyram variis sic aptat cantibus, ut se
Victum erubescat Pindarus:
Sive jocos, blandosque sales Epigrammate miscet,
Clara invidente Bilbili:
Unus quatuor hæc sic præstitit ille Secundus,
Secundus ut sit nemini.

JOAN. SECUNDI JUVENILIA.

BASIORUM LIBELLUS.

BASIUM I.

Cum Venus Ascanium super alta Cythera tulisset,
Sopitum teneris imposuit violis;
Albarum nimbos circumfuditque rosarum,
Et totum liquido sparsit odore locum.
Mox veteres animo revocavit Adonidis ignes,
Notus et irrepsit ima per ossa calor.
O ! quoties voluit circumdare colla nepotis !
O ! quoties talis, dixit, Adonis erat !
Sed placidam pueri metuens turbare quietem,
Fixit vicinis basia mille rosis.
Ecce calent illæ, cupidæque per ora Diones
Aura, susurranti flamine, lenta subit.

Quotque rosas tetigit, tot basia nata repente
  Gaudia reddebant multiplicata deæ.
At Cytherea, natans niveis per nubila cycnis,
  Ingentis terræ cœpit obire globum.
Triptolemique modo, fœcundis oscula glebis
  Sparsit, et ignotos ter dedit ore sonos.
Inde seges felix nata est mortalibus agris:
  Inde medela meis unica nata malis.
Salvete æternum, miseræ moderamina flammæ,
  Humida de gelidis basia nata rosis.
En ego sum, vestri quo vate canentur honores,
  Nota Medusæi dum juga montis erunt,
Et memor Æneadum stirpisque disertus amatæ,
  Mollia Romulidum verba loquetur Amor.

BASIUM II.

Vicina quantum vitis lascivit in ulmo,
  Et tortiles per ilicem
Brachia proceram stringunt immensa corymbi,
  Tantum, Neæra, si queas
In mea nexilibus proserpere colla lacertis,
  Tali Neæra si queam
Candida perpetuùm nexu tua colla ligare,
  Jungens perenne basium;

Tunc

Tunc me nec Cereris, nec amici cura Lyæi,
  Soporis aut amabilis,
Vita, tuo de purpureo divelleret ore;
  Sed mutuis in osculis
Defectos, ratis una duos portaret amantes
  Ad pallidam Ditis domum.
Mox per odoratos campos, et perpetuum ver
  Produceremur in loca,
Semper ubi, antiquis in amoribus, Heroinæ
  Heroas inter nobiles
Aut ducunt choreas, alternave carmina lætæ
  In valle cantant myrtea.
Quâ violisque, rosisque, et flavicomis narcissis
  Umbraculis trementibus,
Illudit lauri nemus, et crepitante susurro
  Tepidi suavè sibilant
Æternùm Zephyri; nec vomere saucia tellus,
  Fœcunda solvit ubera.
Turba beatorum nobis assurgeret omnis:
  Inque herbidis sedilibus,
Inter Mœonidas prima nos sede locarent:
  Nec ulla amatricum Jovis
Prærepto cedens indignaretur honore,
  Nec nata Tyndaris Jove.

K

BASIUM III.

Da mihi suaviolum, dicebam, blanda puella.
  Libasti labris mox mea labra tuis.
Inde, velut presso qui territus angue resultat,
  Ora repente meo vellis ab ore procul.
Non hoc suaviolum dare, lux mea, sed dare tantum
  Est desiderium flebile suavioli.

BASIUM IV.

Non dat basia, dat Neæra nectar,
Dat rores animæ suaveolentes,
Dat nardumque, thymumque, cynnamumque,
Et mel, quale jugis legunt Hymetti,
Aut in Cecropiis apes rosetis,
Atque hinc virgineis et inde ceris
Septum vimineo tegunt quasillo:
Quæ si multa mihi voranda dentur,
Immortalis in iis repente fiam,
Magnorumque epulis fruar deorum.
Sed tu munere parce, parce tali,
Aut mecum dea fac Neæra fias:

Non mensas sine te volo deorum,
Non, si me rutilis præesse regnis
Excluso Jove, dii deæque cogant.

BASIUM V.

Dum me mollibus hinc et hinc lacertis
Astrictum premis, imminensque toto
Collo, pectore, lubricoque vultu,
Dependes humeris, Neæra, nostris:
Componensque meis labella labris,
Et morsu petis, et gemis remorsa,
Et linguam tremulam hinc et inde vibras,
Et linguam querulam hinc et inde sugis,
Aspirans animæ suavis auram
Mollem, dulcisonam, humidam, meæque
Altricem miseræ Neæra vitæ:
Hauriens animam meam caducam,
Flagrantem, nimio vapore coctam,
Coctam pectoris impotentis æstu,
Eludisque meas Neæra flammas,
Flabro pectoris haurientis æstum
O! jucunda mei caloris aura:
Tunc dico, deus est Amor deorum,
Et nullus deus est Amore major:

Si quisquam tamen est Amore major,
Tu tu sola mihi es, Neæra, major.

BASIUM VI.

De meliore nota bis basia mille paciscens,
  Basia mille dedi, basia mille tuli.
Explesti numerum, fateor, jucunda Neæra,
  Expleri numero sed nequit ullus amor.
Quis laudet Cererem numeratis surgere aristis?
  Gramen in irrigua quis numeravit humo?
Quis tibi Bacche tulit pro centum vota racemis?
  Agricolamve deum mille poposcit apes?
Cum pius irrorat sitientes Jupiter agros,
  Deciduæ guttas non numeramus aquæ.
Sic quoque cum ventis concussus inhorruit aër,
  Sumsit et irata Jupiter arma manu,
Grandine confusa terras et cærula pulsat,
  Securus sternat quot sata, quotve locis.
Seu bona, seu mala sunt, veniunt uberrima cœlo;
  Majestas domui convenit illa Jovis.
Tu quoque cum dea sis, diva formosior illa,
  Concha per æquoreum quam vaga ducit iter;
Basia cur numero, cœlestia dona, coërces?
  Nec numeras gemitus, dura puella, meos?

Nec lacrymas numeras, quæ per faciemq; sinumque
Duxerunt rivos semper euntis aquæ?
Si numeras lacrymas, numeres licet oscula; sed si
Non numeras lacrymas, oscula ne numeres.
Et mihi da, miseri solatia vana doloris,
Innumera innumeris basia pro lacrymis.

BASIUM VII.

Centum basia centies,
Centum basia millies,
Mille basia millies,
Et tot millia millies,
Quot guttæ Siculo mari,
Quot sunt sidera cœlo,
Istis purpureis genis,
Istis turgidulis labris,
Ocellisque loquaculis,
Ferrem continuo impetu,
O! formosa Neæra:
Sed dum totus inhæreo
Conchatim roseis genis,
Conchatim rutilis labris,
Ocellisque loquaculis;
Non datur tua cernere
Labra, non roseas genas,

Ocellosque loquaculos,
Molles nec mihi risus:
Qui, velut nigra discutit
Cœlo nubila Cynthius,
Pacatumque per æthera
Gemmatis in equis micat,
Flavo lucidus orbe,
Sic nutu eminus aureo
Et meis lacrymas genis,
Et curas animo meo,
Et suspiria pellunt.
Heu! quæ sunt oculis meis
Nata prœlia cum labris?
Ergo ego mihi vel Jovem
Rivalem potero pati?
Rivales oculi mei
Non ferunt mea labra.

****

BASIUM VIII.

Quis te furor, Neæra,
Inepta, quis jubebat
Sic involare nostram,
Sic vellicare linguam,
Ferociente morsu?
An, quas tot unus abs te

Pectus per omne gesto
Penetrabiles sagittas,
Parum videntur? istis
Nil dentibus protervis,
Exerceas nefandum.
Membrum nefas in illud,
Quo sæpe sole primo,
Quo sæpe sole sero,
Quo per diesque longas,
Noctesque amarulentas,
Laudes tuas canebam.
Hæc est, iniqua, nescis?
Hæc illa lingua nostra est,
Quæ tortiles capillos,
Quæ pœtulos ocellos,
Quæ lacteas papillas,
Quæ colla mollicella
Venustulæ Neæræ,
Molli per astra versu,
Ultra Jovis calores,
Cœlo invidente, vexit:
Quæ te meam salutem,
Quæ te meamque vitam,
Animæ meæque florem,
Et te meos amores,
Et te meos lepores,
Et te meam Dionen,

Et te meam columbam,
Albamque turturillam,
Venere invidente, dixit.
An vero, an est id ipsum
Quod te juvat superba,
Inferre vulnus illi,
Quam læsione nulla,
Formosa, posse nosti
Ira tumere tanta?
Quin semper hos ocellos,
Quin semper hæc labella,
Et, qui sibi salaces
Malum dedêre dentes,
Inter suos cruores
Balbutiens recantet?
O! vis superba formæ.

BASIUM IX.

Non semper udum da mihi basium,
Nec juncta blandis sibila risibus,
Nec semper in meum recumbe
Implicitum moribunda collum.

Mensura rebus est sua dulcibus:
Ut quodque mentes suavius afficit,

Fastidium

Fastidium sic triste secum
Limite proximiore ducit.

Cum te rogabo ter tria basia,
Tu deme septem, nec nisi da duo,
Utrumque nec longum nec udum;
Qualia teligero Diana

Dat casta fratri, qualia dat patri
Experta nullos nata Cupidines:
Mox e meis lasciva ocellis
Curre procul natitante planta.

Et te remotis in penetralibus,
Et te latebris abditam in intimis
Sequar latebras usque in imas;
In penetrale sequar repostum;

Prædamque victor fervidus in meam
Utrinque heriles injiciens manus,
Raptabo, ut imbellem columbam
Unguibus accipiter recurvis.

Tu deprecantes victa dabis manus,
Hærensque totis pendula brachiis,
Placare me septem jocosis
Basiolis cupies inepta.

Errabis: illud crimen ut eluam,
Septena jungam basia septies,

L

Atque hoc catenatis lacertis
Impediam, fugitiva, collum:

Dum persolutis omnibus osculis,
Jurabis omnes per veneres tuas,
Te sæpius pœnas easdem
Crimine velle pari subire.

BASIUM X.

Non sunt certa meam moveant quæ basia mentem,
Uda labris udis conseris, uda juvant:
Nec sua basiolis non est quoque gratia siccis,
Fluxit ab his tepidus sæpe sub ossa vapor.
Dulce quoque est oculis nutantibus oscula ferre,
Auctoresque sui demeruisse mali:
Sive genis totis, totive incumbere collo,
Seu niveis humeris, seu sinui niveo:
Et totas livore genas, collumque notare,
Candidulosque humeros, candidulumq; sinum:
Seu labris querulis titubantem sugere linguam,
Et miscere duas juncta per ora animas,
Inque peregrinum diffundere corpus utramque,
Languet in extremo cum moribundus amor.
Me breve, me longum capiet, laxumq; tenaxque,
Seu mihi das, seu do, lux, tibi basiolum.

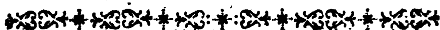
Qualia sed sumes, nunquam mihi talia redde:
Diversis varium ludat uterque modis.
At quem deficiet varianda figura priorem,
Legem submissis audiat hanc oculis,
Ut, quot utrinque priùs data sint, tot basia solus
Dulcia victori det, totidemque modis.

BASIUM XI.

Basia lauta nimis quidam me jungere dicunt,
Qualia rugosi non didicère patres.
Ergo, ego cum cupidis stringo tua colla lacertis,
Lux mea, basiolis immoriorque tuis,
Anxius exquiram quid de me quisque loquatur?
Ipse quis, aut ubi sim, vix meminisse vacat.
Audiit, & risit formosa Neæra, meumque
Hinc collum nivea cinxit et inde manu,
Basiolumque dedit, quo non lascivius unquam
Inseruit Marti Cypria blanda suo.
Et, quid, ait, metuis turbæ decréta severæ
Causa meo tantum competit ista foro.

BASIUM XII.

Quid vultus removetis hinc pudicos,
Matronæque, puellulæque castæ?
Non hîc furta deûm jocosa canto,
Monstrosasve libidinum figuras,
Nulla hîc carmina mentulata, nulla
Quæ non discipulos ad integellos,
Hirsutus legat in schola magister.
Inermes cano basiationes,
Castus Aonii chori sacerdos:
Sed vultus adhibent modo huc protervos
Matronæque, puellulæque cunctæ,
Ignaræ quia fortè mentulatum
Verbum diximus, evolante voce.
Ite hinc, ite procul, molesta turba,
Matronæque, puellulæque turpes:
Quanto castior est Neæra nostra,
Quæ certe sine mentula libellum
Mavult, quam sine mentula poëtam!

BASIUM XIII.

Languidus e dulci certamine, vita, jacebam
  Exanimis, fusa per tua colla manu.
Omnis in arenti consumptus spiritus ore,
  Flamine non poterat cor recreare novo.
Jam Styx ante oculos, et regna carentia sole,
  Luridaque annosi cymba Carontis erat:
Cum tu suaviolum educens pulmonis ab imo,
  Afflasti siccis irriguum labiis:
Suaviolum Stygiá quod me de valle reduxit,
  Et jussit vacua currere nave senem.
Erravi, vacua non remigat ille carina,
  Flebilis ad Manes jam natat umbra mea.
Pars animæ, mea vita, tuæ hoc in corpore vivit,
  Et dilapsuros sustinet articulos;
Quæ tamen, impatiens, in pristina jura reverti
  Sæpe per arcanas nititur ægra vias;
Ac nisi dilecta per te foveatur ab aura,
  Jam collabentes deserit articulos.
Ergo, age, labra meis innecte tenacia labris,
  Assidueque duos spiritus unus alat:
Donec, inexpleti post tædia sera furoris,
  Unica de gemino corpore vita fluet.

BASIUM XIV.

Quid profers mihi flammeum labellum ?
Non te, non volo basiare, dura
Duro marmore durior Neæra;
Tanti istas ego ut osculationes
Imbelles faciam, superba, vestras,
Ut, nervo toties rigens supino,
Pertundam tunicas meas, tuasque,
Et desiderio furens inani,
Tabescam miser, æstuante vena ?
Quo fugis ? remane, nec hos ocellos,
Nec nega mihi flammeum labellum.
Te jam, te volo basiare, mollis,
Molli mollior anseris medulla.

BASIUM XV.

Adducto puer Idalius post tempora nervo,
  Stabat in exitium, pulchra Neæra, tuum:
Cum frontem, sparsosque videns in fronte capillos,
  Luminaque argutis irrequieta notis,
Flammeolasque genas, et dignas matre papillas,
  Jecit ab ambigua tela remissa manu:

Inque tuas cursu effusus pueriliter ulnas,
Mille tibi fixit basia, mille modis,
Quæ succos tibi myrteolos, Cypriosque liquores
Pectoris afflarunt usque sub ima tui,
Juravitque deos omnes, Veneremque parentem,
Nil tibi post unquam velle movere mali.
Et miremur adhuc cur tam tua basia fragrent?
Duraque cur miti semper amore vaces?

BASIUM XVI.

Latonæ niveo sidere blandior,
Et stella Veneris pulchrior aurea,
Da mî basia centum,
Da tot basia, quot dedit
Vati multivolo Lesbia, quod tulit:
Quot blandæ Veneres, quotque Cupidines
Et labella pererrant,
Et genas roseas tuas:
Quot vitas oculis, quotque neces geris,
Quot spes, quotque metus, quotque perennibus
Mista gaudia curis,
Et suspiria amantium:
Da, quam multa meo spicula pectori
Insevit volucris dira manus dei:
Et quam multa pharetra

Conservavit in aurea.
Adde et blanditias, verbaque publica,
Et cum suavicrepis murmura sibilis,
Risu non sine grato,
Gratis non sine morsibus:
Quales Chaoniæ garrula motibus
Alternant tremulis rostra columbulæ,
Cum se dura remittit
Primis bruma Favoniis;
Incumbensque meis, mentis inops, genis,
Huc, illuc, oculos volve natatileis,
Exſanguemque lacertis
Dic te sustineam meis.
Stringam nexilibus te te ego brachiis,
Frigentem calido pectore comprimam,
Et vitam tibi longi
Reddam afflamine basii:
Donec succiduum me quoque spiritus
Istis roscidulis linquet in osculis,
Labentemque lacertis,
Dicam, collige me tuis.
Stringes nexilibus me, mea, brachiis,
Mulcebis tepido pectore frigidum,
Et vitam mihi longi af-
Flabis rore suavii.
Sic ævi, mea lux, tempora floridi
Carpamus simul; en jam miserabiles

Curas ægra senectus
Et morbos trahet, et necem.

BASIUM XVII.

Qualem purpureo diffundit mane colorem
Quæ rosa nocturnis roribus immaduit:
Matutina rubent dominæ sic oscula nostræ,
Basiolis longa nocte rigata meis:
Quæ circum facies niveo candore coronat,
Virginis ut violam cum tenet alba manus.
Tale novum seris cerasum sub floribus ardet,
Aestatemque et ver cum simul arbor habet.
Me miserum, quare cum flagrantissima jungis
Oscula, de thalamo cogor abire tuo?
O! saltem, labris serva hunc formosa ruborem,
Dum tibi me referet noctis opaca quies.
Si tamen interea cujusquam basia carpent,
Illa meis fiant pallidiora genis.

BASIUM XVIII.

Cum labra nostræ cerneret puellæ,
Inclusa circo candidæ figuræ,
Ut si quis ornet arte curiosa
Corallinis eburna signa baccis,
Flevisse fertur Cypris, et gemendo
Lascivientes convocasse Amores,
Et, quid juvat, dixisse, purpuratis
Vicisse in Ida Palladem labellis,
Et pronubam magni Jovis sororem,
Sub arbitro pastore ? cum Neæra
Hæc antecellat arbitro poëta ?
At vos furentes ite in hunc poëtam,
Et dira plenis tela de pharetris
In illius medullulas tenellas,
Pectusque per, jecurque per jocosum,
Distringite acres perstrepente cornu.
At illa nullo pertepescat igne,
Sed tacta pectus plumbea sagitta,
Torpescat imas congelata venas.
Evenit : imis uror in medullis,
Et torrido jecur liquescit igne :
Tu fulta pectus asperis pruinis
Et caute, quales aut maris Sicani

Aut Adriæ unda tundit æstuosa,
Secura ludis impotentem amantem
Ingrata: propter ista labra rubra
Laudata plector. Heu, misella nescis
Cur oderis: nec ira quid deorum
Effrena possit? et furor Diones.
Duros remitte, mollicella, fastus:
Istoque dignos ore sume mores:
Et quæ meorum causa sunt dolorum,
Mellita labris necte labra nostris:
Haurire possis ut mei pusillum
Præcordiis ex intimis veneni,
Et mutuis languere victa flammis.
At nec deos, nec tu time Dionen:
Formosa divis imperat puella.

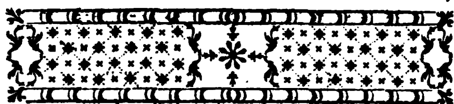

BASIUM XIX.

Mellilegæ volucres, quid adhuc thyma cana, rosasq;,
Et rorem vernæ nectareum violæ
Lingitis, aut florem late spirantis anethi?
Omnes ad dominæ labra venite meæ.
Illa rosas spirant omnes, thymaque omnia sola,
Et succum vernæ nectareum violæ:
Inde procul dulces auræ funduntur anethi,
Narcissi veris illa madent lacrymis,

Œbaliique madent juvenis fragrante cruore,
  Qualis uterque liquor, cum cecidisset, erat,
Nectareque ætherio medicatus, et aëre puro,
  Impleret fœtu versicolore solum.
Sed me, jure meo libantem mellea labra,
  Ingratæ socium ne prohibete favis.
Non etiam totas avidæ distendite cellas,
  Arescant dominæ ne semel ora meæ,
Basiaque impressans siccis sitientia labris;
  Garrulus indicii triste feram precium.
Heu, non et stimulis compungite molle labellum:
  Ex oculis stimulos vibrat et illa pares.
Credite, non ullum patietur vulnus inultum;
  Leniter innocuæ mella legatis apes.

JOAN. SECUNDI

JUVENILIA.

ELEGIARUM LIBELLUS.

ELEGIA I.

Pierides alius dira inter bella cruentet,
  Vulneraque ingeminet sæva, necesque virûm,
Cujus bis fuso madefiant sanguine versus:
  Hei mihi, plus satis est quam cecidisse semel.
Nos puerum sancta volucrem cum matre canamus,
  Spargentem tenera tela proterva manu:
Sic ergo, sic fanti radiantibus adstitit alis,
  Cum face, cum cornu, cum jaculisque puer.
Fallor an ardentes acuebat cote sagittas?
  Anxius in vultu jam mihi pallor erat.
Parce tuum, dixi, ferro terrere poëtam,
  Castra parat dudum qui tua sponte sequi.
Imperiumque potens, et regna patentia late,
  Quæ te spumigena cum Genitrice colunt,

Carmine vocali patrias resonare per urbes
  Aggreditur: tuus est, lædere parce tuum.
Ille nihil motus, lunato fervidus arcu,
  Accipe quæ (dixit) multa diuque canas,
Et non ignotæ celebra nunc robora dextræ,
  Formaque quid valeat disce decentis Heræ.
Vix ea personuit, sonuit simul arcus, et na
  Cum jaculo in venas sensimus isse Deum.

✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻✻

ELEGIA II.

Cum nova nascenti nerent mihi fata sorores,
  Ducentes fusis stamina tortilibus,
Aureolis puer allapsus Cythereïus alis
  Dixit, in hoc puero sint mea jura mihi:
Fata canam vates, sacris absistite curis,
  Arbitrio vivat deficiatque meo.
Nec mora, procumbens sinuosum curvus in arcum,
  Si parere negent, spicula dura parat.
Parent, et puerum divæ venerantur, at ille
  Demulcens tenera stamina dira manu,
Risit, et Alcides specta hæc, fortissime, dixit,
  Et pudor antiquæ cedat ab ore notæ:
Verba deinde levi recinebat blæsa susurro,
  Qualis in arboreis sibilat aura comis:
Non equidem audivi, nutrix audisse putatur,

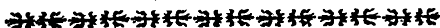
Et longum gelido diriguisse metu:
Parve, sub ignoti lumen spirabile cœli
Edite, cura Deûm, nostráque cura, puer,
Parve puer, nostris mox sudature sub armis,
Hæc præcepta meæ suscipe militiæ.
Cum tibi vernantes ætas exsurget in annos,
Curre lubens dominæ mite sub imperium.
Hæc tibi continget, thalamis quæ digna Deorum,
Divûm te nitidis anteferet thalamis:
Quæ tibi postponet quicquid legit India rubro
Gurgite, felici gramine quicquid Arabs:
Quæque tibi gemmis, et regum carior auro,
Ingenio vivax surget in astra tuo,
Castalioque tibi promens argentea fonte
Pocula, formosa porriget ipsa manu.
Illius e claris me sæpe stupebis ocellis,
Vibrantem occultas in tua corda faces,
Spicula stringentem tacito lethalia nervo,
Ut venit ignota fulminis ira via.
Parve quid, heu, lacrymis infantia lumina turgent?
Et concussa tremens horror in ora venit?
Tempus in hæc aliud, puer, o! dulcissime, differ,
Cum tibi tot caussæ, cur lacrymeris, erunt,
Quotve sub arboribus, primis aquilonibus anni,
Flavet deciduis tristis ager foliis:
Quotve per excultos hortos, in vere rubenti,
Decussis zephyro floribus albet humus.

Sed tam nil durum, quod non tolerantia vincat,
Et magnum afflictis mentibus ingenium.
Victa soporatum dabit in tua brachia collum,
Collaque languenti cinget amata manu,
Osculaque, et quicquid superest post oscula dulce
Noctibus in longis continuabit amans.
Ergo jucundo patiens insiste labori,
Nec malus in portu desere nauta ratem,
Vulnificisque emissum oculis haurire venenum,
Alternasque oculis disce movere faces.
Disce gradum mediis suspensum ferre tenebris,
Et per dilectas ire, redire vias:
Et rigidos cithara postes mollire per umbram,
Sertaque cantatis addere cardinibus,
Dum nocturna tibi demulserit aura calorem,
Et matutinæ collacrhymentur aves.
Disce levi varias nutu conferre loquelas,
Disce verecunda voce diserta loqui:
Qualia me docuit, per me tamen ante peritus
Naso, Tomitana non tumulandus humo:
Quem mihi rectorem lascivos mater ad annos
Legerat effrenæ conscia nequitiæ.
Ille quidem famam Pelignis auxit amando,
Tu quoque cum Belgis non inhonorus eris;
Nec te longa premet caligo mortis opacæ,
Nec teget obscuro te vetus urna loco.
Quæ fax ante tuis stridebit inusta medullis,
Hæc

Hæc faciam cineres luceat ante tuos:
Tu modo semper ama, nec te tædebit amorum,
Dulcius his nostri nil habet aula Jovis.
Sæpe quidem infensus nostris fuit ille sagittis,
Et, memini, nuper dira minatus erat,
Arcumque, et pharetram fregisset, at optima mater
Nostra sub arbustis condidit arma Paphi:
Mox tamen ille ferox ter mille per oscula supplex
Oravit de me vulnus habere novum.
Quid Tyrius sine amore torus? quid mensa Falerno
Uda? quid auratis nixa domus trabibus?
Quid juvat Assyriis in odoribus elanguentem
Seu sopor ad citharas, seu leve murmur aquæ?
Omnia nil sine amore juvant, sed amore secundo
Et sopor in dura blandus humo trahitur.
Omnis et Assyrium tellus aspirat amomum,
Et vincunt humiles tecta superba casæ.
Nil tibi sit terræ tractus aut dicere cœli;
Tethyos aut tumidas rauca sonantis aquas:
Quidve per occasum, quid signent astra per ortum;
Quæque, tenent medium, summa vel ima, locum;
Neu cantare tui victricia Cæsaris arma,
Progenies matris sit licet ille meæ:
Sed faciles elegos lento deducere versu;
Qui valeant nostram vincere mollitiem.
Tunc ego te croceis evectum ad sidera pennis
Parnassi sistam culmine conspicuum,

M

Quem tibi si Pæan, simul et sua serta negabit,
  Monte Cytheriaco myrtea serta geres.
Hæc ter Amor cecinit, Parcæ assensere canenti.
  At Venus excelso risit ab Idalio:
Et natum miti venientem fovit in umbra,
  Quaque odor è nardo, quaque odor è casia;
Eque rosa Zephyri vitales imbuit auras
  Gramen, et irriguas palpitat inter aquas.

ELEGIA III.

Siquis erit juvenum, dominæ qui turpe putabit
  Vincula in ingenuo pectore serva pati,
Ille quidem certe quid sit Venus ignea nescit,
  Et nondum veris incaluit facibus:
Illius obriguit glaciali frigore pectus,
  Qui tam dulce pati servitium renuit.
Non onerosa mihi, non est formosa pudori,
  Formosas dominas Jupiter ipse tulit.
Eheu, quam mea me cœca face Julia torret!
  Non sic assiduis ignibus Aetna calet:
Nec tanto venas consumitur aridus æstu
  Mole sub Aetnæa conditus Enceladus:
Sic agitur primo juvenis furibundus in igne,
  Cui jecur ignoto læsit Amor jaculo.
Nos tamen hanc lentè, cum sit formosa, feramus,

Et demus victas vincla sub arcta manus.
Scilicet est aliquid specioso carcere claudi,
Et juvat aurata compede posse premi.
Illa mihi leges victrix præscribat, et in me
Regia formosis sceptra gerat manibus.
Illius imperio ventos patiemur et imbres,
Ibimus et solas nocte silente vias:
Nec grave frigus erit, nec Solstitium, licet in me
Fervidus ingeminet sidera sicca puer.
Illa volet comitem sibi me quocunque, sequemur
Qua via nulla rotæ pervia, nulla rati.
Illas meas torret, et torreat usque medullas,
Prompta tibi sint hæc spicula, sancte puer.
Nec mihi deficiat calor hic hiemantibus annis,
Nec me cum tenebris obruet atra dies.
Tunc detur tremulis illam manibus complectar,
Er fugientem inter basia fundam animam;
Quæ tunc purpureis labris remorata resistet
Forsan, et incœptum læta redibit iter:
Spernet et Elysias sedes, vallemque beatam,
Præ tam mellitæ basiolis dominæ.

ELEGIA IV.

Maïus alit frondes, Maio sine fronde virenti
 Ire nefas: mos hoc, lux mea, priscus habet.
Ergo, age, certemus: tibi, me sine fronde reperto,
 Munus quod niveum pectus adornet, erit.
Corporis o! felix illa quod sede fruetur,
 Cujus ab aspectu gaudia mille fero.
At tibi lex hæc sit, folii viridantis ut orba,
 Oscula cogaris mox dare pauca mihi;
Oscula quæ possint fugientem sistere vitam,
 Restet ubi nullis spes medicaminibus,
Pallidulamque animam Stygiæ subducere lyntri,
 In non concessas et revocare vias.
Sic ego: depresso sic lux mea retulit ore
 Pauca, sed argutis multa loquens oculis:
Basiaque, et mea quo jurabis basia vinci,
 Accipies aliquid, si modo victor eris.
Dixit, et os avidum roseo mihi molliter ore
 Pressit, et, hoc cape nunc, cetera victor, ait.
Victor ero certè, nec opem Cytheræa negabis,
 Si tua, si nati numina sancta colo.
Tunc ego lascivæ potero contendere viti,
 Quæ se vicinis implicat arboribus.

Nec me hederæ varius superabit in ilice nodus,
Brachia, erunt collo sic mea nexa meæ.
At vos purpurei reges ignoscite victi,
Risus erunt vestræ tunc mihi divitiæ.

ELEGIA V.

Una meas igitur versabit femina curas?
Unaque mî risus, unaque fletus erit?
Una mihi dulces facies moderabitur annos
Quos mihi Persephone non volet esse diu?
Nam seu dura meos illa adversabitur ignes,
Seu facilem sese dat mihi, morte premor.
Nec mihi vita potest duci sub amore sinistro,
Inter mortales nec locus esse Deo.
Sed potius moriar te te, mea vita, tenendo,
Inque tuos humeros funera nostra cadant.
Funera de tereti melius pendentia collo,
Quam si sublimi de trabe nexa forent:
Qualis Anaxaretes fastum puer ultus amarum,
Flebile compressa fauce pependit onus.
Exitus aut sic est, aut sic sperandus amanti:
O! natum tristi sidere quisquis amat!
Sed tamen in melius hæc nomina tristia vertent
Lumina, sidereis quæ mihi pro facibus,

Aspectus læto, torva seu luce, negantque,
  Dantque frui vita, dantque, negantque mori.
Quæso, negate mori, vitam date lumina, quæso:
  Non sum de cujus morte triumphus eat.
Labra columbatim committe coralina labris,
  Nec vacet officio linguave, densve suo.
Et mihi da centum, da mitia basia mille,
  Da super hæc aliquid, lux mea, numen ero.
Nec super hæc aliquid, nec vis dare basia pauca,
  Labra nec humidulis continuare labris.
Notaque nec dentis, nec sunt tibi prælia linguæ,
  Exsuperas Latias et tamen ore nurus.
Quas superas facie, jam jam superabis et arte,
  Dent modo Dî nostris versibus esse fidem.
Nos neque Chaonii vincet lascivia nidi,
  Nec Jovis omnivoli deliciosus amor.
Nam tibi quid prosit faciem corrumpere rugis?
  Hæ venient fronti, nec mora longa, tuæ.
Quidve superciliis oculos onerare nitentes?
  Nec tota nigras spargere fronte comas?
Tempus erit, cariosa specu cum lumina condes,
  Canus et in gelido vertice crinis erit.
Tunc frustra labris pallentibus oscula quæres,
  Atque aliquem obtusis figere luminibus.
Nulla corona tuos ornabit florida postes,
  Cantabit muto limine nullus amans.
Quin potius dum fata sinunt, et nigra sororum

Stamina, verque viret nobile, carpe rosas,
Quæ nisi carpentur, languebunt sponte, cadentque:
Et stabit lapsis spina inhonora rosis.
En tibi qui tecum redolentia munera carpet,
Tecum florentes et parat ire vias.
Sparsa Dionæo viridaria rore teremus,
Visemusque hortos, Flora decora, tuos.
Illic et violas, et purpureos Narcissos
Decerpes teneris molliter unguiculis.
Ipse tibi nectam vario de flore corollas,
Imponamque tuis, Julia, temporibus.
Jamque sub umbrosa recubabis languida myrto,
Et modo me celeri læta sequere pede.
Jamque colorata provolvar lentus in herba,
Et modo te celerem per loca læta sequar.
Interea has flammas mihi si duplicarit eunti
Invidus aurata Cynthius e specula
Tu tu, sola meis jucunda caloribus aura,
Humida de roseis flamina funde labris,
Quæ suscepta mei fornacibus oris anheli
Usque sub ambusti pectoris ima meent,
Restinguantq; rogum, quem nec vaga flumina terræ,
Tota nec exhausti frigeret unda maris.
Lumina cui servas aurum jaculantia purum?
Cui teretes digitos, artificemque pedem?
Fascia lacteolis cui stat distenta papillis?
Cui risus? et cui mollia verba paras?

Cujus dispositus nutritur crinis in usum?
  Oscula felicis cujus erunt domini?
Ilicet ingrato servaveris omnia nautæ,
  Lethæam veteri qui rate verrit aquam.
Hujus ab amplexu venies ad basia Ditis,
  Maxima tergeminæ cura timorque deæ.
In te turba ruent ævi violenta prioris,
  Luminibusque cavis, pallidulisque genis,
Et Paris, et Theseus, et non bene fidus Jason;
  Hæc veniet formæ maxima fama tuæ.
Quare ne tibi sit tanti regalibus umbris
  Posse frui, ut vivus sim tibi vilis ego:
Te juvet in nostris positam languere lacertis,
  Me juvet in gremio, vita, cubare tuo:
Et cum suaviolis animam deponere nostris,
  Eque tuis animam sugere suaviolis:
Sive meam, lux, sive tuam, sed sit tua malim,
  Ipse tuo ut spirem pectore, tuque meo.
Tali vernantem satiemus amore juventam,
  Mors venit æterna cincta caput nebula.
At vos qui juvenes suspiria nostra notatis,
  Et fractos oculos, et sine mente gradum,
Ebria ridentes nullo cum pondere verba,
  Et si quis subito venit in ora color:
Postmodo dicetis, non infeliciter arsit,
  Præmia cum nostri nota laboris erunt.

ELEGIA

ELEGIA VI.

Nunc mihi Praxitelis digiti, nunc Mentoris essent,
  Nunc Lysippeæ, Phidiacæque manus!
Julia namque meo sculpi cupit aurea cælo,
  Nec tantùm in libris nomen habere meis.
Non ego sum, fatoor, cœlestem effingere formam
  Qui valeam, at Dominæ spernere jussa nefas.
Non ego te, mea lux, faciam de marmore duro,
  Illa decet rigidum materies animum:
Quin et cæla tuos formabunt aurea vultus
  Non facit ad molles ferrea lima genas.
Jam jam fama meis major venit artibus, ipsam
  Sculpere mî videor cœlicolam Venerem.
Sed dum te video, et propiùs tua lumina specto,
  Æmula Phœbeis lumina luminibus,
Ferre negant oculi jaculantem spicula vultum,
  Cælaque nota negat languida ferre manus.
Deficit et torpet, nec jam sibi conscius artis
  Ullius est animus; nec memor ipse sui.
Ah! nulli fas est mortali effingere divas:
  Mens cadit, obstupeo, heu! et mihi surripior.

ELEGIA VII.

Insidiose puer, maternis sævior undis,
  Hacne tuus vates fraude petendus eram?
Tu mihi jussisti, numeris levioribus irem,
  Assumpsi faciles ad tua jussa modos:
Materiesque mihi curvato venit ab arcu
  Longa, sub undenos digna venire pedes.
Vix opus incepi, Dominam, puer improbe, tollis,
  Ducis et externas in mea regna manus.
Et nunc ille venit diversa rusticus urbe,
  Prætendens sancti fœdera conjugii;
Scilicet ut diris faciat sponsalia verbis,
  Impediant illi picus, et anguis iter,
Et cornix inimica viis; et limine primo
  Sentiat offensi signa sinistra pedis.
Quæ si non possunt illum terrere, quod opto,
  Accipiat, divi quod monuere, malum.
Subque rota ponat odiosam in pulvere vitam,
  Multaque projecti viscera carpat avis.
Aut mergatur aquis, et monstra natantia pascat:
  Quanta deo pelagi tunc ego dona feram!
Sic nec in amplexus venit, nec in oscula nostræ
  Improbus, et sceleris gaudia nulla feret,
Et juvenes alios violenta sorte monebit

Vatum deliciis non temerare manus.
At tu, sive tuos ignes transmittis in illum
Julia, sive magis te tua fata trahunt,
Infelix nimis, et querulo mihi carmine flenda es,
Cogeris ignoto quæ comes ire viro,
Et te captivis hominum miscere catervis,
Eque brevi verbo ferre perenne malum.
Ah! poteras, lux, ah! poteras jus dicere nobis,
Oreque formoso regia verba loqui,
Inque meo versu sublimia regna tenere,
Prima fidis nostræ gloria, serus honos;
Inque puellarum, quas olim carmine vates
Laudavere pii, nomen habere choro:
Qualis quæ falso Nasoni dicta Corinna est,
Deliaque, et Nemesis, et bene culta comam
Cynthia formapotens, necnon tua, Galle, Lycoris,
Quarum immortalis forma perennè viret.
Digna quoq; hæc facies, quæ carmine longa videret
Secla, nec in cineres omnis abiret, erat,
Ut sciret nostros ætas ventura furores,
Et tam formosam non violasse fidem;
Et culti juvenes, non incomptæque puellæ,
Expertæ dulcem militiam Veneris,
Myrtea serta tuo ferrent violasque sepulchro
Diceret atque aliquis, sit tibi terra levis.
Et poterant aliquid nostræ præstare Camenæ,
Fata nisi obstarent, et malè faustus Hymen.

Non quia Virgilio primos concessit honores
  Posteritas, Flacci sprevit iniqua lyram:
Aut male rejecit, quem protulit Umbria, vatem,
  Sola cui longum Cynthia carmen erat.
Peligni vivent opera ingeniosa poëtæ,
  Rectorem nato quem Venus ipsa dedit.
Nec te longa dies delebit calce Tibulle,
  Ignibus atque arcu dum potietur Amor.
Nostra quoque adveniens si non his inseret ætas,
  (Quod sperare pudor sit mihi, sitque nefas.)
Non tamen obscura damnabit nomina nocte:
  Fallor? an hoc olim mî dea pollicita est,
Fragrantem quæ nexa comam, myrtoque decora
  Vadit inæquali conspicienda pede?
Quam bene priscorum currebat vita parentum,
  Ingenuæ Veneris libera sacra colens!
Nondum conjugii nomen servile patebat,
  Nec fuerat divis adnumeratus Hymen.
Passim communes exercebantur amores,
  Omnibus, et proprii nescius orbis erat.
Ense maritali nemo confossus adulter
  Purpureo Stygias sanguine tinxit aquas;
Anxia non tenuit custodis cura puellam,
  Nulla erat invisis clausa domus foribus:
Nec sacer agricolis stabat lapis arbiter agro,
  Trabsque procellosum nulla secabat iter.
At postquam domibusque fores, foribusque subivit

Clavis, et æquoreas navita sprevit aquas;
Non dubitans animam tenui concredere ligno;
Externas fragili puppe secutus opes:
Discretique novo jacuerant limite campi,
Indixit leges et sibi quisque novas:
Scilicet ex illo sensit fera jura, jacetque
Clausa pedem dura compede serva Venus.
Mortales sceleri leges præscribite vestro,
Innocuam vinclis nec cohibete deam.
An quia Lemniacis semel est elusa catenis,
Digna erit a vobis quæ graviora ferat?
Tempora, si fas est, iterum primæva redite,
Falciferoque iterum sub Sene mundus eat.
Inscia tunc rastri, tunc vomeris inscia curvi,
Sponte sua segetem terra benigna feret,
Et repetent iterum desertas numina terras,
Et fruar, ô! longum tutus amore meo.
Interea qui falce meas invadere messes
Ausus es, ut voto jam potiare tuo:
Assiduis versuta dolis te rideat illa,
Nec tibi componat se, faciemque suam.
Sed juvenum gregibus studeat formosa videri:
Sic miser, et nulli commiserandus eris.
Quippe nec indignum fecisse putabitur illi,
Si fugit amplexus bella puella tuos:
Si fugit hanc faciem qualem Medæa gerebat,
In natos gladio cum ruitura stetit.

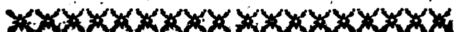
Hanc tamen illa potest pacato cernere vultu ;
  Nec spuit ? obducta nec tegit ora manu ?
Hanc spectare potes ? corpus potes illud amare
  Julia ? sed capitur, dicis, amore mei.
Non ardenter amat, et amat non dignus amari,
  Et sunt mille alii, quos tua forma rapit.
Jamque diem video properantem, cum tuus illi
  Et gravis aspectus, et grave nomen erit.
Julia tum lentas producens frigida noctes,
  Optabis nostras in tua colla manus.
Julia non veniam : veniet, querulumque subibit
  Ille ; peregrino lassus amore, torum :
Et tecum, mea lux, meliori digna cubili,
  Vallatus densa veste jacebit iners.
Tunc potes æternis hoc unum poscere votis,
  Ut properent longas fata tibi tenebras.
Parcite fata tamen : formosas perdere crimen ;
  Gloria vos alia de nece magna manet.

ELEGIA VIII.

Ergo dies venit, qua se formosa mariti
  Dedit in æternum Julia servitium ?
Qua nostras aliò cogar traducere flammas,
  Qua delenda animo est illa adamata mihi,
Quantum nulla fuit, quantum nec amabitur ulla,

Seu me vita brevis, seu diuturna manet ?
Jamque peregrinæ committit fœdera dextræ,
Fœdera quæ divi jam violata volunt.
Mox dapibus, levibusque dies peragenda choreis,
Et sine me tota est, tota sit atra, precor.
Phœbe, coloratum si te bene credimus olim
Esse sacris patrem vatibus, abde caput.
At tu cela manu jaculare corusca rubenti
Jupiter : hac sola luce sit alba dies.
Tuque Jovis conjux, quantùm connubia cures
Talia demissis amnibus ipsa doce,
Fallimur ? an certè condit sua Cynthius ora ?
Condit, et obscura nocte teguntur agri :
Præcipitantur aquæ, mare pendet in aëre densum,
Ignibus excussis dissiluere poli.

ELEGIA IX.

Petre sodalitii pars sincerissima nostri,
Felix Maclinia cui licet urbe frui.
Me tenet Augusti celebris Bruxella triumphis,
Fontibus æternas quæ jaculatur aquas.
Hîc mihi nec desunt, gratissima turba, poëtæ,
Nec quibus a lingua divite venit honos,
Quorum posteritas operoso grata labori
Nomina sub longa luce videnda dabit.

Hic veterumque manes animato miror in ære,
Subque meum aspectum turba togata venit.
Multaque quæ gentis æquant miracula priscæ,
Quæ modo Romulidum dædala mittit humus.
Scilicet argutis urbe hæc me ponit Athenis,
Scilicet hîc media sistor in Ausonia.
Mille vel hic oculos possunt retinere, vel aures,
Nulla tenent aures, nulla tenent oculos.
Non queat hoc alius præter te credere quisquam,
Forte nec ipse queas credere, crede tamen.
Nimirum nostri jampridem conscius ignis,
Una geris mecum pectore tela tuo.
Unius ex oculis fax est accensa puellæ,
Qua jecur Idalius torret utrique puer.
Quæ tua si forsan leviter præcordia lambit,
Quam tibi duritiem pectoris esse putas?
Mî neque lux, neq; mî noctis levat umbra dolorem,
Uror, et in venis flebile vulnus alo.
Semper in absentes suspiro mœstus amores,
Inque cupidineæ mœnia Maeliniæ:
Illa sed abscessit, peregrino juncta marito,
Quà volvit virides in mare Scaldis aquas,
Abscessit: doleo quid tum? vestigia restant,
Et loca quæ nobis gaudia longa dabant:
Et si isthic fuero, fuero vicinior illi,
Esse putas hæc tu ludiera? magna loquor.
Tum quam multa foro nova sisteret esseda vesper,

Noxque rates tarda sera referret aqua,
Ipse rates omnes audax speculator obirem,
Cunctaque defixis esseda luminibus,
Si quæ forte meam mihi redderet hora puellam,
Seu vectam Veneris suave sonante rota,
Seu raptam tereti vada per crystallina concha,
Seu lapsam roseo Cypridis è gremio:
Nam neque te retinet conjux tuus, aut tibi longis
Noctibus incumbit, Julia, pondus iners.
Te Venus Idalios inter fovet aurea lucos,
Et Venerem geminam nunc locus ille colit.
Supposuit pro te scortillum turpe marito,
Afflavit vultus cui decus omne tui:
Barbarus ingratis illam complexibus urget,
Teliger intactam te mihi servat Amor.
His ego solarer curas, dum tempora nobis
Tarda fluunt, ægras inter amarities.
Hoc quoq; (nam poteris plures admittere caussas)
Visere Macliniam cur properemus, habe.
Inter finitimas, experti credimus, urbes
Illa sibi formas vindicat, illa dares
Forte novas flammas, veteres que pellere possint,
Hei mihi, sed vereor, (dî prohibete malum)
Ne calor hic alia possit consistere sede,
Hactenus hunc certe Julia sola tenet.
Candida quantumvis, et non deformior illa,
Et versatilibus ebria luminibus,

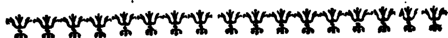
Sæpe meos oculos in se Domitilla moretur,
Oscula quæ facilis ad mea sponte venit.

ELEGIA X.

Ite procul mœstum lacrymæ genus, ite querelæ,
Et comes aligeri cura vigil pueri:
Cinge triumphantes victrici fronde capillos
Laurea Phœbeæ grata corona comæ:
Misit in amplexus illam Venus aurea nostros,
Prima mihi quæ fax, quæ mihi serus amor.
Non fora, non portus, non jam populosa theatra,
Templaque sunt nostris conscia blanditiis.
Mater abest, digitis legem quæ ponat et ori,
Et cogat tremulo murmure pauca loqui,
Osculaque aridulis non continuanda labellis
Carpere, quæ juret barbara, quisquis amat,
Et celare faces, et amici obtexere nomen,
Multaque quæ solers fingere discit amor.
Sola jacet mecum semoto Julia lecto,
Sola tamen solos non sinit esse Venus,
Et puer, unanimes comitatus in omnia vitas,
Certus et exanimes, certas et ossa sequi.
Forte vident et nos, qui spectant omnia, Divi,
Delitiis nostris invidiosa cohors.
Dî precor, o! nostris ne lusibus invideatis,

Non ego nunc vestris lusibus invideo.
Julia te teneo, teneant sua gaudia Divi.
Te teneo, mea lux, lux mea, te teneo:
Julia te teneo, Superi teneatis Olympum.
Quid loquor? An vere Julia te teneo?
Dormio ne? an vigilo? vera hæc? an somnia sunt hæc?
Somnia seu sunt, seu vera, fruamur, age.
Somnia si sunt hæc, durent hæc somnia longùm,
Nec vigilem faciat me, precor, ulla dies.
Et quicunque meo pones vestigia tecto,
Parce pedum strepitu, comprime vocis iter:
Sic tibi non unquam rumpant insomnia galli,
Tardaque productæ tempora noctis eant,
Plurima cum rubris tibi gemma legetur ab undis,
Pactolique domus tota liquore fluet.

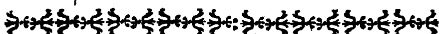

ELEGIA XI.

Hos tibi, sancte puer, primos sacravimus ignes,
Has tibi primitias dedico, sancta Venus,
Dî, quorum nostri vivent sub nomine versus,
Sæpe colenda Venus, sæpe colende puer,
Hactenus optato dant indulgere furori
Et mos, et leges purpureusque pudor,
Hactenus et, credo, vos me voluistis amare:
Jamque mihi jaculi ferte medentis opem,

Et quod inaurati terebratum cuspide teli
  Sollicitum toto pectore vulnus hiat,
Sentiat arcanas obtusa in arundine vires;
  Mox dolor, et questus, et labor exul eat,
Halitibusque increta meis suspiria, cumque
  Languida spinoso cura satellitio.
Tunc ego vos dicam mitissima numina divûm,
  Ipse deum sine queis rex quoque tristis erit.
Corque geram vestris semper penetrabile telis,
  En patet in vulnus pectus inerme novum.
Non ego desertor fugio quæ castra sequebar,
  Abscecuit longas spes properatus Hymen:
Ah! Hymen, genus Uraniæ, cur Tespia rupes
  Non te detinuit, lympha nec Aonia?
Cum te nigra dies invisa ad sacra vocabat,
  Et pactum infaustis conjugium alitibus.
Ipsa ubi Tisiphone tædas a funere raptas
  Ferali tenuit, omina dira, manu.
Nonne fuit satius cantus haurire sororum?
  Cernere vel, sacræ quà luit humor aquæ,
Veste deas posita teretes abscondere suras,
  Quam miseram turpi dedere servitio?
Et me, cui Cypris tot basia mitis alebat,
  Exturbare meæ brachiolis dominæ?
Quæ nunc in longa raucescens mœsta querela,
  Discit amatoris omina vera sui?
Heu! quæ non longo meditabar gaudia ductu,

Unde nihil, præter somnia vana fero!
Sic segete ex viridi flavas præsumit aristas
Rusticus, atque animo jam sua vota metit:
Vota quibus miserum grando fraudabit et imber,
Seu validi flatus, fulmina sive Jovis.
Sed quid ego toties fatis contendere pergo,
Quæ non mutandis stant rata limitibus
Tu puer, o! puerique parens Jove nata Dione,
Solvite me ingratis sollicitudinibus.
Et mihi, si merui, nocituras demite flammas
Ne sim famosis fabula porticibus;
Vinosasque meo producant nomine mensas,
Ignorentque malum compita nulla meum.
Et, si quando novo pallentem afflabitis igne,
Efficite ut miserum me juvet esse diu.
Et mihi felices extendant gaudia curas,
Dum veniant capiti candida fila meo;
At, quocunque mei tabescent lumine vultus,
O! saltem possim dicere, Talis erat
Nobile quæ parvo nomen sortita libello,
Prima meæ spolium Julia mentis habet.
Interea hos elegos, primi monimenta caloris
Accipite, et risum jungite cum gemitu,
Dicentes, nostri pars hic quoq; parva triumphi est,
Semper amet, dulci semper amore fruens.

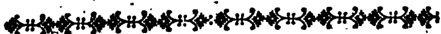

ELEGIA XII.

Cui damus hos elegos? tibi qui legis ista libenter,
Cui micat in læta fronte serena Venus.
Seria qui curas, procul hinc age seria, ferri
Nos sine quo pueri jura volantis agunt.
Tempora quam longum jucundo florida vere
Stant, neque nix atris crinibus ulla venit,
Et Nymphæ, et Charites, et capripedes Silvani.
Et silvæ, et virides sint mihi carmen aquæ,
Et Venus, et Veneris lateri lascivus adhærens,
Gaudia qui curis dulcia miscet Amor.
Cum glacialis hiems calidos extinxerit æstus,
Naturæ libeat tunc mihi scire vias,
Immensumque suis sectum regionibus orbem,
Quæq; malum spondent sidera, quæq; bonum:
Non ego Virgilii manes Acheronte ciebo,
Florida sacrato serta ferens tumulo.
Per me Mæonides secura dormiet urna,
Ascræo cineri victima nulla cadet.
O! tantum faveas Umbri levis umbra poëtæ,
Cynthia si nostro semper in ore sonat.
Tu caput hoc circum pennis allapsa sonoris,
Ter strepe, procumbens ter bona verba canam.
Deinde ubi Phanæo fumaverit ara vapore,

Placatum Lethes et mihi numen erit.
Aspersam lactis niveo te rore remittam,
  Cynthia ne charo vate sit orba diu.
Ignavæ tenebræ, longique oblivia secli,
  Quæso soporiferas hinc cohibete manus:
Hunc etiam Veneris servat tutela libellum,
  Hunc etiam sacra lustrat Amor facula.
Si tamen ista cadent senio defecta caduco,
  Et fiet nomen litera trita meum:
Aequiùs occumbam, si post mea fata, superstes
  Nicoleos frater vixerit, aut Marius.
Vatis amor vates, germani gaudia fratres,
  Carmine fas vestro sit superesse mihi.
Ingeniose Mari ventura in secula tecum
  Me tua cymba vehat, non grave pondus ero,
Cymba, renidentem qua mutet Cypria concham,
  Quamque columbino præferat ipsa jugo.
At tu formosas Dryadesque et Naïadas inter
  Rure tuo sedem da mihi Nicoleos.
Tu divina canis Serrati culmina montis;
  Is tibi monstravit primus in astra viam,
Laurigeroque cavas ferienti vertice nubes
  Ad juga Parnassi jam leve fecit iter.
Barbarus ad ripas nuper te Cynga canentem
  Audiit antiqui delicias Latii,
Narcissum vitrei morientem fontis ad undam,
  Florem de riguis purpureum lacrymis;

Omnes ut puerum suspiravere puellæ,
Omnes ut puerum deperiere deæ,
Ut puer instantes sprevit per rura puellas,
Ut puer errantes per nemora alta deas,
Quarum quæ flammis arsit gravioribus Echo
Cantibus applausit diva canora tuis.
Ipse tuos numeros tenebris audivit ab imis,
Uritur et proprio jam magis igne puer.
Nec speculum Stygiæ modo consulit amplius undæ,
Emicat in versu pulchrior ille tuo.
His allecta modis pridem superasse putatur
Læta Pyrenæas Calliopæa nives.
At tibi pro merito felix Hispania lauros
Virgineas hortis seligat Hesperiis,
Et tibi Cyngiades intexant ordine Nymphæ
Narcissos lentæ puniceos hederæ.

ELEGIA XIII.

Tempore cur dicto cessas, Venerilla, venire?
Ecce tibi torus est, ecce parata Venus,
Qualem Tyndaridi, spaciosa per æquora raptæ,
Tutus in Iliaca solvit adulter humo.
Ipsa Venus violis, et punices Amaranthis,
Et totum Cyprio sparsit odore torum,
Ipse torum face lustravit flammante Cupido,

Transiliens agili candida fulcra pede.
Quid cessas formosa? tuum sic ludis amantem?
An magis exiguo tempore discrucias,
Obsequio ut meliore moram lasciva repenses?
Dilatusque avida mente bibatur amor?
Ah! nimium mihi tarda, et tarda tardior hora,
Quàm malè dinumeras tempora, quæ numero!
Sed cur dinumeres, cum malis fallere amantem:
Forsitan hæc aliis hora parata fuit.
Dumque ego blanditiasque tuas, et roscida mente
Oscula percipio, multiplicesque vices,
Dum vacuum falsis complexibus aëra capto:
Dum mea in absentes porriga colla manus,
Et, quemcunq; movet strepitum levis aura per ædes,
Dilectos dominæ suspicor esse pedes:
Demulces alium tepido perjura cubili,
Cum quo dispendas gaudia pacta mihi.
Forsitan et de me, teneros motura cachinnos,
Miscetur vestris fabula nequitiis.
Hei, quid in immeritam tam turpia crimina fingo?
Credo equidem, faciles jam movet illa gradus:
Jamque pedem thalamis ponet cultissima nostris.
Fallor? an in nostro limine latrat Hylax.

O

ELEGIA XIV.

Flammeolis, mea lux, oculis cum cuncta peruras,
  Frigidius Scythica cur nive pectus habes?
An malus ille puer, terror matrique, Jovique,
  Quod tam formosa es, lædere te metuit?
Non metuit certè, tales amat ille triumphos,
  Et formosarum vulnere semper ovat.
Lumina sed radiis tua non cedentia Phœbi
  Idalias hebetant discutiuntque faces.
Ille dolet; rubor ora calens puerilia signat,
  Vix, o! vix lacrymas lumina torva tenent.
Lente puer, matrique pudor rediture dolenti,
  Mitte facem, jaculis hæc tibi præda venit.
Aut si formosam non vis transfigere pectus,
  Candida ne livor membra cruorve notet,
Exstinctas faculas dominæ sub lumina mitte;
  Illa iterum flammas quas rapuere dabunt.
Mox ubi languidulam carpet nocturna quietem,
  Clauserit atque illi sidus utrumque sopor:
Ignaram totis furtim succende medullis,
  Hauriat et longum corde tepente malum.
At tibi si monitis venit victoria nostris,
  Sancte puer, vatem mitius ure tuum.

ELEGIA XV.

Cara meum gelida feriit nive Lidia pectus,
  Dicebam flammis haec, puto, tela carent:
Nec caruere tamen, sub aqua latuere favillae,
  Flammaque per venas stillat aquosa meas.
Hei mihi, securi quâ declinabimus ignem,
  Frigore duratus si metuemus aquam?
Frigóre fax nata est, tolletur frigore nullo;
  Sperandum simili de face frigus erit.
Sume pares ignes, mistumque levabis amorem
  Lidia, frigoribus semper acerba noces.

ELEGIA XVI.

Non tam mite mihi pectus natura dedisset,
  Calcaret nostrum nulla puella caput;
Nec paterer toties tumidi ludibria vultus,
  Iratisque oculis oscula blanda darem,
Rivalemque meum dominae laudante probarem,
  Adstrictus turpi sedulus obsequio:
Dura puella, puella meis indigna Camoenis,
  Alpinis animum frigidior nivibus.
Ementita tuae facio praeconia formae;

Ut qualis non sis esse putere mihi.
Te laudo vates, laudatam amplectitur alter
Barbarus, et nostros arrigit ad numeros.
Aspicio fractosque oculos, et colla notata
Dentibus, et quasso non bona signa toro.
Diceris interea, fateor, castissima nobis,
Multaque narramus de probitate tua.
Tu quoque, mentitum ne me reor, ore pudico
Respuis usque meas dura Neæra preces:
Cumque aliis toto pateat tua janua poste,
Multus et è foribus lassus amator eat:
Uni casta mihi peristas, hæc præmia vates
Debita pro falso munere vanus habet.
Heu crudelis Amor, tuque, o! crudelior illo,
Sive hostis, seu non, pulchra Neæra tamen.
Tempus erit certè, curis cum liber amaris,
Excutiam vestras despiciamque faces.
En mihi jam silices, en circum pectora ferrum
Nascitur; et vinco vos quoque duritie,
Infidum genus, ah! nuper mea cura, puellæ,
Mentis pernicies insidiosa bonæ.
Non ego vos posthac humili prece lentus adibo,
Asperaque obtutu verba feram tacito,
Læsus et a vobis, læsas vos esse fatebor,
Et placatrices ipse feram lacrymas,
Comtemptusque superba pedes ad limina cogam
Invitos, pereat quem juvat ista pati.

Dura Neæra, Neæra meis indigna Camœnis,
Alpinis animum frigidior nivibus,
Non ego, cum veniet pallæ melioris amator,
Quælibet abscondam jussus in antra caput,
Scilicet ut possis, divis jurare vocatis,
Per caput illius, perfida, perque tuum,
Illi te viduas intactam ducere noctes,
Et tritum nullis limen habere viris.
Non ego, cum veniet loculi gravioris amator,
In famulas vertam basia nostra tuas:
Scilicet ut ridens dicas, ignosce protervo,
Insanit famulæ captus amore meæ.
Hæc quicumque potest nullo perferre dolore,
Idem Caucaseas et tolerabit aves:
Sysiphii gaudens provolvet pondera saxi,
Tantaleæ sitiens non inhiabit aquæ.
Ille premet gemitum conclusus in ære Perilli,
Ne det mugitus machina fumificos.

ELEGIA XVII.

Saucius Aligeri languebat arundine quondam,
Moxque necis gelidæ spicula sensit amans;
Corpore in exsangui restabant tela duorum:
Hæc vulsura suum venit, et ille suum.
Vulsit Amor nigrum scelerata cuspide ferrum;

Heu, quid agis, non sunt hæc tua tela, puer?
Spicula mors sumpsit manibus radiantia furvis,
Cessit in aërias et malè sana vias.
Nec mora, digressi repetunt lacrymabile munus,
Ille suos quærit, quærit et illa suos.
Missa peregrinis sparguntur vulnera nervis,
Et manus ignoto sævit utrinque malo.
Irrita mors arcus validi molimina damnat:
Plorat Amor teneras tam valuisse manus:
Donec, fallaci repetito sæpius ictu,
Erroris sensit crimen uterque sui.
Fœdabant juvenes primas in pulvere malas,
Oscula quas, heu, ad blanda vocabat Amor.
Canities vernis florebat multa corollis,
Persephone crinem vulserat unde sibi.
Quid facerent? falsas procul abjecere sagittas:
De pharetra jaculum prompsit uterque novum.
Res bona: sed virus pueri penetravit in artus:
Ex illo miseros tot dedit ille neci.

ELEGIA XVIII.

Si qua venit summo positis in culmine rerum,
Illa ruina suo pondere magna venit.
Mitius infelix accusat fata colonus
Arida depositum si male solvit humus;
Quam si, maturis quæ jam flavebat aristis
Succumbat pluviis imbribus atra seges.
Cum rudis a primo religavit litore funem
Nauta, necaturas lenius haurit aquas:
Idem, permensó patriam si viderit orbe,
Canaque navifragis fluctibus ora teget,
Heu, quæ non tumida jactat convicia lingua
Cæruleis nymphis, cæruleoque patri?
Expertus queror, ah! mendaci lusus amore;
Non minor est illis nostra querela malis.
Urebat formosa meas Justina medullas,
Digna Jovis thalamis, sed magis apta mihi;
Candor erat, qualem Veneris flos albus habebit,
Purpureo Bacchi si natet in latice.
Lumina fulgebant nitidis æquanda lapillis,
Quos niger Eoa colligit Indus aqua;
Illorum ex sese torsit nova tela Cupido,
Plurimque, ait, hæc nostris arma furoris habent.
Vera Deus monuit, sed enim, quia dignior illa

Nulla fuit titulum cladis habere meæ,
Sustinui indomitas objecto pectore flammas,
Sensus et ex tanto vulnere parvus erat.
Sic aliquis, Bacchoque animum furiatus et ira,
Sumpsit ubi attonita fervidus arma manu,
Irruit in gladios, et centum vulnera passus,
Viribus infractis acer ab hoste redit:
Abstergens tepidos et pro sudore cruores,
Quàm sentire queat conspicit ante malum:
Donec succiduo tellurem poplite quassans
Corruit, et fuso sanguine vita fluit.
Repit amor sensim totos infusus in artus,
Suscitat ut magnos parva favilla rogos.
Pallorem nostri jam mirabantur amici,
Demissosque oculos, instàbilemque gradum,
Ridentes gemitusque meos, et inania verba,
Rorantesque novo sæpe liquore genas,
Nec mihi luce graves aberant neque nocte dolores:
Nec mihi grata Ceres, nec mihi Bacchus erat.
Irrita lucebant obscuro sidera mundo,
Cynthius obducta nube premebat equos:
Et sine fronde frutex; et erat sine gramine campus,
Et sine lucenti fons inamœnus aqua.
Umbra levis tantum nostro de corpore mansit,
Inter et exstinctos annumerandus eram.
Sola suis Justina oculis pulcherrima vitam
Reddebat muto, lenè tuens, cineri.

Gaudia

Gaudia tunc lucesque mihi noctesque ferebant,
Grataque erant Cereris munera, grata meri:
Aurea fulgebant rutilanti sidera mundo,
Formosus croceos Phœbus agebat equos,
Fronde frutex viridi, vernabat gramine campus,
Et pellucidula fons saliebat aqua.
Hoc est infandum quodcunque vocatur amare,
Sollicita alternis gaudia cum lacrymis.
Nec fuit auxilio, quod mitigat omnia, tempus,
Mutavit flammas nec via longa meas.
Ad fines veni Latios, glebamque feracem,
Vectus Tyrrheni per freta Thusca maris,
Pulsatus raucis ubi vocibus Appenninus
Sæpe tulit questus in freta surda meos.
Austriacos vidi populos, ubi maximus Ister
Cantatas gemino nomine volvit aquas.
Quin etiam Hungaricæ me conspexêre ruinæ
Flentem, non miseri tristia damna soli,
Non furias hostis vicino Marte cruenti,
Tædia difficilis nec sinuosa viæ:
Sed fastus Justina tuos, o! durior illis
Cautibus, æterna quas nive tundit hyems.
Hinc quoque Belgarum populosas vectus ad oras,
Unica cum nato quæ Venus arva colit,
Centum candidulas vidi per compita formas,
Omneis innocuis, lux mea, luminibus.
Est aliquid servare fidem: miserata doloris
P.

Reddidit Hesperiæ me Cytherea meæ.
Tu quoque fidorum jam non ignara caloris,
Cœpisti nostris victa dolere malis,
Atque aliquid sentire meis adfine favillis:
Damnans longa tuæ tempora duritiæ:
Nec mora, jam cingenda dabas formosa lacertis
Colla, dabas blando murmure basiolum.
Et quiddam haud tacitis permittens majus ocellis,
Languebas fusa per mea colla manu.
Hora brevis poterat conjungere molliter ambos,
Et dare concordi gaudia plena toro.
Basia nexilibus dum jungimus humida linguis,
Dum volat huc illuc missa proterva manus,
Et sine mente oculi volvuntur utrinque salaces,
Dulciaque ad Veneris sacra paratur iter:
Ecce, pedem thalami feralem in limine ponens
Improba propositum Larvia rupit opus.
Det tibi, tristis anus, inopem Cytherea senectam,
Et sero lacerum torreat igne jecur.
Nec tibi contingat turpes satiare furores,
Semper at indomitæ more feraris equæ.
Et, quæ tam sanctos violarunt lumina amores,
Non unquam placida fessa tegantur humo:
Illa sed ante rogum rabidi canis ira revellat,
Spargat desertis et lacerata locis:
Colligat illa furens, magicasque exusta per aras,
Carmine sacrilego dira fatiget anus.

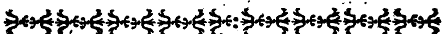
ELEGIA XIX.

Lectule, qui domini lentum sine compare dulci
  Pondus habes, nullis conscie deliciis:
Heu, quæ torpentem somno me semper inerti
  Imposuit fulcris sors inimica tuis?
Dignus es, et certè mecum felicior esses,
  Afflaret si me lenis, ut ante, Deus:
Sive meo facilis penderet Julia collo,
  Julia fervoris prima favilla mei:
Altera seu mecum longas variaret in horas
  Labra columbinis roscida basiolis,
Difficilis nimiùm, nimiùmque infida Neæra,
  Nec meritò numeris nobilitata meis:
Seu quæcumque meis versaret in ossibus ignem,
  Digna toro facies, digna furore meo.
Non ego dedecori fierem tibi Lectule mollis,
  Sponda veternosum nec tua ferret onus:
Non Venerem malles nudo cum Marte jacentem
  Dulcia nec varii furta fovere Jovis.
Nunc tristes unà toto tabescimus anno,
  Inque parem sortem te mea fata trahunt.
Mollis Amor, terræque, puer, cœlique voluptas,
  Quæque volas concha per freta summa levi,
Languida qui blandis mordetis pectora curis,

Unde patens aër, unda, solumque vigent:
Cur nos tam miti cruciatis pectore vates,
Aut nullo miseros, aut in amore malo?
Optabam, memini, cùm nuper amore vacarem,
Vester in hanc animam ne foret ignis iners:
Hæc mihi quàm multos peperit vox una dolores!
Traditus indignæ præda fui dominæ.
Illa tribus didicit ter eandem vendere noctem
Improba, et exclusis sola cubare tribus;
Dicere, jam venias, venientem fallere, seque
Esse domi clausa dissimulare sera.
Scit bene qua invenis, scit qua moderatior ætas,
Et qua delirus ducitur arte senex.
Quum voluit, peritura quatit singultibus ora,
Et tepido lætas irrigat imbre genas.
Quamvis munera amat, non prosunt munera danti,
Sed tantùm longi sunt mala vincla mali.
Qui dedit, hunc veteres inter fastidit amantes,
Qualis in eversa stat vetus æde Deus.
Qui modò dat, nimiùm novus est, neq; dignus, ut illis
Præferat hunc, junxit quos sibi prisca fides.
Semper habet causas cur munera poscat amantem,
Semper habet, noctem cur dare lenta neget.
Nam modò formosus puer est venturus ad illam,
Ignea cui niveo fulget in ore rosa,
Levia cui nulla sordescunt inguina pube,
Scilicet effecit quem modò prima virum;

Et modò in alterius se jurat amore perire,
Nec vacuum ad flammas pectus habere novas:
Et modò tam nota nullum de plebe salutat,
Ut semel est nervum experta tribunitium.
Sæpe gravem capitis caussatur pallida morbum,
Sæpe nova signat religione diem.
Sæpe dolet, fictamque ruens ignescit in iram,
Baccha repentinis ut furit acta sacris.
Ilicet, exhaustis loculis discedit amator,
Ilicet, egregius jam subit ille puer,
Curva labascenti frangens vestigia nixu,
Dixisset Pylius quem, puto, Nestor avum:
Uda sub hirsuta torpent cui lumina silva,
Herniaque effœtis pendet ab inguinibus.
Tolle tuas artes, nimiùm cognovimus ista:
Simpliciùs poteras dicere, vade foras,
Et gravis es nobis, et sunt tua munera parva,
Et nimiùm vera quæris amare fide.
Si tamen haud fallit Phœbi cortina poëtas,
Et sacer ætheriis vatibus ardor inest:
Sera tibi veniet fastus vindicta superbi,
Ætatis teneræ crimina flebis anus:
Cùm tibi cœlatum laxis, pulcherrima, rugis
Luridus inficiet pallor anile caput:
Conductamque trahens tremebundo pollice lanam,
Involves fuso stamina longa gravi.
Aspiciet lacrymas ridens Erycina seniles,

Et levis excussa plaudet Amor pharetra :
Et juvenes omnes, et me tua probra juvabunt,
Lux, precor, o! fato sit prior illa meo.
Tunc ego candentis, Venus o! formosa, columbæ
Ante tuas aras viscera pura feram.
Interea flammis jecur hoc melioribus ure,
Dum res, et vitæ tempora verna sinunt.
Me recreet placidi tranquilla Cupidinis aura,
Sit procul ex animo turbida cura meo.
Me jocus, et risus juvet, incertique penates,
Me lyra, me calices, me rosa tincta mero,
Me sine nube dies, et me sine nocte tenebræ,
Et sine nox tenebris, et sine dote torus,
Rixa vacans odiis, et nullo vulnere bellum,
Et matutino victa sopore Venus.

ELEGIA XX.

Somne, tenebrosæ Necis ignavissime frater,
Et tantùm vanis dulcis imaginibus,
Parce meæ dominæ natitantes claudere ocellos,
Noctis promissæ dum brevis ora fluit.
Pacta mihi est, non Somne tibi : cur improbe pennis
Subrepens tacitis in bona nostra volas ?
Desine, si pudor est, onerare amplexibus atris,
Membra Pyrenæa candidiora nive.

Te sibi, deserto ducens suspiria lecto,
Noctibus in viduis multa puella vocat.
Te vocat enervis conjux formosa mariti
Plurima, et instanti gaudia nulla negat.
Tune obscura putas tua, lascivissime, furta,
Immunis quorum nulla puella fuit?
Parva licet matris caris indormiat ulnis,
Et rudis, et nulli contemerata viro,
Te tamen experta est resolutis ægra medullis,
Et frustra matris muta vocavit opem.
Cuncta patent tibi, Somne, cubilia formosarum:
Nocte brevi vigilet, scilicet, una mihi.
Ipsa negat tibi se, cubitoque innixa supino
Erigitur, nostrum labitur inque sinum.
Sed rursum nitidos oculos devicta remittit,
Fractaque anhelantes vox cadit in gemitus.
Quid faciam mea lux? quo te medicamine tangam,
Ut sopor iste tuo defluat ex animo?
Nam neque subducam lapsuro brachia collo,
Nec tibi stridenti voce molestus ero:
Nec digitis vellam digitos tibi, nec pede duro
Urgebo suras, marmoreumque pedem:
Uda papavereo detergam lumina succo,
Sive meis oculis, seu magis ore meo:
Inque tuum mœstus flectam suspiria nomen,
Mussabo magicis carmina lecta sonis
Quæ mihi, Thessalici quondam doctissima ritus,

Nocte relucenti commemorabat anus;
Cùm me, custodes calcans secura jacentes,
Virginis intactum detulit in thalamum.
Phryxæam vigilans servabat bellua lanam:
Servabat vigilans aurea mala Draco.
Tu quoque fac vigiles, juvenem complexa virentem,
Delicias rapiat ne qua puella tuas.
Somnus abit, sensi: leviori pectus amatum
Jam gravat illa mihi pondere, somnus abit.
Jam fas est majore sono cantare, novumque
Mittere reclusas carmen in auriculas.
Nondum Luna teres tetigit fastigia cœli
Ardua, fraternis dissita luminibus:
Tu tamen ab pigro jamdudum immortua somno,
Turpe toro pondus, me vigilante, jaces.
Nil agimus, jam se dedet secura quieti,
Norit ubi roseum tam procul esse diem.
Hospitis Oceani spumosa cubilia linquit
Phœbus, et ardentes in juga cogit equos:
Sidit Athlantæas Phœbi germana sub undas,
Obtundunt aciem sidera victa suam,
Terque dedit lucis signum cristata volucris,
Tu tamen assiduo pressa sopore jaces.
Uxores jaceant sic, deformesque puellæ;
Quæque parant lassis tædia fœda viris.
Tu mecum longa ludas, licet, o! mea, nocte,
Et mecum longa deliciosa die,

Inclinata sopor nunquam mea lumina solvet,
Qui dormit, secum non habet ille suam.
O! nunc, o! vigiles, illud ne protinus addam,
Quæ dormit, secum non habet illa suum.
Hoc non admittes in te dulcissima crimen,
Somnus jucundis jam fluet ex oculis.
In niveo lapsos formavit pollice crines,
Lumina permulsit semireclusa manu;
Et mihi basiolum strinxit trepidante labello,
Quale viro in somnis nulla puella tulit.
Jam dormisse decet, jam te formosior ipsa es,
Mollior ex oculis jam tibi flamma venit.
Sic, ubi nocturnos rupit Tithonia somnos,
Purpureum flavo fundit ab ore decus:
Sic nitet ambiguo Titan gratissimus ore,
Cùm se non totum nubibus exeruit:
Talia per densos myrti Latonia ramos
Dejicit in tremuli lumina fontis aquam.
Nunc licet intonsi veniat sub imagine Phœbi
Somnus, Athlantiadis vel gerat ora Dei,
Exemplove Jovis, liquido nitidissimus auro
Diffluat, aut niveo tectus olore gemat:
Spernet Apollineos præ me Venerilla capillos,
Mercuriique genas, Mercuriique lyram:
Excludet gremio croceæ ludibria guttæ,
Et frustra ad thalamos dulcè queretur olor.

ELEGIA XXI.

Æquora sulcabat picta Venus aurea concha,
Cui comes ardenti cum face natus erat
Aliger, aligera miscens fera bella sagitta.
Illius latè pontus ab igne calet.
Senserunt pisces infectas æquoris undas,
Nereidesque imis delituère vadis.
Ad magni tandem venerunt ostia Scaldis,
Divertit cursus quò Dea sancta suos.
Excipit, et matrem senior veneratur amorum,
Naïades glaucæ concomitantur heram,
Jamque suum divæ felix Antuerpia portum
Pandit, et alliciunt mœnia clara deam.
Quæ postquam viridi religavit ab arbore concham,
Divinum magna ponit in urbe pedem:
Ponè subit puer arcitenens, acuitque sagittas,
Inflectitque arcus, cui dea mater ait:
Nunc, age, tinge puer casto tua tela veneno,
Formosa est vati danda puella meo.
Grudius, Hesperia nuper benè cognitus ora,
Narcissi miseras dum caneret lacrymas,
Cæsareasque aquilas per funera mille secutus,
Scriberet arcanis dum sacra jussa notis:
Ad patrios rediit amissa conjuge Belgas,

Impatiens viduæ tædia ferre tori:
Jamque etiam tædas hac ambit in urbe jugales:
Digna meo res est, digna favore tuo.
Ille meas dulci decantat carmine laudes,
Et nostrum latè prorogat imperium.
Urbs hæc formosas nutrit cultasque puellas,
E quibus est vatis dignior una toro:
Quæ tantùm reliquas formæ præcellit honore,
A forma quantùm vincitur ipsa mea.
Dixerat, at rutilis subitò secat aëra pennis,
Virgineumque Deus labitur in thalamum,
Lectaque Gnosiaca depromit tela pharetra,
Figit et in tenerum spicula casta jecur,
Rursus et æthereas pennis sublatus in auras,
Ad juvenem motis venit Amor facibus,
Atque ait, o! nostras toties experte sagittas,
Hoc quoque supremum non grave vulnus habe.

ELEGIA XXII.

Carole jucundos potuisti linquere amores,
Terribilesque tubas, et fera bella sequi?
Crede mihi, non est armorum gloria tanti,
Ut fleat ulla tuas mœsta puella vias.
Siccine sperasti vitare Cupidinis arcus,
Martia sanguinea dum capis arma manu?

Falleris, absentes major premit æstus amantes,
Nullaque sollicito prælia amore vacant.
Deseruit carum nunquam Venus ignea Martem,
Nec timet in castris accubuisse Deo.
Cæsareas acies in primis diva tuetur,
Æneæque genus, progeniemque suam.
Tu licet extremos properes bellator ad Indos,
Ad latus usque tuum callidus ibit Amor:
Induet et galeam, surasque includet in ære,
Et sparget tenera tela cruenta manu.
Difficile est pugnare Deo: quo longiùs ibis,
Erronem tanto duriùs uret Amor.
Inque acie media, dum fulgurat ægide Mavors,
Occurret dominæ tristis imago tibi:
Tum pugnæ oblitus, Martemque exosus acerbum,
Malles in molli bella movere toro.
Ah! pereat duros primùm qui protulit enses,
Ille fuit ferro durior ipse suo.
Ille autem scelere ante alios immanior omnes,
Tormenti invenit qui genus arte nova
Infandum, horrendum, dirum: tremuêre quod ipsæ
Eumenides, et rex hòrruit ipse Erebi.
Quâ ruit, occumbunt urbes, silvæque tremiscunt
Turbatique sonat regia vasta maris,
Non sic irata jaculatur fulmina dextra,
Nec tonitru cœlum Jupiter omne quatit.
Excutit ingentes immani pondere moles,

Involvens fumo nigricolore diem.
Quid falso innocuum tonitru Salmonea damnas
 Jupiter? iste tuo fulmine dignus erat.
At tibi dent, fama clarum, spoliisque superbum,
 Ad patrios superi posse redire lares.
Ut votiva Deûm suspendas munera templis,
 Armaque, et ereptas hostibus exuvias.

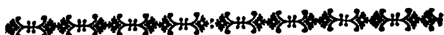

ELEGIÆ SOLEMNES TRES,
CONSEQUENTIBUS TRIBUS POST ADAMATAM JULIAM ANNIS, MENSE MAIO CUPIDINI DEDICATÆ.

ELEGIA SOLEMNIS I.

Tempus adest iterum, quo stat pulcherrima tellus,
 Effundens variis germina seminibus.
Nigrescit viridi velata cacumine silva,
 Garrula flebilium carmine Dauliadum:
Illa sonans tremulùm Zephyro spirante, viroris
 Tempora conqueritur non diuturna sui.
Ipsa novo Cytheræa choros agit aurea mense
 Nuda coronatas inter Hamadryadas,
Quas inter medias tenero pede gramina pulsat
 Candidus in crocea veste protervus Amor.
Hæc sacris nostræ semper solemnia Musæ
 Tempora, Dî magni sic voluistis, erunt:

Sive peregrinum via me deducet in orbem,
  Sive sub ignoto sidere pontus aget.
Hic etenim nostros primùm pallescere vultus
  Mensis et evinctum vidit acerba pati,
Aligerique faces oculis gressùque fatentem
  Ire vacillanti per loca sola pede,
Et dominæ servare fores, pluviasque molestas,
  Et sævas Boreæ non timuisse minas.
Vidit et ille idem carpentem gaudia mille
  Lenibus ex oculis mollè tuentis heræ.
Ergo, puer, venis hominum qui spicula tingis,
  Inseris et mœstis gaudia lacrymulis,
Hæc affixa cape maternæ carmina myrto:
  Annua quæ semper, sis modò mitis, erunt.
At vos, florenti, juvenum grex floride, Maio,
  Gensque puellaris deliciosa chori,
Non intellectum dum ver fugit, et fugit ævum,
  Ludite, jam glaciem bruma nivesque feret,
Canaque subrepet taciturnis passibus ætas,
  Morsque tenebrosa nube revincta caput.

ELEGIA SOLEMNIS II.

Et cœli facies, et rerum mitis imago,
  Pictaque, quæ vario flore renidet, humus,
Pendulaque obscuris distincta umbracula silvis,

Blandaque sylvestres quæ movet aura comas,
Antraque cum Satyris fusæ per opaca Napeæ,
Et puer arcitenens et Venus ipsa monet
Adventare meis iterum solemnia sacris.
I, puer, unguentum fer mihi, fer violas.
Vina coronatis spument nigrantia mensis,
Nec sine multiplici stet mihi flore caput.
Impositæ fronti mecum languete corollæ,
Ad latus accedat fusca puella meum,
Quæ nigris oculis et nigro crine decora,
Antiquæ memorem me facis efficiat:
Nec pejora meis infigat basia labris,
Serpat in amplexus nec minùs apta meos;
Quàm quæ prima suis victum me cepit ocellis,
E fastu referens prima trophæa meo.
Vos quoque Pierides, ad tempora læta vocatæ,
Fundite concordes ore favente sonos.
Primus ego ingredior, nullo de more, sacerdos
Annua nequitiæ ponere sacra meæ.
Transeat hic, positis immota per aëra ventis
Et sine nube dies, et sine sole gravi:
Transeat hic totus sine sollicitudine mensis,
Hei mihi, de Maia qui malè nomen habet.
Vel Veneri dominæ, vel, si sibi legit Aprilem,
At puero Veneris debuit esse sacer.
Quamvis Maia Jovi jucundo cognita furto
Formosum peperit candida nympha deum,

Insignem nervis, insignem voce diserta;
Conspicuumque genis, conspicuumque coma.
Ille velit mecum materno applaudere mensi,
Implicitus multa tempora flava rosa,
Ebriaque in longa ducens vestigia palla,
Argutum facili pollice pulset ebur,
Quem circumsiliens huc illuc crure protervo,
Lascivus domito vate triumphet Amor.
Atque eadem gravida depromat tela pharetra,
Quæ primùm venis irrubuere meis.
At petulante ferox insultans voce jacenti,
Verset in aspectu spicula nota meo.
Tunc ego commonitus juratum solvere votum,
Perficiam toto sacra jocosa toro.
Hæc quoque quæ cecini, ne quid solemnibus absit,
Suspendam myrti carmina de foliis,
Quæ strepitent teneris ac suspirantia ramis,
Pulsa susurranti leniter a Zephyro.
Accedet versus, Vates tuus, alme Cupido,
Hæc tibi pro miti dedicat imperio.

ELEGIA SOLEMNIS III.

Ille ego, qui Maio solemnia carmina mense
Suspendi templis, sancte Cupido, tuis,
Cùm melior tellus meliore in amore teneret,

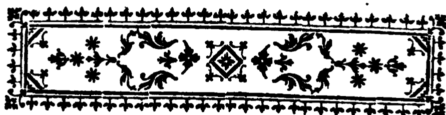
Mulcentem

Mulcentem tepido pectore dulce malum,
Nunquid ab hac poteram liber desistere cura?
Rejectus dulci tam procul a patria?
Tam procul antiquo infelix divisus ab igne,
Qui primùm nostris ossibus incaluit?
Quin etiam, te auctore, graves expertus amores
Cùm fuerim, et dominæ regna superba novæ,
Quum mihi crudeli faceret ludibria vultu
Insultans capiti torva Neæra meo,
Certè ego si pacto juratus stare recusem,
Unde petam veniam vel tua mater erit.
Illa sua fixum conservat in arbore carmen,
Annua devovi quo tibi sacra puer,
Dum mihi mansuetas afflares leniter auras:
Durus ades, duro frigeat ara deo.
An, mea si Libycas navis ditaverit undas,
Aurea Lædeis dona feram pueris?
Aut, ego si moriar longinquis exul in oris,
Decernam reduci sacra opulenta Jovi?
Abnuat hoc hæres, et, si sub judice certet,
Turpiter a causa Jupiter ipse cadet.
Ultrices igitur tædas metuemus, et arcum,
Plus quàm fulminei fervida tela patris?
Jupiter ignoscas, cedunt tua sceptra nepoti,
Et trifidum pueri sub face fulmen habet.
Illius æternis halabunt templa corollis,
Undabit pecudum sanguine pingue solum:

Mascula sudabunt verbenæ thura perustæ,
Et focus in vivo cespite semper erit.
Ipse ego, nude puer, signum tibi nobile ponam,
Quale Cnidus matri servat aquosa tuæ,
Aureus in nivea ludet cervice capillus,
Aurea cum fulva tela dabo pharetra.
Penna duplex humeris auro radiabit; et arcus
Ille nocens; Parium cetera marmor erunt.
Proxima ponetur, nec erit tibi sancte pudori,
Vatis amatoris Julia sculpta manu.
Interea roseo demus sua carmina Maio,
Sæpiùs ut remeans floreat ille mihi.
Maius alit flores, Maio pulcherrimus annus
Vernat, Acidaliæ gaudia Maius alit:
Spem segetis, spem Maius alit florentis Iacchi,
Spes, memini, quondam fovit et ille meas.
Et primos miseri gemitus audivit amantis,
Et primas lacrymas vidit, et indoluit.
Tunc Zephyrum socias mecum miscere querelas,
Quà tremit ignotis umbra sub arboribus,
Et tepidum lacrymas jussit siccare cadentes
Solis ad afflatum, ros uti vernus abit.
Maie decus mensium; pastorum Maie voluptas,
Dives opum, terræ luxuriantis amor,
En tibi cum puero communia sacra volucri,
En tibi purpurea spargitur ara rosa,
Et nova cantamus solemni carmina plausu,

Quæ tibi parve puer, quæ tibi Maie damus.
Adsis et faveas florum dea versicolorum,
Te rosa, te violæ, te thyma cana vocant.
Narscissus tibi suave rubet, tibi lilia fulgent,
Candida virginea lilia carpta manu,
Omnia dotales olim quæcunque per hortos
Nutrit amatoris fertilis aura tui.
Ecce tibi nostri cedit pars tertia sacri,
Linque tuos hortos, diva jocosa veni,
Qualis eras Zephyro, cùm te formosa secutus
Securam pennis mollibus implicuit,
Qualis ab æthereo spectabas culmine ludos,
Quos tibi solemnes Martia Roma dabat.
Romanis tibi pro ludis Romana Secundus
Carmina, diversa cantat in Hesperia,
Quâ rutilas Tagus assiliens ejectat arenas,
Sub matutinis cantibus alituum,
Carmina spectaclis longè potiora vetustis.
Sustulit hæc ætas, illa perennè manent.
O! ita, cum blando blandissima mater Amore,
O! ita Bacche velis, o! ita Phœbe pater,
Semper ut illius maneant monimenta caloris,
Quem movit tremulis ignea luminibus,
Magnum quæ parvo nomen sortita libello,
Prima meæ spolium Julia mentis habet.

JOAN. SECUNDI
JUVENILIA.
EPIGRAMMATUM LIBELLUS.
AD CAROLUM CATSIUM.

Janus ancipiti vetustus ore
Labentis tacitè novator anni
Adest ; Carole, quid moramur ? eia,
Vivamus, neque creduli futuris
Carpamus spatium volantis anni :
Sic, o ! sic tua cuncta, dii, deæque,
Non isthoc modo, pluribus sed annis
Fortunent ; seriesque tota cœli
Sit patrona tuis amica votis.
In primis dea, quæ creata ponto,
Undosos animis movet tumultus :
Et, nunquam vacua gravis pharetra,
Et semper vigili timendus igne,
Lascivæ comes aliger parenti,

Sint mites tibi, prosperentque molles
Quas dabunt tibi, vel dedêre flammas.
Multis basiolis fruaris, et te
Amantem sibi quæque quærat, et se
Substernat tibi, læta mollicellis
Formosissima quæque de puellis:
Nec poscat neque gratiam, nec æra,
Nec rubri spolium maris, nec aurum:
Sed carus magis ipse sis vel ære,
Vel rubri spolio maris, vel auro.

IN IMAGINEM HERCULIS CUPIDINEM TERGO GESTANTIS, AC PROPE SUCCUMBENTIS ONERI.

Ante quibus cœlum fuerat leve pondus, iisdem
Nunc gravis est humeris sarcina, parvus Amor.

IN CHARINUM DEFORMIS UXORIS MARITUM.

Nuper Charine conjugem
Vidi tuam, tam candidam,
Tam lacteam, tam floridam,
Cultam, modestam, blandulam,
Ut si mihi tales bonus
Concesserit tres Juppiter;
Diti daturus sim duas,
Auferret ut superstitem.

IN PASSEREM GLYCERES.

Hostili Passer felis raptatus ab ore,
  Languit, exiguam deposuitque animam:
Quem postquã Glycere illacrymans fovitq; papillis
  Frigidulum, tepido rore rigavit amans:
Palpitat, et teneros raptat nova vita per artus,
  Moxque vagus rosea prosilit e latebra,
Et fugit aërias non observatus in auras:
  Illa dolet, gemitus et ciet ore graves,
Guttaque per nitidas distillat vitrea malas,
  Distinctum gemmis quale renidet ebur.
Ingrate, heu, nimiùm passer, qui deseris illam
  Quicquid habes animæ munere cujus habes.
Dissimilem, o! sortem, te lux mea, te sequor unam,
  Cùm toties dulci me spolies anima.

IN ALIUM PASSEREM EJUSDEM GLYCERES.

Improba de dominæ gremio dum provolat ales,
  Corripitur dominæ comprimiturque manu.
Illa quidem moritur, sed sic juvat ire sub umbras,
  Sœpe mori simili non nece posse, dolet.
Hoc bene scit Glycere, formæ sibi conscia tantæ,
  Inque sinu tepido callida condit avem:
Nec mora, visa movêre suas, et moverat alas,
  Atque iterum dominam pessima deseruit:

Illa manu celerem sequitur, cupit illa teneri,
Et manibus rursum virginis immoritur.
Invidi infelix, tam dulcia fata volucris
Optavique iisdem posse mori manibus.
Illa negat: sortem o! miseram, cur impia, cur nam,
Cui vitam renuis, renuis interitum?

IN MARULLUM ET VARIUM.

Marullus Variusque Septimillæ
Donavère toga nova maritum.
Nunc ille ambulat huc et huc togatus,
Et transit fora, porticus, tabernas,
Vicos, balnea, fornices, popinas:
Nec toto decies revisit anno
Relictam dominis domum novellis.
Securi modò sæpe luce prima,
Securi medio die fruuntur
Marullus Variusque Septimilla.

IN EANDEM.

Mitte peregrinis opplere coloribus ora:
Nudus Amor nudæ munera frontis amat.

IN CYNTHIAM PROPERTII.

Cynthia te postquam mors abstulit atra, tuisque
Induxit furvas luminibus tenebras:

Tum verò similes verita est Latonia casus,
Occideret nebula ne labefacta pari :
Et, quoties tellus fraternos impedit ignes,
Exemplum fati diva tui metuit.

IN NEÆRAM.

Lumina mî atque animum cœpit tua candida forma,
Moribus offendor, torva Neæra, tuis.
Nec mihi nuda places, sed cùm vestita recumbis,
Basia me capiunt, non amo concubitus.
Quot dotes natura dedit, totidem tibi mendas
Addidit, et tamen, heu! te te ego depereo.
Nimirum cœcus non est cùm pulchra tuetur,
Tunc Argum tunc et Lyncea vincit Amor.
At mendas spectare, aversa fronte, recusat,
Tunc et Tiresiæ cæcior, et Thamyra.

IN LIBELLUM SUUM BASIORUM.

Casta quod enervi cantamus basia libro,
Versibus illudit fusca Lycinna meis:
Et me languiduli vatem vocat Ælia penis,
Quæ Venerem in triviis porticibusque locat.
Scilicet, expectat nostrûm quoque noscere penem?
Parcite turpiculæ, mentula nulla mihi est.
Nec vobis canto, nec vobis basia figo :
Ista legat teneri sponsa rudis pueri :

Ista

Ista, tener sponsus nondum maturus ad arma
Exercet variis quæ Venus alma modis.

IN JOVIUM.

Tenduntur nervi, formosa quiescit in ulnis,
Cypridis ad blandum sollicitatur opus:
Nec persuadetur Jovius soletur ut illam.
O! nimium gelida religione virum.

IN GELLIAM.

Cum mihi de variis traheretur sermo puellis
Tecum, deque bonis, Gellia, deque malis:
Sic mihi tum memini te respondisse, supremum
Et finem verbis imposuisse meis.
Illa sapit demum quæ se putat insipientem,
Desipit hæc nimium quæ sibi, Jane, sapit.
Hic ego, quid vero de te, mea Gellia, sentis?
An sapere, an contra stulta videre tibi?
Stulta refers sum stulta mihi, ridesque suave,
Scilicet officio quam bene functa tuo!
At cave, ne, dum te sic stultam dicis, ut isto
Te mihi prudentem testificere modo,
Gellia captata frauderis laude: nec esse
Prudens judicio comperiare tuo.

IN GELLIAM.

Si non est grave, si vacat,
Cur vendis Venerem, dic mihi Gellia,
Cur vendis, quod emas libens?
At tu, si memini, sæpe soles prius,
Cujus tantopere es modo
Parca et facta tenax, reddere sæpius
Quibuscunque rogantibus.
Aut sit nemo rogans, nemo volens erat,
Ipsam te memorant pias
Effudisse preces, et juvenum levis
Pellexisse animos, tuum
In votum faciles: quisnam etenim neget
Oranti tibi Gellia,
Quæso, tam pia, tam dulcia, tam bona?
At nunc, cum tibi languida
Vultum ruga secare incipit, èt novas
Inspargit capiti nives
Ævi bruma rigens, nec modo dentibus
Os superbit eburneis,
Nec labris remanet qui fuerat decor,
Et fugit color ille qui
Tingebat niveàs purpureùs genas:
Cur nunc, cur subito Venus,
Quam nunc te doceat vel dare maxime,

Emptam quam vel oportuit,
Cur nunc illa tibi, cur, rogo, venditur?
Non hoc, non tibi parcitas,
Quæ pigro senio sæpe comes venit,
Non, si te bene novimus,
Hoc suadet nova nunc Gellia castitas:
Sed, si conjiciam sinis,
Divinabo equidem, sim licet ipse nec
Vates, nec teneam sagax
Aut cantus volucrum fata canentium, aut
Pennæ præpetis omina:
Olim cum roseas prima juventula
Pinxissetque genas tibi,
Pinxissetque simul labra corallina,
Nata ad dulcia basia;
Atque instructa suis lumina spiculis
Ornasset ciliis nigris:
Tum tu, quas dederat pulchra Venus tibi
Dotes omnibus affluas
Gratis larga dabas, scilicet has tibi
Sperans perpetuas fore:
At postquam periit læta Juventula,
Et jam te in speculo videns,
Formam longe aliam cernere cogeris,
Et rugis faciem asperam,
Canosque ad speculum vellere limpidum
Invisos misera occipis;

Tum demum gemis, et te miseret tui,
  Et lapsos virides male
Nulla fruge dies Gellia devoves,
  Et lucri in senium nihil
Quæsivisse dolet, pœnitet, et pudet,
  Ergo, dum licet, et brevi
Comprendi numero canicies potest,
  Et rugæ numerabiles,
Nec dum, læsa parum, forma virentibus
  Plane spernitur a viris:
Jam mutas animum callida prodigum:
  Et, mirantibus omnibus,
Aurum difficilis, muneraque expetis,
  Ut, postquam tremulo gradu
Deforme adfuerit mox senium tibi,
  Et nemo fuerit, tuis
Qui junxisse labris oscula pallidis,
  Mollem tangere qui sinum,
Qui corpus cupiat cernere mortuum:
  Non desit tibi scilicet,
Quo tum rursus emas, quod modo venditur.

IN EANDEM.

Gellia, miraris, cur auro vendat amorem?
  Scilicet ut sit, quo callida rursus emat.

TRIA MALA.

Quæ mala sunt hominum rebus tria maxima, scire
Quæris? habe paucis: fœmina, flamma, fretum.

AD ROMOLDUM STENEMOLAM, PRÆCEPTOREM SUUM CUM EI AMATORIAS ALIQUOT ELEGIAS MITTERET.

Cui mitto calidos, novos amores,
Nec satis lepidos, nec expolitos?
Nimirum tibi, namque tu putabis
Meas esse aliquid, Romolde, nugas:
Assuetus genium probare nostrum
Jam tum cum imperio tuo sonabam
Parvus carmina renuente lingua.
Ergo, habe tibi quicquid hoc amorum est:
Et quicquid venit a meis Camœnis,
Totum crede tui laboris esse.
Mox autem recitare plura certum est,
Cum nos Haga brevi tenebit ambos:
Et juncti pariter locum tenemus
Sacratum Veneri, et novem deabus,
Longo quà tilia explicata tractu,
Diffundens patulos opaca ramos.
Frangit sideris impotentis æstum.

AD MATRONAM QUANDAM, UT IRÆ MARITI CEDAT.

Mitibus obsequiis animos compesce feroces:
Tristis in iratos non habet ira locum.
Libera quæ ripis diductis unda vagatur
Tranquillum tacito tramite radit iter:
Hæc eadem fines si constringatur in arctos,
Præcipites rauco murmure rumpit aquas.

VOLUPTATIBUS OMNIBUS ADHIBENDUM ESSE MODUM.

Est modus et dulci: nimis immoderata voluptas
Tædia finitimo limite semper habet.
Cerne novas tabulas, rident florente colore,
Picta velut primo vere coruscat humus:
Cerne diu tamen has, hebetataque lumina flectes,
Et tibi conspectus nausea mollis erit:
Subque tuos oculos aliquid revocare libebit
Prisca quod inculta secla tulêre manu.

AMOREM ESSE IMMEDICABILEM.

Artifices herbæ sanant genus omne malorum,
Solus Amor medicam spernit et horret opem.

ALIUD.

Cum gemina sanetur ope quodcunque malorum est,
Solus Amor carmenque sacrum contemnit et herbas.

IN EANDEM SENTENTIAM.

Accersit medicas curas quodcunque malorum est,
Ipse sibi vulnus nutrit acerbus Amor.

IN CUPIDINEM CAMINO INSCULPTUM.

Flammivomo Veneris quisquis fuit ille camino
Qui sculpsit puerum, credite, doctus erat.
Scilicet æternæ penes hunc custodia flammæ est,
Per quem sopitus non queat esse focus.

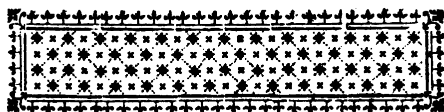
IN VENEREM CNIDIAM.

Cernere dum cuperet propriam Cytheræa figuram,
Venit in undosam per mare vecta Cnidum:
Utque oculis totam lustraverat undique formam,
Dixit, Praxiteli visa ubi nuda fui?
Non te Praxiteles vidit deä magna, nec est fas
Cernere conspicuas, et sine veste deas.
Qualem Mars voluit, talem finxere Dionen
Ferrea belligero subdita cæla deo.

EX ANACREONTE.

Non est cura Gygis mihi, qui rex imperet agris
Sardiniis, non me argentum, non gemma, nec aurum
Detentat : non invideo sua regna tyrannis.
Cura est unguento fluat ut mihi barba fragranti,
Cura ut odoriferis cingam mea tempora sertis :
Curæ sunt dubiæ tantum præsentia vitæ
Tempora, curæ hodierna mihi : crastina namque
Novit, quisve sibi promittere crastina possit?
Heus ergo, heus agedũ, calicẽ mihi cudito jam nunc
Argento bene tornato, Vulcane : sed amplum,
Atq; cavum, et Bacchi quantum potes, eia, capacem:
Inque hoc non currus, non tristia sidera sculpe :
Non hunc crudelis, non ambiat udus Orion :
Sed vites mihi fac virides, ipsumque Lyæum,
Et Charites, blandam et Venerẽ, Venerisq; puellum.

JOAN. SECUNDI
JUVENILIA.
ODARUM LIBELLUS.

AD ADRIANUM GOESIUM JURISCONS. UXOREM DUCTURUM.

Ergo, dulcis amicule
  Nobis tam cito te subtrahis, et vagis
Finem ponis amoribus?
  Et te sponte tua brachia mollibus
Subdens libera vinculis,
  Captivis hominum cœtibus inseris?
Sortem servitii gravem, et
  Passurus dominæ sceptra puellulæ.
Visurus tamen interim
  Natos, legitimæ præmia Cypridis,
Natos, certa levamina
  Curarum, et socii pignora lectuli:
Quos qui tollere negligit,

Dans infrugiferis semina vepribus,
Ignavus moritur senex:
Indignusque, cui contigerit parens.
Ergo, spernere si potes
Curas, mœstitias, vincula, carcerem,
Dum castus tibi sit torus,
Et gignas aliquid quod tibi succinat
Nomen dulce parentibus,
Aula quodque tua lusitet, et patris
Observantibus atria
Monstret ora sui certa clientibus:
I, quo te impetus impotens,
I, quo magnus Hymen te vocat, et potens
Dextra teligera puer.
At nos interea, quando relinquimur
Abs te, cum reliquis tamen,
Quos non ista tenent jura, sodalibus,
Donec canities abest,
Carpamus Veneris gaudia liberæ.

DE AMORIBUS FRANCISCI CATSII.

Francisci teneris digna caloribus,
Issabella, meæ proxima Juliæ,
Quocunque orbe moraris,
Fido in pectore stas tamen:
E quo nec rapiet te rota temporum,

Nec diversa tuis tot loca mœnibus.
Heu, quantum tamen hinc est
Inter Lovanium soli?
Hærent luminibus lumina mollia,
Arguta, et tantis subdola nutibus,
Hærent, atque revinctum
Quem cepêre semel, tenent.
Hærent auriculis verba sonantia,
Quæ possunt superos flectere, quæ deum
Qui servat loca tetra,
Nulli pervia lumini:
Ad quæ cum, tenuem efflatus in aëra
Francisci gelidus spiritus ierit,
Una voce suavi
Dilectæ dominæ suæ,
Quam terræ tumulis obrutus audiet,
Quam tota excipiet regia nigricans,
Uno murmure dulci
In vitam revocabitur.
O! felix facibus forma potentibus:
Fas florere meis te quoque versibus
Dum fletus puer ales
Et suspiria nesciet.

AD PETRUM BAUSANUM.

Quisquis serena mente potest suos
  Inter sodales vivere leniter,
  Qui mente conjunguntur unâ,
  Et studiis rapiuntur iisdem,
Illum beatis respicit ignibus
  Distincta cœli regia mobilis:
  Et sortis expertem malignæ,
  Collocat in medio deorum.
Non livor illum pallidus occupat,
  Non cura firmum versat et huc et huc,
  Nec sperat usque lætiorem
  Sidere sub meliore vitam.
Seu vivat illic, quâ freta perpetim
  Adstricta canis stant Aquilonibus,
  Seu quâ nigros usti propinquo
  Sole trahunt populi colores.
Sic, Petre, Musas inter amabiles,
  Interque junctas brachia Gratias,
  Risus, jocos, lusus, amores,
  Exilium patriæ feramus.

AD AMOREM.

Ergone, vitæ quod superest meæ,
Suspiriosis liber amoribus
Degam? nec in venis calebit
Ille meis deus ut solebat?
Jam, jam remissi pœnitet otii:
Jam, jam proterva spicula dextera
In pectus hoc, inerme pectus,
Sparge puer resonante nervo.
Vivamque rixas inter et oscula,
Interque risus et lacrymas graves,
Spemque et metum, vitam necemque,
Tempora floridulæ juventæ.

IN CHOREAS AB SE SPECTATAS.

Curru Diones vectus eburneo,
Vidi modo hic, jam nescio quo loco,
Calente cursitare mixtas
Cum juvenum serie puellas.
Una inter omnes florida virgines
Terram tenello sollicitans pede,
Versabat in gyrum sequaces
Secum oculos, animosque turbæ.
Ut rubra puro lacte natans rosa,
Serpebat albas purpura per genas;

Neptuno vitreis late qui præsidet undis,
Neptuno a summo qui Jove prima tenet.

DORIS.

Egregium vero quod sit Neptunia proles.
Esto, sit altifremi filius ille Jovis,
Cum tam deformis sit, agrestis, et hispidus, et quod
Omnibus est unum turpius, unoculus.
An vero genus ad formam prodesse putabas?
Hoc tibi deformis nomine pulcher erit?

GALATEA.

Imo nec est deformis, et id quod dicis obesse,
Hoc queat hoc formam nobilitare viri. [sunt
Quippe quod agrestis, quod et hispidus (hæc tua nam
Crimina, sic libitum est hæc vocitare tibi)
Haud deformat eum, verum mage, Dori, virile est:
Crede decet fortes hispida barba viros.
Porro oculus media nitidus qui fronte relucet,
Et quem Phœbææ lampadis instar habet,
Ille etiam decet hunc: hoc cernit certius uno,
Quam si vel duo, vel lumina mille forent.

DORIS.

Tu vero mihi jam, Galatea, videris habere hunc
Non tibi amatorem, verum adamare magis:
Usque adeo

Usqueadeo laudas, et quæ contraria formæ,
Jam formosa uti sint, atque decora, jubes.

GALATEA.

Haud equidē hunc adamo: tamen ista insignia vestra
Scommata, et insulsos haud queo ferre sales.
Et plane invidia huc mera vos stimulare videtur,
Quod vos non itidem ut me Polyphemus amat:
Quodq; gregem nuper celsa dum pascit in Aethna,
Inter lanigeras conspiciendus oves,
Nosque procul mixtim per litora sola vagantes
Cernit, ubi pedibus prominet Aethna suis,
Vestrum non ullam vel solum aspexit: at ipsa
Visa viro cunctis pulchrior una fui.
Meque proinde suo dignatus lumine solam est:
Lumine sidereas exuperante faces.
Hæc ea sunt, hæc sunt, quæ pectora vestra remordent
Hinc illi risus, illepidique joci:
Namq; hæc cuncta docent me vos præcellere forma,
Meque magis dignam quam Polyphemus amet.

DORIS.

Scilicet, invideam quod tu formosa videris
Lusco? et pastori quod Galatea places?
Quamquam aliud, quæso, potuit quidnā ille probare,
Præter candorem, lactea diva, tuum?

Ille placet, quod lac cibus est et caseus illi:
  Quod simile his, pulchrum protinus iste putat.
Tu vero cupis ipsa tuam si noscere formam,
  Nec tibi judicio stulta placere malo,
Pendenti è scopulo, si quando silentibus Austris
  Pellucens placidis unda jacebit aquis,
Temet contemplare, precor, dabit unda colorem
  Consimilem lacti, consimilemque nivi.
Atqui nulla quidem facies candore probetur,
  Candida purpureis sit nisi tincta notis.

GALATEA.

Atqui ego nacta tamen, quantūvis candida qualem
  Doris amatorem vellet habere sibi.
Nullaque de vobis quam vel miretur agaso est,
  Vel pastor, vel quam portitor ullus amet.
Atque alia ut taceat, cantat Polyphemus: in omni
  Et calami, et citharæ, doctus et arte lyræ.

DORIS.

Mitte hæc, diva precor, cantantem audivimus, in te
  Pruriret nuper cum male sanus amans:
Verum, o! sancta Venus, rursum in certamina Phœbum
  Excire obstreperus Marsia visus erat.
Quin ter crediderам sylvis audire rudentem
  Viciniis asinum, ter Polyphemus erat.

Ipsiusque lyræ corpus jurare volebam
  Cervinum, nudis ossibus, esse caput.
Cornua nam exstabant cubiti de more recurvi:
  Quis putet hîc hominem? quis putet esse lyram:
Tum vero inductis fidibus speciosus amator,
  Nec jungens sinui barbara monstra lyræ,
Nescio quid tandem durum & ſtridebat agreſte,
  Observant partes dum lyra voxque suas:
Sic uti non fuerit de cunctis ulla deabus,
  Quæ posset risus aut cohibere jocos.
Quid, quod & ipsa quidem non eſt dignata boanti
  Respondere Echo, garrula Nympha licet:
Credo, deam puduit si forte audita fuisset
  Reddere stridentes ridiculosque sonos.
Quin ursis ursæ catulum formosus amator
  Gestabat, lusus, deliciasque suas.
Hirtus erat totus, quo, credo, gratior illi,
  Quod similis setis, et feritate fuit.
Quæ tibi nunc istum talem, Galatea, maritum
  Invideat? quæve hunc nunc velit esse suum.

GALATEA.

Ergo tuum nobis, sit qui formosior, eia,
Monstra, et qui melius voce lyraque canat?

DORIS.

Nullum habeo, fateor, nec eo me nomine jacto,
Ac si sim multis sollicitata viris.
At vero talem, qualis Polyphemus, amantem,
Totus qui saniem, totus ut hircus olet:
Quique infelices funesta ad litora pulsos
Devorat, hunc habeas, hunc adamesque tibi.

Talia sunt, Nymphas retulit quæ fama marinas
Multa per alternas dicta dedisse vices.
Quid jam, quid cœcum non posse putemus Amorem?
Te quoque formosum si, Polypheme, facit?

EPITHALAMIUM.

Hora suavicula, et voluptuosa,
Hora blanditiis, lepore, risu,
Hora delitiis, jocis, susurris,
Hora suaviolis; parique magnis
Cum diis et Jove transigenda sorte:
Hora, qua poterat beatiorem
Nec Gnydi dea sancta polliceri,
Nec qui cum pharetra pererrat orbem,
Curis gaudia delicata miscens,
Penna splendidus aurea Cupido,
Magni pronuba nec soror Tonantis,
Nec qui floridulas Hymen puellas
Raptas e gremio tenace matrum
Involvit cupidis viri lacertis,
Rupis incola floriger canoræ:
Advecta est, serie rotante cœli.
O! felix juvenis, puella felix.
  Felix sponse, cui cupita flamma
Jam nunc in geminis quiescit ulnis,
Puella ætherea beata forma,
Qualem magna Venus, velitque Juno,
Et quæ casside Martia refulget

Sancto vertice procreata Pallas,
Si junctæ statuant adire valles
Umbrosas iterum virentis Idæ :
Qua spectanda vel hæc, vel hæc, vel illa,
Quovis judicio superba malum
Victrix aureolum reportet astris.
O! felix juvenis, puella felix.
Felix sponsa, cui cupitus ardor
Affusus modo lectulo in beato,
Stringet colla tenacibus lacertis,
Insigni juvenis venustus ore:
Istis qui roseis tuis labellis,
Istis qui niveis tuis papillis,
Isto qui rutilante crine tactus,
Isto lumine qui loquace victus,
Jampridem tacito voratur igni:
Lentumque increpat usque et usque Solem,
Tardamque invocat usque et usque Lunam.
O! felix juvenis, puella felix.
Votis, fervide sponse, parce votis
Et suspiria mitte, mitte questus
Tempus accelerat suave : mitis
Exaudit gemitus Venus suorum :
Condit Cynthius ora, condit ora,
Seque gurgite perluens Ibero
Cedit noctivagæ locum sorori.
Et quo gratior haud relucet ignis

Conjunctis animis amore dulci,
Producit caput, emicatque cœlo
Ductor Hesperus aureæ catervæ.
O! felix juvenis, puella felix.
Jam virgo thalamum subibit, unde
Ne virgo redeat, marite, cura.
Jam virgo niveis locata fulcris
Adventum cupiet tuum, tremetque
Perfusa ingenuo rubore malas:
Forsan et lacrymis genæ madebunt,
Et suspiria fundet, et querelas:
At tu nil remoratus, et querelas,
Et suspiria, lacrymasque tolles,
Abstergens oculos tuo ore, dulce
Murmur pro querimoniis reponens.
O! felix juvenis, puella felix.
Ergo membra ubi virginis decoræ
Felix candida lectulus fovebit,
Membra languidulo parata somno,
Et molli quoque te toro locatum,
Supra purpureos beata reges,
Supra constituet Jovem Dione,
Mox te blandidicis parare rixis,
Mox te molliculæ parare pugnæ,
Motus occipies calore justo:
Belli prospera signa non cruenti
Figens mille protervus hîc et illic,

Collo basia multa, multa malis,
Labris basia plura, plura ocellis.
Repugnabit, & improbum vocabit,
Et dicet, satis est, tremente voce,
Acerbaque manu proterva labra,
Propelletque manu manum protervam.
O! noctem ter, & amplius beatam.

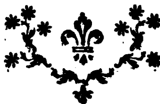
Pugnet strenua, pugnet illa, pasci
Pugnando teneri volunt amores.
Pugnando tibi duplicatus ardor
Vires sufficiet novas in arma,
Tunc per candida colla, tunc per illud
Quod certat ebori nitore pectus,
Tunc per crura tenella, perque ventrem,
Et quæ proxima sunt et huic et illis,
Saltu volve agili manum salacem:
Et tot millia junge basiorum,
Quot cœlum rutilos tenebit ignes.
O! noctem quater, et quater beatam.

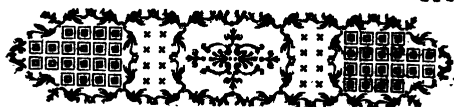
Nec desint tibi blandulæque voces,
Et quæcunque juvant perita verba,
Nec cum murmure sibili suaves,
Quales dant Zephyro sonante blandum
Frondes, quale columba, quale cycnus
Annosus moriente spirat ore:
Donec victa potentibus sagittis,
Et cœco pueri volantis igne,

Paulatim

Paulatim minus et minus severa,
Ponet purpureum toro pudorem,
Collum in brachia nexuosa dedens,
Collo brachia nexuosa stringens.
O ! noctem quater o ! quater beatam.
Tunc tunc oscula delicata sumes,
Nullis contemerata quæ rapinis
Hærebunt vario morata nexu.
Tunc lusus similes, paresque virgo
Reddet delitias, et os hiulcum
Jampridem patulo licenter ori
Committens, animæ libidinoso
Fragrantis cupidum beabit haustu:
Mox lusu quoque molliore ludens,
Dicet blanditias suaviores,
Emittet digitos licentiores,
Finget nequitiam salaciorem.
O ! noctem nimis et nimis beatam.
Tunc arma expedienda, tunc ad arma
Et Venus vocat, et vocat Cupido:
Tunc in vulnera grata proruendum:
Huc, illuc agilis feratur hasta,
Quam crebro furibunda verset ictu
Non Martis soror, ast amica Martis
Semper læta novo cruore Cypris.
Nec quies lateri laborioso
Detur, mobilibus nec ulla coxis:

Donec deficiente voce anhela,
Donec deficientibus medullis,
Membris languidulis, madens uterque
Sudabit varii liquoris undas.
O! noctem nimis, o! nimis beatam.
  Sudate ut libet, et diesque longas,
Noctesque exigite in potente lusu:
Et brevi date liberosque dulces
Et longo ordine blandulos nepotes:
Quæ vobis senii minuta turba
Olim sollicitos levabit annos,
Arcebit querulos toro dolores,
Languentûm tremulos fovebit artus,
Componet tumulo pios parentes,
O! felix juvenis, puella felix!

PANCHARIS JOAN. BONEFONII ARVERNI,

Ad Jacobum Guellium, Regis Procuratorem.

SE AB AMORE REVOCARI NON POSSE SCRIBIT.

O ! Guelli juvenum eruditiorum
Vel ipsa invidia facente princeps,
Quid Bonefius hîc tuus negotî
Gerit, quî valet, anxior requiris ?
Ludo carmine quo tener Catullus
Lusit et teneri æmulus Catulli
Ille Plinius atque Calvus ille,
Quo tu in carmine si tui Bonefi
Et salem minus et minus leporem
Certè nequitiam satis probabas,

Et nunc molle mihi et suave quiddam est
Ridentes oculos meæ puellæ
Ad cœlum lepido vocare versu
Eosdem quoque nunc ferocientes
Juvat stringere sæviore ïambo.
Quid tu, inquis, Venerem jocosque cantas,
Cui Phœbi sine more sævientis,
Ille immane sonans minatur arcus ?
Canto. Nam quid ego illa pertimescam,
Quibus me juvet interiisse, tela ?
Quem Cupidineæ nocentiores
Premunt ossibus intimis sagittæ,
Et nocentius omnibus venenum,
Quo velut Tityi jecur renascens,
Sic semper pereo ut perire possim.

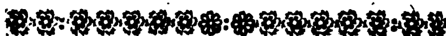
Ad Antonium Cotellum Senatorem Parisiensem.

PANCHARILLÆ FORMÆ ELEGANTIAM DESCRIBIT, QUA SE CAPTUM AIT.

Nam quid dissimulem ? Illa me, Cotelle,
Nympharum domina, illa Pancharilla
Prima militiæ hujus insolentem,
Et Cupidineæ rudem palæstræ

Cepit flammeolis suis ocellis,
Vinxit aureolis suis capillis.
Ut vidi, furor et malignus error,
Me mî surpuit : Ille me genarum,
Fulgor lubricus, ille Pancharillæ
Pudor virgineo natans in ore :
Risus ille decens, et ille candor,
Fuci nescius, ille me vetusti
Splendor sanguinis, illa liberalis
Indoles animi, illa mens senilis
Ætate in tenera tenorque constans,
Ille corporis elegantioris,
Cultus simplicior et illa vultus,
Majestas placida et serenus ardor,
Ille frontis honos patentis, ille
Me supercilii nigellus arcus,
Dentiumque duplex eburnus ordo,
Et menti bifidi decor venustus,
Spira illa auriculæ rotundioris :
Illa blæsula, mollicellæ verba,
Illa me capitis nitens columna,
Emendatior omnibus columnis,
Castigatior omnibus figuris :
Illæ marmore puriùs nitentes
Papillæ teretes suas Diana,
Et quas esse suas velit Dione,
Obstrinxere sibi arctiore vinclo.

Illa carcere pectoris reposti,
Illis me pedicis profundi amoris,
Æternum sibi Pancharilla vinxit,
O! custodia carceris benigni.
O! dulces pedicæ, o! beata vincla.

BASIUM I.

Quo petit, ut Pancharis ipsi basiis animam exsugat.

Nympha, bellula, Nympha molicella,
Cujus in roseis latent labellis,
Meæ deliciæ, meæ salutes:
Nympha, quæ veneres venusta tota,
Omnes omnibus una surpuisti,
Amabo mihi basium propina,
Quo tandem meus acquiescat ardor:
Ah! ne basiolum mihi propina,
Nam contra magis excitatur ardor:
Sed mî suge animam halitu suavi,
Dum nil quicquam animæ mihi supersit,
Ah! ne, ne mî animam puella suge:
Namque exsors animæ quid ipse tandem
Quid sim vana nisi futurus umbra,
Et errans stygiis imago ripis

Infaustis nimis ah! nimisque ripis,
Quæ nullam venerem et suavitatem
Nullas delicias jocosque norunt.
Imo tu mî animam puella suge:
Suge, dum mî animæ nihil supersit,
Dumque molliculi comes Catulli,
Dumque molliculi comes Tibulli,
Eam pallidulas et ipse ad umbras
Et errem stygiis imago ripis.
Tum vicissim ego, Pancharilla, sugam
Tuæ florem animæ suaveolentis
Dum nil quicquam animæ tibi supersit.
Dumque Lesbiolæ Catullianæ;
Dum comes Nemesis Tibullianæ
Eas pallidulas et ipsa ad umbras,
Et erres stygiis imago ripis.
Namque illic etiam suos amores
Exercere piæ feruntur umbræ,
Et illic Nemesim suam Tibullus,
Et illic quoque Lesbiam Catullus
Fertur pallidulo ore suaviari.
Sic illic, mea Pancharilla, te se
Pallens pallidulam suavibor,
Illi ut primi etiam duces amoris
Palma jam veteri superbientes,
Et se a me fateantur et stupescant
Victos multivola osculatione.

BASIUM II.

In Acum, a qua petit, ut pectus Amicæ potius quàm digitos imposterum cuspide pungat.

Dic Acus mihi, quid meæ puellæ
Illa candidula, illa delicata
Albis candidior manus ligustris:
Quid leves digiti tenellulique
Tantum commeruisse vel patrasse
Possunt, ut toties et hos et illam
Configas stimulo ferociente?
Ah! ne molliculas manus inepta
Ne læves digitos et immerentes,
At pectus stimulo acriore punge,
Pectus durius omnibus lapillis,
Durius scopulisque rupibusque
Hîc stylum altius altiusque fige,
Hîc acuminis experire vires.
Quod si mollieris meam puellam,
Dii, quantam hinc referes superba laudem:
Hac te cuspide vulneraſſe pectus,
Quod nullis potuit Cupido telis.

BASIUM III.

Ad Catellum Pancharidis suæ, cui fortunam invidet.

Quis, barbatule, quis tuam, Catelle
Non tibi invideat beatitatem:
Quem mulcere manu solet nitenti,
Et solet tenero sinu fovere
Illa lux animi Diana nostri.
Cuî tot blanditias, tot usque et usque
Lusus ingeniosa factitare:
Quem sic deperit impotente cura
Ut sive illa domi quieta degat,
Seu foris pares ambulationem,
Unum te socium domi forisque;
Unum te comitem viæ requirat:
Et cum sese epulis paravit illa,
Tu conviva Deæ advocaris usque:
Tum dapes tibi delicatiores
Hinc et inde legit, tibique lectas
Blanda porrigit et ministrat uni.
Mox ubi est epulis fames adempta
Novis deliciis beare certat.
Nunc te lacteolæ inserit papillæ,

Nunc humentibus admovet labellis,
Et tot prodiga basiationes,
Uni nectareo propinat ore,
Quot nec Lesbiolam suam poposcit.
Vates multivolus Catullus ille,
Catullus pater osculationum.
  Quid beatius o! tener Catelle,
Quid his amplius expetisse possis:
Avarus licet improbusque voti?
At beatius ampliusque quiddam,
Dat Diana tibi, dat illa quiddam,
Quod sperare licet diis nec ipsis.
Adsciscit socium tori Diana,
Et te virgineo locat cubili.
Felix o! nimis, et nimis Catelle,
Amate usque adeo meæ puellæ,
Quis, barbatule, quis, Catelle tanta
Non tibi invideat beatitates,
Queis sperare nefas beatiores.

****

BASIUM IV.

Execratur dentes, quibus inter osculandum papillas Dominæ læserat.

O! Dens improbe, dire, ter scelestè,
Dens sacerrime, Dens inauspicate,
Tun' tantùm scelus ausus ut papillas,
Illas Pancharidis meæ papillas,
Quas Venus veneratur et Cupido,
Feris morsibus ipse vulnerares?
Nec tecum reputas, miselle, quanti
In te numinis excitaris iras?
Qui dum Pancharidem meam lacessis,
Omnes et Veneres, Jocos, Amores,
Et quantum est Charitum simul lacessis.
At tu hoc pro scelere impioque facto,
Ne mî irascere, blanda Pancharilla,
Namque testor ego tuos ocellos,
Amo quos ego plus meis ocellis,
Et testor Veneris tuumque numen,
Quo majus mihi sanctiusque nullum,
Non has lædere mens fuit papillas,
Non has mens mihi, Diva, vulnerare.
Verum ut se exeruit mihi superbus,

Tuarum ille decor papillularum
Et has impulit ardor osculari,
Ipse ardentius æstuans furensque,
Compressi has nimium atque vellicavi.
Hoc meum scelus impiumque factum est,
Pro quo mille adeo subire pœnas,
Pro quo mille velim subire cædes:
Si tantum scelus impiumque factum,
Ulla unquam queat expiare pœna,
Ulla unquam queat expiare cædes.
At ne hoc pro scelere impioque facto,
Ne mî, irascere blanda Pancharilla,
Ne mî irascere, cui superba forma
Peccandi imposuit necessitatem.

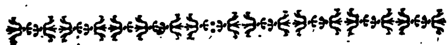

BASIUM V.

Præmonet Animum suum, ut cautè cum Pancharide agat.

Quo mi fic Animus repente fugit?
Fugit, quod reor, ad meam puellam,
Ad illa aurea vincla convolavit.
Ah! quò in exitium ruis miselle?
Hi quos aureolos putas capillos,
Quæ tibi aureolæ comæ videntur,

Non sunt aureolæ comæ aut capilli,
Sed sunt vincula, compedes, catenæ:
Sed sunt retia nexilesque casses,
Quibus si semel occupatus hæres,
Peribis, moneo, ah! miser peribis,
Nec ad me poteris miser redire.
  Usque ab unguiculis meam perErres
Totam denique Pancharin retractes,
Illius licet ebrius lepore
Incubes oculis, labris, papillis,
Verum cautius involа capillis.
Nam prædico iterumque tertiumque
His si retibus occuperis unquam,
Peribis miser, ah! miser peribis
Nec ad me poteris miser redire.

BASIUM VI.

AD MATTHIAM BRUERIUM, PROPRÆTOREM PARISIENSEM.

In amore jam incepto perseveraturum scribit.

Quid tu me indomitum, Brueri, compescere Amore,
  Ardoremque animi dissimulare jubes?
Hei mihi difficile est animum tractare furentem,
  Difficile urentes occuluisse faces,

Ecquid ego intuear lentus formosa puellæ
  Lumina, flammeolis irrequieta notis?
Intuear niveo turgentes orbe papillas,
  Aureolasque comas, marmoreosque sinus:
Nec liceat libare sinus, teretesque papillas,
  Nec liceat cupido figere dente genas?
Non oculis ausim, non oscula ferre capillis
  Oscula vel regnis anteferenda mihi.
Ah! pereat qui sic moderari pectoris æstus,
  Ah! pereat qui sic lentus amare potest.
Excubet inde licet duræ custodia matris,
  Excubet inde viri suspiciosa fides.
Garriat hinc vulgus tacitoque immurmuret ore,
  Et toto fiam fabula nota foro.
Nec duras matrum excubias, vel torva mariti
  Lumina, nec vulgi murmura vana moror,
Sint fora, templa, viæ, portus, populosa theatra,
  Et sint ardoris conscia rura mei.
Sic vixere patres, rexit quos aurea virgo,
  Et quos falciferi sceptra beata senis.
Errabant mixti nudis per rura puellis,
  Et suus hærebat cuique perennis amans.
Longos alloquiis soliti producere soles,
  Mille et blanditias, mille ciere jocos,
Gaudia ducebant nullo intercepta pavore;
  Gaudia quæ Cyprio tota liquore madent.
Dissimulent simulentq; alii, et pro tempore fingant,

Hæc me libertas vitaque avita juvat.
Nam quid nos casto velum obtexamus Amori?
Pro Venus! an scelus est numen amare tuum!
Nec Dî ergo sceleris, sceleris nec Jupiter expers,
Denique pars cœli crimine nulla vacat.
Quis Phœbi Chionem, quis Bacchi Gnosida nescit?
Quis falsi raptus per freta longa bovis?
Cui vel olorini non cognita furta Tonantis
Aut ducta Herculea mollia pensa manu?
Vivamus, mea lux, Divûmque exempla sequamur;
Ire juvet quo nos æstus amoris agit.
Si scelus hoc, peccem Divis auctoribus ultro,
Nec me pœniteat criminis esse reum.

BASIUM VII.

Invitam osculabitur.

Amabo, mea lux, mei lepores,
Meum melliculum, mei furores,
Hos meique animi, meique cordis,
Sine exosculer illices ocellos.
Sine exosculer aureos et illos,
Quos Apollinis aureisque Bacchi
Ausim crinibus anteferre crines.
Quid tu ingrata nimis, nimisque dura,

Id tu præmioli tuo poëtæ,
Id solatioli negas amanti ?
An mî delicias facis jocosa ?
Quodque plus cupis, hoc negas roganti.
Invita, ut videare mî dedisse ?
Invitam licet ergo te prehendam,
Et collo injiciam manus, et ora
Conseram oribus, et labella labris:
Et neges licet usque pernegesque,
Lucterisque mihi, et mihi mineris,
Usque ad basia mille basiabo,
Tum me morsibus hinc et inde figas,
Et os unguibus hinc et inde vellas,
Nec morsus metuam unguiumve sulcos,
Quin quanto altius unguibus notaris,
Quanto fixeris acriore morsu,
Tanto basia pressiora figam,
Tanto et ipse premam arctiore nexu.
O ! mellitula prælia, o ! suaves
Dentium mihi morsicationes,
Vis o ! Panchari me beare ? Semper
Mihi basia pernega roganti,
Semper ut rapiam fruarque raptis.

BASIUM VIII.

Amicæ salutem precatur.

Salve melque meum atque amaritudo,
Otiumque meum, negotiumque,
Meus Phosphorus Hesperusque salve;
Salve luxque mea et meæ tenebræ,
Salve errorque meus meusque portus.
Salve spesque mea et mei pavores.
Salve nilque meum, meumque totum;
Sed quid pluribus? O! ter ampliusque,
Tota Pancharis Acharisque salve.

BASIUM IX.

Vult ut Domina assiduè ipsum exosculetur.

Da mî ocellule, da tenelle mi flos,
Da columba mea: atque turturilla,
Tot incendia cordis æstuantis,
Compescam tepido imbre basiorum:
Da rore humiduli tui labelli,
Rigem pectoris igneum furorem.

O! heu quid volui? Heu puella parce,
Et hæc flammea submove labella,
Queis auges animæ furentis æstus,
Et torres magis, et magis peruris,
Ut plane misero nihil supersit
Quam mox in tenues eam favillas.
Ah! quid flammea submoves labella?
Osque ab ore meo repente vellis?
Profer flammea, profer hæc labella,
Et torre assiduo igne basiorum
Istis me juvat ignibus perire,
Oethæo veluti rogo probatus
Hinc cœlum novus Hercules revisam.

BASIUM X.

Miratur suavitatem et amaritudinem Pancharillæ.

Cum sis mellea tota, tota suavis,
Ut mellita magis nec ipsa mella,
Nec sic suavior ipsa suavitudo:
Qui tot spicula delibuta felle
Evibras oculis, tuisque labris
Tantam amaritiem mihi propinas?
Rursus tu quoque Pancharilla, tota

Cum sis fellea, sis amara tota,
Mage ut fellea sint nec ipsa fella,
Non amarior ipsa amaritudo:
Quî tam dulcia mella basiorum
Tam dulcem ambrosiam mihi labella
Propinant tua ? quî tuis ocellis
In me spicula tam benigna vibras ?
An vis ista tui est, Puella, ocelli ?
An vis ista tui est, Puella, labri ?
Ut me felle beent suaviore,
Ut me melle necent amariore
O! amarities nimis suavis!
O! amara nimis suavitudo!

BASIUM XI.

Exoptat se Florem illum esse, quo uteretur Amica.

Ergo floscule, tu meæ Puellæ
Hoc florente sinu usque conquiesces?
Ergo tu Dominæ meæ papillis
Beatus nimis insidebis usque?
O! si, floscule, mî tua liceret
Ista sorte frui, et meæ puellæ
Incubare sinu, atque desidere

Hos inter globulos papillularum
Non sic lentus inersque conquiescam,
Non sic insideam otiosus usque;
Sed toto spatio inquietus errem
Et feram sinui, feramque collo
Mille basia, mille et huic et illi
Impingam globulo osculationes.
Nec mihi satis hæc putes futura:
Namque et discere curiosus optem
Quid discriminis inter hunc et illum:
Et quantus tumor hujus illiusque:
Quantum albedine præstet hic vel ille;
Quantum duritie hic vel ille vincat;
Sinisterne globus, globusne dexter
Figura placeat rotundiore:
An dexter globus, an globus sinister
Papilla rubeat rubentiore
Explorem quoque quo beata ducat
Illa semita quæ globos gemellos
Sic discriminat, et subesse clamat
Mellitum magis elegansque quiddam:
Indagem quoque quicquid est latentis,
Et labar tacitus ferarque sensim
Usque Cypridis ad beata regna.
At mî Pancharidis meæ papillas
Nec summo licet ore suaviari,
Nec levi licet attigisse palma,

O ! sortem nimis asperam atque iniquam.
Tantillum illa negat mihi petenti
Tantillum illa negat mihi scienti
Quæ tantum huic tribuit nec id petenti
Quæ tantum huic tribuit nec id scienti.

BASIUM XII.

Beatum se prædicat, si Domina sua illius memor sit.

I cor ocyus ad meam puellam,
Dic ut me coquit ardor insuetus:
Dic ut mille premunt amaritates;
Dic ut imbre mihi perenniore,
Madent lumina : Dic ut ipse vitam,
Hîc traho anxius inquiesque curis.
Sed inter tamen has amaritates,
Has inter lacrymas et inter ignes,
Si tantum meminit puella nostri,
Dic me vivere vel nimis beatum.

BASIUM XIII.

Παραβολὴν instituit inter Cometam & Pancharidem.

Qualiter exoriens ferali crine Cometes,
In sese populorum acies convertit et ora
Undique, et insolito perculsas lumine mentes
Territat : horrescunt diræ formidine cladis,
Mortales, certique pavent incendia belli:
Sic se ubi Pancharidis puro jubar ore coruscans,
Exerit, et cœli major micat ignibus ignis:
Hærent obtutu populorum lumina, et alto
Corda pavent suspensa metu, bellique necisque,
Flammarumq; animis trepidantibus incubat horror.

BASIUM XIV.

Spernit Dominam propter fastum animi.

Sic me Neæra contumacior spernis?
Sic despicaris et fero fugis corde?
Fugis superba, et vota supplicis rides?
Ribebo et ipse tete, et in vicem durus,
Te despicabor, perfida, et tuos fastus,
Fastu retundam: Jamque tu mihi longum
Vale Neæra indigna cantibus nostris,
Indigna Musis. Marsias tibi semper,
Tuos habeto, teque Marsiæ semper,
Gens inficeta, plena rugis, insulsa,
Aversa Musis. Rursus o! mihi rursus,
Vale Neæra dedecus puellarum,
Urbisque probrum. Nam quid ipsa me spernis,
Quid despicaris, quem Turilla formosa,
Turilla blanda, flos Turilla Nympharum,
Complexa sponte vindicatque jamdudum,
Sibique poscit: quæque jam meo cantu
Superba tollit arduum caput cœlo:
Et se Corynnis seque Lesbiis confert.
At tu Neæra quam tuam vicem quondam
Tacita dolebis, et tuum argues fastum?
Quam me requires et vocabis incassum?

BASIUM XVI.

Exaggerat felicitatem & infelicitatem in osculando.

Donec pressius incubo labellis
Et diduco avidus tuæ, Puella,
Flosculos animæ suaveolentes,
Unus tum videor mihi Deorum
Seu quid altius est beatiusve.
Mox ut te eripis, ecce ego repente
Unus qui superum mihi videbar,
Seu quid altius est beatiusve,
Orci mi videor relatus umbris,
Seu quid inferiusve tristiusve.

BASIUM XVII.

Expetit modum in osculando.

Tunè Pancharidis meæ labellis
Infelix animæ ausus incubare?
Ausus sugere mella basiorum?
Ausus nectare delicatiore
Tete proluere: heu miselle parce:
Nam dum sugere mella, dumque nectar

Credis ebibere, ebibis venena,
Et incendia fugis et furores.
Non sentis etenim ut tuos per artus
Erret flamma furens, latensque virus
Serpat in jecur intimasque venas:
Dum tu incautior hinc et inde fugis;
Et hauris Dominæ meæ labella,
Maligna ah! Dominæ nimis labella,
Quæ me tam miseris modis habetis,
Ne sævite adeo labella bella.
Sæviistis satis atque torruistis,
Nunc restinguite flammeos calores:
Nunc disperdite fluctuans venenum:
Paulum basia vestra temperate.
Volo basia, non venena et ignes.

BASIUM XVIII.

Execratur Pancharidis pulchritudinem, quâ captus erat.

Salvete aureolæ meæ puellæ
Crines aureolique crispulique.
Salvete et mihi vos puellæ ocelli;
Ocelli improbuli protervulique.
Salvete et veneris pares papillis
Papillæ teretesque turgidæque,

Salvete æmula purpuræ labella,
Tota denique Pancharilla salve.
Quin vos aureoli perite crines,
Et vos improbuli perite ocelli,
Vos et turgidulæ perite mammæ,
Perite æmula purpuræ labella,
Tota denique tota tu perito
Qua visa perii repente totus.

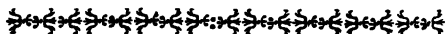

BASIUM XIX.

Dicit lachrymas Pancharillæ non esse lachrymas, sed flammas et incendia amoris.

At mî dicite lacrymæ tenellæ,
Vos quæ candidulæ meæ puellæ,
Os argenteolo rigatis imbre,
Quî fas nasoier hîc puellæ ocellis,
Qui toti igneoli undequaque spargunt,
Tot incendia missilesque flammas?
Verum fallor ego, et tuæ Puella
Quæ mihi lacrymæ et putantur imbres,
Non sunt hæ lacrymæ aut aquosus imber,
Sunt incendia flammeæque guttæ
Quæ me sic adeo intime perurunt,
Consumpta ut rapidi caloris æstu,
Jam mî pectora tota colliquescant.

Quid jam non igitur miselli amantes
Sperent aut metuant quibus creare,
Undam flamma potest et unda flammam.

BASIUM XX.

Scribit se nunquam posthac aditurum Pancharillam.

Quid o! Cupidinis duces,
Ocelluli lascivuli,
Me prodidistis inscium,
Ausi tueri fixius
Vultus puellæ lubricos?
Quorum nitore, ceu novi,
Perculsus ictu syderis,
Humi repente corrui.
Quid o! pedes audaculi,
Me sic iistis perditum
Dum me vagantem sistitis
Ad illa divæ limina,
Ubi furore saucii,
Hanc penè vitam liquimus?
Quid o! manus protervulæ
Sic irruistis in sinum
Et lacteas papillulas,
Ut hinc amoris diffluens

Serpensque sensim in intimos
Artus venenum cór mihi,
Pectusque totum absumeret?
At ipse vestram comprimam
Ferocientem insaniam;
Et turgidos licentia
Istos domabo spiritus.
Nam vos pedes audaculi
Premam deinceps compede;
Et vos manus protervulæ
Arctabo duris vinculis;
Et vos ocelli fascia
Lascivientes obtegam,
Ut nec tueri ocelluli
Vultus puellæ lubricos:
Nec involare vos manus
In lacteas papillulas:
Nec illa posthac vos pedes
Possitis unquam sistere
Ad Pancharillæ limina.

BASIUM XXI.

Petit à Cupidine ut finem basiis imponat.

An non, sæve puer, satis superque est
Tot me pectore parturire flammas;
Tot ignes premere intimis medullis;
Ni suspiria ventilentque flammas
Accendantque animi æstuantis ignes?
Jam suspiria, jam modum furori
Tandem ponite: sat meos per artus
Furit flamma, furit malignus ignis.
At vos ô lacrymæ profusiores
Adeste, et miserum levate amantem!
Adeste atque animi æstuantis ignes
Contra immergite largiore rivo.
Heu? qui me lacrymæ levare possint,
Quive extinguere tot caloris æstus,
Quas incendia, quas mei voraces
Flammæ pectoris ebibere totas?

BASIUM XXII.

Conqueritur cor suum a Pancharide esse furto ablatum.

Errabam in silvis, erranti retia mille
  Mille puella plagas insidiosa parat.
Occupat incautum, corque in sua retia tandem
  Trudit, et æterna compede dura premit.
Hei mihi! sic casses, sic vincula nectis amanti,
  Hei mihi! sic misero cor violenta rapis?
Non queror esse tuũ: sed erã quod sponte daturus,
  Cor mihi te furto surripuisse queror.

BASIUM XXIII.

Quæritur de Pancharide, quod illa sit sævior maligniorque tonitru et fulmine.

Veni ad Panchariden meridiatum,
Cum mox insolito fragore cœlum
Concussum tonat, igniumque late
Trisulcis jaculis coruscat æther.
Illa fœmineo pavore languens
Ruit protinus in sinus amantis:
Et serva miseram, inquit illa, serva.
Ego sollicitam et nimis paventem
Sustentans gremio, quid o! puella,
Quid me poscis opem, jubesque te te
Ut servem, nimium meticulosa,
Quæ sic fulgura vana pertimescis,
Tonitrusque paves, inane murmur?
Quin meme miserum, puella, serva
In quem letiferis tuis ocellis
Multo fulgura tu maligniora,
Multo fulmina sæviora vibras.

BASIUM XXIV.

Compatationem facit inter semetipsum, & Rosam rubentem et pallentem.

En flores tibi mitto discolores,
Pallentemque rosam et rosam rubentem.
Illam cum aspicies, miselli amantis
Puta pallidulos videre vultus.
Cum tueberis hanc rubore tinctam,
Putes igne rubens cor intueri.

BASIUM XXV.

Vult ut Pancharis eodem oculo pereat, qua ille periit.

Amabo, hunc mihi commodes ocellum;
Hunc tuum improbulum, puella, ocellum
Qui tot tela vibrat, vibratque flammas.
Quid acturus eo, Puella, quæris?
Ut hinc tela petam, petamque flammas,
Quibus quot perii misellus olim,
Tot et tu pereas, misella, telis,
Tot et tu pereas, misella, flammis.

BASIUM XXVI.

AD D. FRANCISCUM MYRONEM, SENATOREM PARISIENSEM.

Qualem velit Amicam.

Sit in deliciis puella, Myro,
Quæ claris radiat superba gemmis;
Quæ monilibus atque margaritis,
Tota conspicua, atque onusta tota est.
Sit in deliciis amoribusque,
Quæ creta sibi, quæque purpurisso
Et veneficiis colorat ora.
  Placet, Myro, mihi puella simplex,
Cui nativa genas rubedo pingit,
Nativusque pudor. Placet puella
Ore virgineo et decente cultu,
Artis nescia, negligensque fuci.
Placet denique quæ nihil monilis,
Nil gemmæ indiga, nilque margaritæ,
Pollet ipsa satis suapte forma.

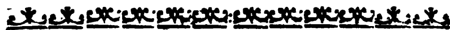
BASIUM XXVII.

Ad eundem.

Conqueritur perfidiam et inconstantiam Pancharidis, et subjungit se illam tamen amaturum, quamvis alii viro, militi putà, nupserit.

Aspice quàm dubia, Myro, me verset arena,
  Aspice quos ludos ludere suerit Amor.
Illa suis quæ plus oculis me nuper amabat,
  Alterius nunc est facta puella viri.
Ah! genus instabile et malefidum femina nomen,
  Quam sibi constantem non videt una dies!
Hæc erat illa fides, qua tu jurare solebas
  Te propriamque mihi perpetuamque fore?
Sed non fallacis querimur perjuria linguæ:
  Non querimur læsos sæpius ore Deos.
Quæ sit facta Diis, sit Dis injuria curæ,
  Quos video ultores post caput esse tuum.
Te queror indigni te militis esse maritam:
  Te queror ingenuam barbara vincla pati.
Ah! mihi tu poteras victrix præfigere leges:
  Jura mihi poteras imperiosa dare.
Nec leges mihi turpe tuas, et jura subire:

Parere imperiis nec mihi turpe tuis.
Rusticus est nimium, verique ignarus amoris,
Quem pulchræ dominæ jussa subire pudet.
Nunc te etiam, licet ipsa aliò traduxeris ignes,
Et licet odisti, semper amabo tamen.
Nunc etiam legesque tuas, tua jussa capessam:
Nunc etiam nutus imperiumque sequar.
Tu si forte mihi priscum impertire favorem,
Si miserum rursus, perfida, amare negas;
Finxeris at certe, certè simularis amare:
Sat mihi fictus erit, sat simulatus amor.

BASIUM XXVIII.

Execratur Musas, utpote Pancharidis amores non augentes.

Ite; quando nihil juvare amantem,
Quando conciliare nec potestis
Adversam nimium mihi puellam:
Ite in exitium malasque flammas,
Musæ pernicies meæ juventæ.
Nam quid illa meo superba cantu
Famam in postera secla prorogabit,
Quæ meas toties precationes
Sprevit aspera contumaxque flecti?

Quin vos quin potius subire flammas,
Quin vos quin potius valere in ignes
Camœnæ mihi non bene auspicatæ.
Verum pignus ego meique amoris,
Et meæ fidei obsides camœnas
Scelestus jubeam valere in ignes?
Ego nomina clara Pancharillæ,
Quibus vel Venus invidere possit,
Diris devoveam ustulanda flammis?
Quin vos vivite clara Pancharillæ
Meæ nomina, vivite o! Camœnæ,
Nec incendia nec timete flammas.
Unum me satis æstuare flammis;
Unum sit satis ignibus perire.

BASIUM XXIX.

Comparat malum suum Venereum cum malo Promethei, Tityi, Sisyphi, &c.

Nec cœlum assiduo madescit imbre,
Nec mare assiduis tumet procellis:
At mihi assiduo imbre lacrymarum
Ora tota madent, mihique pectus
Curarum assiduis tumet procellis.
Non terras petit usque et usque fulmen;

At me fulminibus nocentiora
Usque tela petunt, et usque flammæ.
Non semper miserum vorat Prometheum,
Nec semper Tityum malignus ales:
At malignior usque mî Cupido,
Et fibras vorat, et vorat medullas.
Non Ixiona Sisyphumve pondus
Urget perpetuum : At mihi perenne
Pondus incubat : at me et usque et usque
Dolorum rapit orbis inquietus,
O ! me ter miserum, o ! nimis sinistro
Natum sidere, Diisque inauspicatis !

BASIUM XXX.

Conqueritur se justam moriendi causam non habere.

Non ego, Diva, queror blandæ modulamine vocis,
Quod me excantaris surpuerisque mihi.
Non ego, Diva, queror, dulci quod nectare tincta
E labris animam mî tua labra trahunt.
Non quod mî pæto furata es lumine pectus.
Ast unum infœlix hoc ego, Diva, queror :
Dum sic occumbo, tam dulci occumbere leto,
Ut leti non sit justa querela mei.

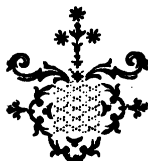
BASIUM XXXI.

Petit Basium a Pancharide, et optat ut inter basiandum expiret.

Panchari, virgineos inter flos unice flores,
  Panchari, pars animæ dimidiata meæ:
Cujus labra rosas spirant, violasque capilli,
  Spirant cinnameum candida colla nemus.
Da mihi da pressim luctantibus humida linguis
  Basia per longas continuata moras.
Qualia dat casto turtur sociata marito,
  Qualia amatori blanda columba suo.
Nec numera ut cupido numerabat Lesbia vati;
  Illa dare ex animo, non numerare juvet.
At tu dum cupido miscebis basia amanti,
  Junge oculos oculis, et labra junge labris.
Nec penitus clausa ore tene, nec aperta licenter,
  Ut nec clausa juvant, sic neque hiulca decent.
Sit satis ad pulsum linguis fecisse duabus,
  Innocuoque brevem dente dedisse viam.
Occurrat veniens venienti lingula linguæ,
  Alteraque alterius mobilis ore natet.
Ne tota committe tamen mihi prælia lingua;
  At summa tantum cuspide bella gere.

Dumque

Dumque tuam exsugam, tu nostram exsuge vicissim.
Dum te dente petam, me quoque dente pete.
Sint voces querulæ, sint blæsula verba loquentûm;
Nec desint tremulo murmura blanda sono.
Postremò in nostris animam depone labellis:
Hîc morere, aut certe finge petulca mori.
Sic est, et cupidum tandem exorata beasti.
Estque anima in labris nostra relicta suis.
Omnibus e membris illuc stimulata cucurrit,
Tanquam perpetuas hîc habitura moras.
Sic eat et redeat toties, erretque labellis,
Dum se animæ penitus misceat illa tuæ.
Nec tu animam ex anima possis divellere nostra,
Ut noster nunquam dissolvetur amor.

BASIUM XXXII.

Rogat Venerem, ut si forte in prælia Basiorum expiret, animæ illius hæres esse non dedignetur.

Cum certamina mox futura verso,
Tot mentem illecebræ meam titillant,
Sola ut ebria cogitatione
Jam tum deficiat. Quid ergo sospes
Hæc certamina perferam cruenta:
Quem certaminis ipsa vel futuri
Cogitatio vulnerare possit?
O! Venus bona, quæ bonos amantes
Una numine prospero tueris,
Hoc si me miserum impotentiore
Contingit cadere immorique bello,
Accipe hanc animam, et beatoris
Duc in florida me vireta Cypri.

PERVIGILIUM

VENERIS.

O nox suavicula, o bonæ tenebræ,
Tenebræ mihi luce clariores,
Quæ meam Venerem et Suavitatem,
Cor vitamque meam mihi attulistis.
Nunc te possideo, alma Pancharilla,
Turturilla mea, et Columbulilla.
Nunc blandæ Veneri licet litare,
Longæ præmia nunc moræ referre;
Amplexuque mihi frui cupito.
Ferox, improba, dura, quid moraris
Sic me languidulum? quid illa linguæ
Mella sugere, quid suavis auram
Oris colligere, et teneriora
Vetas conserere invicem labella?
Quod voto tacito unicè requiris,
Cur id, dura, mihi negas roganti?
At prior cupias licet, pudica
Et frontis tetricæ cupis videri,
Spernens (credere si licebit unquam)
Molles nequitias libidinesque.

At te per faculas tuas micantes,
Et hæc æmula purpuræ labella
Oro, perque genas, et hunc capillum,
Qui formosa vagus flagellat ora,
Oro perque sinus, et has papillas
Primulùm tibi jam sororiantes,
Has gemmas geminas pari decore
Surgentes, geminis pares pyropis
Ne Cupidine jamdiu æstuantem
Eneca. Ah! perii miser. quid? Imo
Jamdudum perii, nisi benigna
Faves ocius, ociusque cordis
Tot incendia, Pancharilla, sedas.
Me Venus bona, me Cupido servet!
Mî mens insolitum furit furorem,
Neque hunc ferre potest furoris æstum.
Hæc suspiria et has preces trahebam
Imo a pectore, jam neci propinquus,
Quum victæ subito ira decumescit;
Et mox virgineo pudore leves
Interfusa genas, et ora casto
Spargens molliter imbre lacrymarum,
Tota, inquit, tua Pancharilla tota est
Mutuo tibi mancipata nexu.
Cum dicto simul osculum propinat,
Ultro se admovet, et prudenter audax,
Sese in brachia nexilis dedit.

Ego compositam aureo cubili
Totum verto in eam furoris ignem:
Quæ mî incendia tanta suscitavit.
Toto corpore pronus in suaves
Amplexus ruo, cruribusque crura;
Pes pedi, femori femur recumbit:
Hærent oribus ora, labra labris,
Firmo pectora glutino cohærent.
Jamque Cypridis aurea vireta,
Jam Cupidinis hortulos pererro,
Vere perpetuo hortulos virentes;
Hinc rosas teneras legens, et inde
Narcissum, violas, amaracumque,
Mellitis nimis atque delicatis
Usque ad invidiam osculis fruiscor.
Stricto corpora colligata nexu
Confundunt animas: duellum utrinque
Commiscent tremulæ per ora linguæ.
O! quot lectulus et lucernaper nox
Molles delicias utrinque vidit!
Dum strictim appliciti arctiore vinclo
Hæremus calidi, Venusque venis
Diffusa interioribus, tepente
Artus languidulos liquore rorat,
Alternantibus osculis, utrinque
Occursantibus hinc et inde linguis;
Conniventibus hinc et inde ocellis.

Tum dico : Superi tenete cœlum,
Vestram numina possidete sortem,
Dum te teneam, alma Pancharilla,
Dum te possideam, nec ipse cœlum,
Nec vestram Superi invidebo sortem.
Et nunc roscida labra suaviari,
Et nunc mollibus immori lacertis,
Nunc patrantibus innatare ocellis,
Nunc et brachia tortili capillo
Impedire juvat, modo osculari
Anhelas tremulo sinu papillas,
Papillis Veneris pares papillas,
Altrices animæ meæ papillas.
Nunc saltu volucri insilire collo,
Nunc candente genas notare dente,
Nunc errare manu licentiore
Illa per femora, illa perpolita;
Illa marmoreo superba luxu,
Quibus janitor excubat Cupido,
Et sacram Veneris tuetur arcem.
Mille ludimus osculis protervi,
Ut colludere turturique turtur,
Columbæque suæ solet columbus;
Certatimque damus notas amoris,
Certatimque damus notas furoris,
Et transfudimus ore semihulco
Errantes animas et hinc et inde.

Hæc nos prælia militamus inter
Sudores varios anhelitusque,
Dum fessa Venere artubusque tristis;
Et jam deficientibus medullis,
Et jam deficiente corde anhelo,
Cogor languidulos inire somnos:
Mox et succiduum recondo collum
In meæ tenero sinu Puellæ.
Illa, interposita minus vel hora;
Pungit sæpicule, atque dormientis
Aurem vellicat, et subinde tractat,
Et me verberat osculis subinde,
Et parcente petit labella morsu.
Tum me blanda iterum vocans ad arma
Sic, ignave, jaces sopore victus,
Sic cessas? ait. Hic repente lento
Sopore excutior; juvatque gnavum
Ad Cupidinis arma prosilire,
Juvat cominus, eminus ferire,
Et cæsim juvat, et ferire punctim.
Jamque vulnere dulce sævienti
Hostis transadigo intimas medullas.
Reddit multiplices vices uterque,
Et subsultibus hinc et inde crebris
Spissat officium: novas uterque
Serit delicias, serit lepores,
Uterque improbulos jocos, uterque

Fingit blanditias proterviores,
Facit nequitias salaciores,
Omnes Cypridis induit figuras,
Donec corpora mixtuo furore
In unum coëunt amica corpus.
Millies mihi milliesque salve
Nox felicibus invidenda Divis,
Quâ nec Juno mihi beatiorem,
Nec possit Venus ipsa polliceri.
Salvete o! mihi candidæ tenebræ,
Tot inter Veneres, salaciasque,
Et tot blanditias faventiasque,
Et tot illecebras lubentiasque,
Et suspiria, murmura, et susurros,
Et convitia mutuosque quæstus,
Lusus, oscula, tinnulos cachinnos,
Rixas, prælia, morsicationes,
Iras, vulnera, lingulationes,
Vitas atque neces reciprocantes,
Et tot nequitias mihi peractæ.

FINIS.

